JOANNIS JAHN,

AA. LL. PHILOS. AC THEOL. DOCT., ECCLES. METROP. AD ST. STEPH. VIENNAE CANON. CAP., ARCHIEP. CONSISTORII CONSIL., LL. OO., ARCHAEOL., INTROD. IN V. T. ET DOGM. PROF. C. R. P. ET O. EMER.

ELEMENTA ARAMAICAE SEU CHALDAEO-SYRIACAE LINGUAE,

LATINE REDDITA, ET NONNULLIS ACCESSIONIBUS AUCTA

AB

ANDREA OBERLEITNER,

ABBATIAE ORD. S. BENED. AD SCOTOS VIENNAE PRESB. CAPIT., S. S. THEOLOG. DOCT., DIALECTORUM ORIENTAL. ET EXEG. BIBL. IN C. R. SCIENTIAR. UNIVERS. VIENN. PROF. P. E.

VIENNAE,

TYPIS ET SUMTIBUS ANTONII SCHMID,

MDCCCXX.

REVERENDISSIMO

ILLUSTRISSIMO AMPLISSIMO AC MAGNIFICO

DOMINO DOMINO

ANDREAE WENZEL,

ORD. S. BENED. ABBATI B. M. V. AD SCOTOS VIENNAE, ET S. STEPHANI REGIS APOSTOLICI DE TELKY IN HUNGARIA; S. C. R. A. M. CONSILIARIO AULICO; ART. LL. PHILOSOPHIAE AC S. S. THEOLOGIAE DOCTORI; SUPREMAE STUDIORUM COMMISSIONIS AULICAE REFERENTI; RECTORI MAGNIFICO BIS EMERITO IN UNIVERSITATE VINDOBONENSI; FACULTATIS THEOLOGICAE PRAESIDI AC STUDII THEOLOGICI DIRECTORI; PROVINCIALIUM INF. AUSTRIAE STATUUM DEPUTATO; C. R. OECONOMICAE SOCIETATIS VINDOB. MEMBRO; PATRONO SUO GRATIOSISSIMO

Huncce libellum

Fiducia optima commendat,

Animo gratissimo inscribit,

Venerazione summa dedicat

Devotissimus

And. Oberleitner.

PRAEFATIO

AD HANC EDITIONEM ALTERAM.

Grammaticae aramaicae, quae Auctore Clar. *Joanne Jahn* Viennae anno MDCCXCIII. prodierat, novam editionem longius jam desiderari, anno elapso mihi significavit bibliopola, precibus additis, ut, cui Auctoris pie defuncti hoc obtigerit docendi munus, edendi quoque curam nunc in se susciperet. Cui jam negotio, permolesto quamvis mihi et omnino ingrato, ob multiplices muneris nuper suscepti labores, nihilo minus me subtrahere non posse, facile quum intellexissem, manus tamen tunc jam temporis rei admovere, aegrae ultra semestrem valetudinis ratio prohibuit; quare non nisi hoc demum anno, viribus Dei

O. M. benignitate feliciter recuperatis, rem omnino jam necessariam faventibus scholarum ieriis perficere sum conatus.

Simplicem vero libri repetitionem, eamque in vernacula lingua, auditorum usui non amplius satisfacere vidi. Nam inde ab anno MDCCXCIII., quo haec Grammatica primum typo fuerat vulgata, longe diversae temporum rerumque rationes natae sunt. Decreto caesareo-regio latinus jam sermo in publicis praelectionibus fuerat praescriptus; quare latina novae hujus editionis versio omnibus in universum auditoribus haud dubie in optatis esse debuit, ne latine in collegiis academicis exposita in diversa, vernacula quamvis, lingua privata sua industria ex Grammatica percipere deberent.

Multi tamen auditorum latinam versionem omnino extorserunt, qui maximam partem ex regnis: Hungaria, Galicia, Lombardo-Venetiano, Illyrico, imo non raro

e terris quoque exteris, vernaculae nostrae vel minus bene, vel plane non periti, ex defectu commodi in privatum usum subsidii exponenda in collegiis vel utcunque calamo excipere, (a quo facile abhorret animus), vel gravi cum laboris molestia temporisque dispendio ex aliis Grammaticis conquirere deberent.

Praeterea simplicem libri repetitionem, per se jam satis molestam, nunc post spatium triginta fere annorum, qui inde a theodisca hujus libri editione praeterlapsi sunt, multis quoque non probatum iri facile cognovi; angustiores tamen, quibus elementa Grammaticae circumscribuntur, limites in addendis parsimoniam, in mutandis prudentiam suaserunt, quam parsimoniam urgens porro celerioris editionis necessitas, et (non pudet fateri) minor, hactenus mihi collecta, in rebus aramaicis notitiarum supellex satis libenter comprobavit. Interim ne illorum quidem, quae, parcius quamvis, in hac occurrunt Gramma-

tica, omnia et singula fusius ac minutius in collegiis academicis esse exponenda, paucis monuisse sufficiat; sequor nimirum in praelectionibus publicis methodum, de qua satis superque jam dixit Clar. *Dr. Jahn* in praefatione ad Grammaticam linguae hebr. III. Edit. — nunquam memor verborum, ibidem pag. LX. et LXI. occurrentium: „Seligenda itaque sunt ex Grammatica sola praecipua, quae tironibus prae reliquis sunt necessaria, inprimis paradigmata flexionum, praetermissis exceptionibus et anomaliis; nam et hae, et reliqua grammaticalia omnia privatae lectioni, pro ratione temporis et otii, committenda, et hinc inde interpretationi, ubi occasio se offert, interserenda sunt; ita enim, quia penes dissimilia occurrunt, et exemplo, in interpretatione obvio, suffulciuntur, felicius inhaerent memoriae." — Ceterum, quae adjeci aut mutavi, nullam fere partem mea possum declarare, quae potius duumviris praecipue, in rebus Orientis inter aetatis nostrae principes numerandis, Vi-

ris doctissimis et sagacissimis: *Vatero* et *Gesenio* animo gratissimo accepta refero.

Methodus nimirum in universum semiticarum linguarum Grammaticam exponendi nostris temporibus multum est mutata; alia obtinet libri in partes divisio, aliusque rerum tractandarum ordo, isque saepe haud dubie in gratiam et perspicuitatis et brevitatis; multae porro doctrinae, v. c. de pronominibus et nomini et verbo suffixis, de variis nominum declinationibus, de diversis verborum regularium, et trium, et plurium literarum, speciebus, de anomalis verborum irregularium flexionibus, ceteris — quam maxime sunt excultae, et ad captum facillimae proponuntur ope paradigmatum, miro ingenii acumine excogitatorum; quaelibet fere Grammaticae pars gravi et benigno dialectorum cognatarum testimonio et confirmari et illustrari solet, (id quod pro hebraica lingua inprimis praestitit Clar. *Dr. Gesenius*), unde fieri non potuit, quin multum et certitudinis, et lu-

cis in ipsas quoque sorores adjutrices redundaret.

Quorum jam omnium nonnulla, quae elementa Grammaticae videbantur permittere, in hancce Grammaticam a me vel plane translata, vel saltem auditorum industriae commendata fuisse, nemo aequus rerum judex facile negabit. Tertiam quoque libri partem de Syntaxi libenter adjecissem, nisi paulo longior fuisset disponendi labor, quem urgens jam editionis necessitas prohibuit; praeterea methodus Auctoris, qui singulis statim orationis partibus maxime necessaria de Syntaxi adsperserat, modestis adhuc tironum desideriis omnino sufficere videbatur.

Ordinem vero quod adtinet singularum orationis partium exponendarum, religiose adhaerebam Auctori meo, quem ipsum audiamus defensorem, hac de re praeclare, ut solet, ita disputantem: „Sed dicamus, quod res est: methodus dicendi requirit,

ut inchoetur, non ab eo, quod in re primum est, sed ab eo, quod in doctrina de hac re praecedere debet propterea, quia reliqua ex eo lumen capiunt, nec sine eo intelliguntur. Idcirco primum locum sibi vendicant Pronomina, sine quibus nec suffixa Nominum et Verborum, neque flexiones Verborum, quae a Pronominibus personalibus desumuntur, doceri, aut intelligi possunt. Secundum locum deposcit Nomen, cujus flexiones in Genus foemininum, in Numerum pluralem, et in Statum constructum, jam cognitae esse debent, cum tractatur de Participiis Verborum. Quis itaque non videt, ordinem esse perversum, si, nondum cognitis Pronominibus et Nominibus, agatur de Verbis et Participiis? —" *Jahn* Gramm, linguae hebr. Edit. III. Praef. pag. VI. VII. Multo tamen copiosius, et ex professo quasi de eadem re disserit in praefatione ad hanc Grammaticam aramaicam pulcherrima, atque eruditis ob argumenti gravitatem carissima, quam propterea ingeniosam Viri, in literis Orientis immortalis,

dissertationem, ne forte labentibus annis quaeratur, nec facile inveniatur, intactam vero, huic quoque editioni latinae adpendicis loco subjunxi. — Idem porro partium orationis ordo, per se planus, auditoribus quoque ex Grammatica hebraica jam est familiaris, quos non revereri, eosque alio iterum ordine frustra turbare, nefas putavi.

Ex eadem notitiae prioris, auditoribus jam familiaris, ratione Auctorem sequutus sum in variis technicis Grammaticorum terminis, in *formis* v. c., quas alii, tantum non omnes, *conjugationes* dicunt, in *suffixis*, quae *Vaterus adjectiva* adpellat *pronominalia*, in temporibus: *Aoristo* I. et II., quae nominant *praeterita* et *futura*, ceteris — de quibus alioquin fere omnibus sub judice lis est.

Caret quidem adhuc aramaica Grammatica vasta illa materiae ubertate, rerumque certitudine, quam conciliarunt arabi-

cae v. c. immortales praecipue Illustr. *Silv.* de *Sacy* labores, aut hebraicae inprimis mira et ingeniosa *Gesenii* diligentia, ut taceam longam eruditorum seriem, qui in harum linguarum Grammatica continuo perficienda insigni cum laude desudarunt. Nonnihil tamen aramaicae quoque Grammaticae excolendae studuerunt aliqui recentiorum, quorum Clar. *Dr. Vaterus* inprimis maxima cum veneratione mihi est commemorandus, ex cujus opere praestantissimo: Handbuch der hebräischen, syrischen, chaldäischen und arabischen Grammatik. Zweyte Ausgabe. Leipzig, 1817 — quamplurima depromsi, praecipue in doctrina de pronominibus, et nomini, et verbo suffixis, de nominum declinationibus, de verbis irregularibus, inprimis ultimae radicalis א ו, cet.

Clar. *Dr. Gesenius* quoque in multis locis Grammaticae hebraicae recentissimae: Ausführliches grammatisch-kritisches Lehrgebäude der hebräischen Sprache mit Ver-

gleichung der verwandten Dialecte. Leipzig, 1817 — diligenti et erudita dialectorum collatione multum laudis de Aramaismo illustrato sibi paravit, cui libro si accesserit Lexicon hebraeo-latinum, largissima quoque dialectorum luce illustratum et exornatum, (id quod Clar. Auctor nuper promiserat), immensum habebimus scientiarum thesaurum, atque omnis, et grammaticalis, et lexicographicae, perfectionis quasi exemplar.

Nec silentio praetereunda insignis Clar. *Car. Agrellii* industria, quam saepius jam, et nuper iterum comprobavit praeclaris commentationibus: De Varietate Generis et Numeri in LL. OO. P. I. et II. Lundae, MDCCCXV.; Otiola Syriaca. Lundae MDCCCXVI; De Dictione N. F. — qua ultima usum simul linguae aramaicae in SS. literis interpretandis, ejusque necessitatem confirmavit; quam linguae aramaicae necessitatem omnium recentissime oculis subjecit Clar. *Ant. Th. Hartmann* in

opere: Linguistische Einleitung in das Studium der Bücher des A. T. Bremen, 1818 S. 340—375.

Ipse denique hujus libri Auctor, Clar. *Dr. Jahn*, p. m. firma jam et solida hujus suae Grammaticae, a perspicuitatis non minus, quam brevitatis laude insignis, posuerat fundamenta, quibus propterea confidentior audaciorque pauca quaedam superstruere sum conatus, quae, levioris per se ponderis, primaque incerta pericula, illis tamen firmamentis imposita, securitatis aliquid nancisci videbantur. Illud ceterum ipse vel maxime doleo, librum huncce nostrum, tristi fato citius orbatum, paterna Viri, prius defuncti, nunc caruisse sollicitudine, nec praeter optimam mei in ipsum voluntatem, aliquid in mea cura invenisse solatii. Multum itaque abfuit, ut tenuioribus hisce laborum primitiis ullam mei ipsius laudem, vel aliquod auctoris nomen, aut immodestus quaererem, aut me plane invenisse, stultus pu-

tarem, ut potius, absque ulla ambitione, soli urgenti cedens necessitati, justis auditorum, de necessarii subsidii defectu longe jam conquerentium, desideriis quamprimum satisfacere studerem; quare in parvo hocce, bono tamen, meo conatu benigna exspecto lectorum judicia.

Mistlbach, die XV. Octobris,
MDCCCXIX.

Andreas Oberleitner.

CONSPECTUS LIBRI.

GRAMMATICAE ARAMAICAE LIBER I. PROLEGOMENA DE SCRIBENDI ET LEGENDI ELEMENTIS.

LIBER II. DE SINGULIS ORATIONIS PARTIBUS.

CAPUT I.

DE PRONOMINIBUS.

CAPUT II.

DE NOMINE.

CAPUT III.

DE VERBO.

INDEX.

CAPUT IV.

DE PARTICULIS.

GRAM-

GRAMMATICAE ARAMAICAE

LIBER I.

PROLEGOMENA

De Scribendi et Legendi Elementis.

---

§. 1.

DE NOMINE ARAMAICAE LINGUAE.

Lingua, quam pro 2. Reg. 18, 26., Dan. 2, 4. *aramaicam* dicimus, a regione *Aram*, in qua olim viguit vernacula, nomen habet. Quae regio quum latissimus esset terrae tractus, qui a mari mediterraneo per Syriam et Mesopotamiam ultra Tigrim procurreret; fieri non potuit, quin lingua per has terras in varias abiret dialectos, quarum duae principales tulerunt aetatem. Prior, vulgo

chaldaica, rectius vero babylonica, assyrica seu *aramaica orientalis*, olim in Babylonia, Assyria, et post Hebraeorum exilium in Judaea etiam fuit vernacula; posterior, *syriaca*, seu potius *aramaica occidentalis*, non in sola Syria, sed etiam in Mesopotamia, et post exilium in Galilaea quoque dominabatur. Ambae dialecti paucis, fere solis literarum figuris, atque vocabulorum pronuntiatione inter se differunt, quare et communi *aramaicae* linguae nomine utramque complectimur, et grammaticam utriusque in gratiam perspicuae brevitatis non minus, quam varietatis jucundae una exponimus.

§. 2. DE LITERIS.

Plures quidem notae sunt Aramaeorum scribendi rationes seu alphabeta, Mendaeum seu Sabiorum v. c., Nestorianum, duplicatum, Estrangelo, Adlerianum, Maroniticum seu Jacobiticum, quod simplex quoque dicitur; conf. *Michael.* Gramm. Syr. p. 14--21. *) Nostri tamen libri *chaldaici* quum

*) Ad saeculum VIII. usque praecipue dominabatur alphabetum Estrangelo; saeculo IX. Nestorianum, X. denique Maronitae et Jacobitae *simplici* usi sunt scriptura, quae postea in codicibus quoque manuscriptis retinebatur. Conf. Assem. Bibl. orient. Tom. IV. p. 378.

hebraicis literis, *syriaci* autem maroniticis literis typo exhibeantur, in elementis quoque hujus institutionis de illis tantum literis nobis erit sermo. Hebraicas literas jam notas supponimus. Syris etiam numero 22. sunt literae, eaeque tantum consonantes, a dextra sinistram versus scribendae, ac legendae, quae vero non, ut hebraicae, solae et separatae scribuntur, sed cum litera praecedenti, et maximam partem quoque cum sequenti conjunctae, pro loci, quem in vocabulo obtinent, diversitate figuras suas nonnihil immutant. Alia enim est figura literae initialis, quae soli literae sequenti; alia medianae, quae utrinque; alia finalis, quae soli praecedenti; alia denique absolutae seu separatae, quae nulli annectitur. Varias illarum et separatarum et conjunctarum figuras, nomina porro, potestatem et ordinem sequens exhibet tabula.

Ordo.	Nomen.	Figura extra finem dict. non annexa praecedenti	Figura extra finem dict. annexa praecedenti	Figura in fine dictionis annexa praecedenti	Figura in fine dictionis non annexa praecedenti	Potestas.	Literae chaldaicae
1	Olaph ܐܠܦ	ܐ	ܐ	ܐ	ܐ	spiritus lenis Graecorum	א
2	Beth ܒܝܬ	ܒ	ܒ	ܒ	ܒ	B. V.	ב
3	Gomal ܓܡܠ	ܓ	ܓ	ܓ	ܓ	G	ג
4	Dolath ܕܠܬ	ܕ	ܕ	ܕ	ܕ	D	ד
5	He ܗܐ	ܗ	ܗ	ܗ	ܗ	H	ה
6	Vau ܘܐܘ	ܘ	ܘ	ܘ	ܘ	W	ו
7	Zain ܙܝܢ	ܙ	ܙ	ܙ	ܙ	ζ Graecor. ç Gallor.	ז
8	Cheth ܚܝܬ	ܚ	ܚ	ܚ	ܚ	Ch vel hh gutturalis	ח
9	Teth ܛܝܬ	ܛ	ܛ	ܛ	ܛ	T	ט
10	Jud ܝܘܕ	ܝ	ܝ	ܝ	ܝ	J	י
11	Coph ܟܦ	ܟ	ܟ	ܟ	ܟ	K Germanor.	כ ך
12	Lomad ܠܡܕ	ܠ	ܠ	ܠ	ܠ	L	ל
13	Mim ܡܝܡ	ܡ	ܡ	ܡ	ܡ	M	מ ם
14	Nun ܢܘܢ	ܢ	ܢ	ܢ	ܢ	N	נ ן
15	Semcath ܣܡܟܬ	ܣ	ܣ	ܣ	ܣ	S	ס ש
16	Ee ܥܐ	ܥ	ܥ	ܥ	ܥ	Viva tantum voce docenda	ע
17	Phe ܦܐ	ܦ	ܦ	ܦ	ܦ	F vel P	פ ף
18	Tsode ܨܕܐ	ܨ	ܨ	ܨ	ܨ	Ts	צ ץ
19	Kuph ܩܘܦ	ܩ	ܩ	ܩ	ܩ	K guttur.	ק
20	Risch ܪܝܫ	ܪ	ܪ	ܪ	ܪ	R	ר
21	Schin ܫܝܢ	ܫ	ܫ	ܫ	ܫ	Sch German. sh Angl.	שׁ
22	Thau ܬܐܘ	ܬ	ܬ	ܬ	ܬ	Th	ת

1. Omnes Syrorum literae, praeter octo: ܐ, ܕ, ܗ, ܘ, ܙ, ܨ, ܪ, ܬ, §. 5. I. sequenti literae annectuntur, et in fine dictionis pleraeque addita lineola incurva, nonnullae vero singulari figura immutantur; unde ejusdem literae diversae natae sunt figurae, quarum *prima* tabulae columna exhibet illas, quae initio vocabulorum, et in medio post octo illas literas, sequenti non annectendas, *secunda*, quae in medio post reliquas, sequenti quoque annectendas, *tertia*, quae in fine post literas, sequenti annectendas, *quarta* denique, quae in fine post octo, sequenti non annectendas, usurpantur. Eadem quarta columna simul exhibet figuras literarum separatarum.

2. In favorem memoriae non omnes literae eodem tempore sunt docendae, sed potius dividendae in plures classes, quarum pro literarum figuris, similitudine sibi propinquis, facile statuuntur sequentes:

I.	II.	III.	IV.
ܝ Jud	ܢ Nun	ܫ Schin	ܡ Mim
ܚ Cheth	ܓ Gomal	ܣ Semcath	ܟ Coph
ܕ Dolath	ܠ Lomad	ܗ He	ܒ Beth
ܪ Risch	ܥ Ee	ܬ Thau	ܦ Phe
ܙ Zain	ܘ Wau	ܛ Teth	ܨ Tsode
ܐ Olaph	ܩ Kuph		

Literae, ob figurarum similitudinem accuratius distinguendae, sunt

ܙ	ܒ	ܕ	ܘ	ܝ	ܓ	ܥ
ܐ	ܟ	ܪ	ܘ	ܢ	ܓ	ܠ
	ܦ		ܫ		ܬ	

§. 3. DE NUMERALI LITERARUM VALORE.

Ordo quidem literarum syriacarum alphabeticus cum hebraicis literis prorsus idem est; in numeris vero exprimendis syriacae quaedam habent singularia, ut sequens docet tabula.

Olaph	ܐ	1	Semcath	ܣ vel ܘ݁	60
Beth	ܒ	2	Ee	ܥ — ܙ݁	70
Gomal	ܓ	3	Phe	ܦ — ܚ݁	80
Dolath	ܕ	4	Tsode	ܨ — ܛ݁	90
He	ܗ	5	Kuph	ܩ — ܝ݁	100
Wau	ܘ	6	Risch	ܪ — ܟ݁	200
Zain	ܙ	7	Schin	ܫ — ܠ	300
Cheth	ܚ	8	Thau	ܬ — ܡ	400
Teth	ܛ	9	Nun	ܢ݁	500
Jud	ܝ	10	Semcath	ܣ݁	600
Koph	ܟ vel ܟ	20	Ee	ܥ݁	700
Lomad	ܠ — ܓ݁	30	Phe	ܦ݁	800
Mim	ܡ — ܕ݁	40	Tsode	ܨ݁	900
Nun	ܢ — ܗ݁	50			

ܐ	1000	ܒ	2000	cet.
ܐ	10,000	ܒ	20,000	—
ܐ	100,000	ܒ	200,000	—

Numeri fracti duabus sibi impositis literis indicantur,

v. c. ܐ/ܒ sive ܐ/ܒ ½, ܐ/ܓ sive ܐ/ܓ ⅓, ܐ/ܬ sive ܐ/ܬ $\frac{1}{400}$ cet.

§. 4. DE VOCALIBUS.

Vocales quoque librorum chaldaicorum, cum hebraicis quippe easdem, notas postulamus. Syri vero ab initio haud dubie simplici utebantur puncto, quod diverso suo situ veram pronuntiationem vocum ambiguarum vel rariorum indicavit, (*vide sis I. hujus libri adpendicem*), ex quo puncto longe ante saeculum VI. tria oriebantur sonorum auxiliarium signa, quae cum ipsis literis syriacis saeculo V. aut VI. ad Arabes transierunt. Conf. *Jahn* Introd. in V. F. §. 96., et ejusdem Grammat. hebr. 3. edit. §. 4. Saeculo demum VIII. Theophilus Edessenus, teste Barhebraeo Dyn. X., p. 132., astronomus praeclarus, Maronita, in sua Homeri ex Graeco in Syriacum versione quinque Graecorum vocales adoptavit, sed tria quoque prisca vocalium signa duobus aliis creverunt, quare duplicis generis sequuntur vocalium signa, nimirum

Graeca Theophili Edesseni:		Prisca Jacobi Edesseni:		
ܰ Pethocho,	a	ܶ sive ܳ	ܕܰܝܪ vel ܕܝܪ	*dajar.*
ܶ Rebozo,	e	ܶ sive ܶ	ܣܶܢ ܣܶܢ vel ܣܢ ܣܢ	*sen.*
ܺ Chebozo,	i	ܺ sive ܺ	ܕܺܝܢ ܕܺܝܢ vel ܕܝܢ ܕܝܢ	*din.*
ܳ Sekopho,	o	ܳ	ܪܳܕܝܳܐ vel ܪܕܝܐ	*rodjo.*
ܽ Ezozo,	u	ܘ sive ܘ	ܣܳܝܽܘܢܳܐ vel ܣܝܘܢܐ, ܣܝܘܢܐ	*sojuno.*

Nota 1. Puncta vocalis Sekopho cum puncto literae ܪ coalescunt, ut: ܕܪܘ, *dro.*

2. Vocalis Ezozo, sive graeca figura, sive punctis expressa, habet fulcrum ܘ, exceptis duabus vocibus: ܟܠ *universitas*, ܡܛܠ *propter.*

In recentioribus libris syriacis solae graecae vocalium figurae, in antiquioribus vero, v. c. in Polyglottis Londin., Gutbirii N. F., cet. graecae figurae cum punctis promiscue occurrunt. Praeterea nec situs horum signorum supra vel infra lineam solet sibi constare.

§. 5. NOTANDA DE CONSONANTIBUS.

I. ܐ ܕ ܗ ܘ ܙ ܨ ܪ ܬ cum praecedenti tantum litera, reliquae omnes cum praecedenti et sequenti simul conjunguntur.

II. Quinque, ut in lingua hebraica, adsunt literae finales, tres cum hebraicis eaedem: ܟ ܟ, ܡ ܡ, et ܢ ܢ; pro ܦ et ܨ vero ܠ et ܠ.

III. ܐ se accomodat sequenti ܠ, prout ܠ quoque sequenti ܐ, ut: ܐܠܗܐ *alòho* pro ܐܠܗܐ, ܠܐ *lo* pro ܠܐ. Saepe ܐ initiale innectitur ܠ finali praecedentis vocis, ut: ܥܠܐܪܥܐ *al aro*, pro: ܥܠ ܐܪܥܐ. ܠ, in fine vocis duplex, sic conjungitur: ܠܠ, ut: ܡܠܠ *malel.*

IV. Quiescentes literas, quae nimirum ipsae non audiuntur ob praecedentem vocalem, cujus

sonum induunt, non nisi tres numerant Syri, ܐ ܘ ܝ. In fine vocis ܐ plerumque quiescit in ܵ et ܸ, ܚܝܐ, ܫܡܝܐ; raro in ܼ, ܩܛܐ. In medio vocis quiescit in ܸ, et maxime in ܹ, ut: ܡܐܟܘܠܬܐ, ܡܐܡܪܐ. Si vero in aliis etiam vocalibus quiescit in medio, fit ideo, quod ܐ, in medio habens vocalem, eam remittit in praecedentem literam quiescentem; (conf. §. 7. V. 5.), ergo: ܛܠܐܐ, pro ܛܠܐܐ, ܒܐܫܬܐ pro ܒܐܫܬܐ, ܒܪܐܘܣܬܐ pro ܒܪܐܘܣܬܐ. Ab initio vocis ܐ quiescit tantum, ubi occultatur; conf. §. 7. V. 6.

ܘ plerumque quiescit in ܘܼ; ut: ܩܘܡ. Nonnunquam duo Vau in uno *u* quiescunt, ut: ܫܘܘܕܝܐ *promissio*; ita in Thargumim quoque chaldaicis saepe non tantum duo Wau sed etiam duo Jod occurrunt pro litera simplici cum vel sine Dagesch, ut: כְּיוּרִי pro כּוּרִי , חֵילָוָתְהוֹן pro חֵילְוָותְהוֹן, אוֹרַיְתָא pro אוֹרַייְתָא. In exoticis ܘ quiescit etiam in ܿ, ut: ܦܝܠܘܣܘܦܐ; imo in ejusmodi graecis vocibus pro libris editis quiescit etiam in ܼ et ܸ, ut: ܐܪܟܘܣ αρχας, ܐܬܝܢܘܣ Αθηναις; forte a recentioribus vocales male sunt adjectae. Denique cum praecedentibus ܼ et ܸ oritur diphthongus, ut: ܝܘܡܐ *jaumo*, *dies*, ܠܐܘܬܐ *leutho*, *labor*.

ܝ non nisi in ܿ et ܶ quiescit, ut: ܝܰܘܡ, ܒܶܝܬ. Ab initio vero tantum quiescit in ܶ, ubi occultatur, ut: ܝܶܫܘܥ; conf. §. 7. V. 6.; saepius tunc, ne ܝ pronuntietur ante vocalem ܶ, praefigitur ܐ, quod acquirit vocalem ܶ, ut: ܐܶܝܡܳܐ pro ܝܶܡܳܐ, יַם. Denique ܝ cum praecedentibus ܰ ܶ vel ܳ efficit diphthongum, ut: ܗܰܝܡܶܢ, ܗܳܝ, ܩܰܛܠܘܗܝ, *haimen, hoi, katlui.*

Eaedem tres literae quiescentes Aramaeorum multo saepius quam hebraicae otiantur, seu plane non audiuntur, consonante praecedente, ut: ܩܛܰܠܘ, ܐܶܡܰܪ ܠܶܗ ܐܰܢܬܘܢ, ܩܛܰܠܘܗܝ. *He* Syrorum nunquam quiescit, Chaldaeorum vero per solum hebraismum in fine vocis, ubi vices gerit literae א; conf. §. 6. IV.

V. ܐ inter duas vocales pronuntiatur ut ܝ; id quod tantum obtinet, si proxime aut praecedit aut sequitur aliud ܐ, et in participio act. formae I.[ma] verborum, quorum media radicalis est vel ܘ quiescens, vel ܐ, vel geminata, ut: ܐܳܐܰܪ *ojar* ἀήρ, ܡܠܳܐܳܐ *m'lojo, plenitudo*, ܩܳܐܶܡ *Kojem, stans* a ܩܘܡ; ܫܳܐܶܠ *schojel, quaerens* a ܫܐܶܠ; ܥܳܐܶܠ *ojel, intrans* ab ܥܰܠ. Conf. *Gesenii* Lehrgebäude cet. p. 15, §. 3, 3.

VI. ܥ ab initio quiescens ante proxime sequens ܗ pronuntiatur et tractatur ut ܐ, ut: ܥܗܕ, *meminit*. Conf. §. 7. V. 6. et §. 8. V. 2.

VII. Chaldaei saepe inserunt נ ante literam, quae esset geminanda, ut: מִנְדָּה pro מִדָּה.

VIII. Syri saepe expungunt ܝ *quiescens*, ut: ܪܺܫܳܐ pro ܪܝܫܐ, *caput*; ܩܕܡ pro ܩܕܡܝ, *coram*; ܐܪܡܘ pro ܐܪܝܡܘ, *sustulerunt, detraxerunt*, cet.; vel etiam, sed raro, ܝ *mobile*, ut: ܥܢܐ pro ܥܝܢܐ, *oculi*, ܓܣܐ pro ܓܝܣܐ *latro*, ܐܟܚܕܐ pro: ܐܝܟ ܚܕܐ, *simul*, *una*, cet. Conf. *Agrellii* Otiola syriaca, Lundae 1816. ubi multa adsunt exempla, §. V. num. VI. p. 51.

IX. Galilaei, quibus post exilium syriaca dialectus fuit vernacula, literas gutturales ܥ ܚ ܗ ܐ plane non potuerunt adpellare, easque crebro omnes cum omnibus permutarunt. Chaldaei sub iisdem gutturalibus, ut Hebraei, amant Schwa compositum; nec ר admittit Dagesch forte.

§. 6. DE PERMUTANDIS LITERIS. *)

Aramaei substituunt pro Hebraeorum

I. ܕ plerumque ד, ut: זָהָב *aurum*; דְּהַב ܕܗܒܐ. Arabes medium tenent per ذ, ذَهَبٌ.

*) Conf. *Jahn* arabische Grammatik; S. 44—76., et quae *Gesenius* in suo Lexico hebraeo-germanico singulis literis praemittit. Ipsam

II. Pro צ jam ט, jam ע, ut: צוּר *petra*, טוּר ܛܘܪܐ; אֶרֶץ *terra*, אַרְעָא ܐܪܥܐ. Arabes jam retinent ص, ut: صَارَةٌ *vertex montis*, jam substituunt ض, mediam quasi literam inter צ, ט, et ע, ut: أَرْضٌ.

III. Pro שׁ, quod fere semper retinetur, saepe quoque ת, ut: שֶׁלֶג *nix*, תְּלַג ܬܠܓܐ; Arabes tunc iterum sunt in medio per ث, ut: ثَلْجٌ. Ubi vero Aramaei servant שׁ Hebraeorum, Arabes habent س, rarissime vero ش, ut: שָׁכַן *habitavit*, שְׁכַן ܫܟܢ, سَكَنَ; et שֶׁמֶשׁ *sol*, שִׁמְשָׁא ܫܡܫܐ, شَمْس.

IV. Pro tertia radicali ה regulariter א vel י ܐ; Chaldaei tamen per Hebraismum retinent ה, ut: גָּלָה *revelavit* et *migravit*, גְּלָא (גְּלָה) ܓܠܐ ܓܠܝ. In Arabico respondet jam و, ut: جَلَا pro جلو *revelavit*, jam ى, ut: جَلَى *migravit*.

V. Pro ה foeminini generis א, ut: חָכְמָה *sapientia*, חָכְמָא (חָכְמָה) ܚܟܡܬܐ. Arabes habent ة, حِكْمَةٌ.

VI. Pro שׁ, quae litera Chaldaeis raro, Syris nunquam est in usu, (conf. *Gesenii* Lehrgebäude

---

mutuam dialectorum relationem et culturae dignitatem idem *Gesenius* docet in opere: Gesch. der hebr. Sprache und Schrift §. 16. S. 56.

cet. pag. 17.), ס, vel שׂ, et ܣ, ut: בְּשָׂר *caro, mortales*, בְּסַר vel בְּשַׂר, ܒܣܪ. Arabes vero pro Hebraeorum שׂ fere semper habent ش, ut: بَشَر *cutis externa, mortales*, pro ס vero س, ut: אֲסַר *ligavit*, ܐܣܪ, أَسَرَ.

VII. Denique, sed multo rarius, pro נ ن Aramaei substituunt ר, ܪ, ut: שְׁנַיִם اثْنَانِ, *duo*, תְּרֵין, ܬܪܝܢ; בֵּן اِبْنٌ, *filius*, בַּר, ܒܪ; pro ת vero ט ܛ (ط), ut: תָּעָה *erravit*, טְעָא, ܛܥܐ, طَغَي.

Chaldaei nomina Dei: אֱלָהָא, אֱלֹהִים et יְהֹוָה non raro superstitiosi corrumpunt, litera quadam mutata, ut: אלדים, אלקים, ידוד.

§. 7. NOTANDA DE VOCALIBUS.

I. Quamplurimis anomaliis scatet Chaldaeorum punctationis systema; haud dubie Rabbini aevi medii illud in chaldaicis libris minus diligenter coluerunt, et fluctuantes jam Syros, jam Hebraeos sunt sequuti; multum tamen codicum quoque erroribus est tribuendum.

Ipsa lingua Chaldaeorum pro temporum et locorum diversitate mirum quantum differt, et in varias quasi abit dialectos. Purissima omnium seu babylonica dialectus exstat in Danielis et Esrae reliquiis; Gemara tamen babylonici Thalmudis jam

valde corruptum exhibet babylonicum Chaldaismum. Hierosolymitana dialectus seu chaldaica lingua, solis tamen hebraicis vocibus permixta, adhuc pura regnat in Thargumim Onkelosi et Jonathanis. Omnino corrupta, exoticis nimirum Persarum, Arabum, Graecorum, Latinorum vocibus adulterata, est in Thalmude Hierosolym., in Thargumim Hieros., et praecipue in reliquis Tharg., quae propterea post Thalmudem Hieros. conscripta, jure statuuntur.

II. Aramaei multo frequentius utuntur Schwa, quam Hebraei; quare prima radicalis, quae in hebraico habet ָ, saepissime ut quiescens habet Schwa, v. c. קָטַל ، קְטַל, ܩܛܰܠ. Syri quidem nullum habent illius signum, sane vero pronuntiant tanquam *e* breve, absorptum ut Germani in: g'schickt, g'sagt; sic: ܩܛܝܠ *K'til.*

III. Pro Cholem Hebraeorum Chaldaei saepe substituunt Kamez immutabile, ut: עוֹלָם ، עָלַם; sed ubi ו Hebraeorum Chaldaei retinent, Syri saepe habent ܘ ܳ, ut: הַיּוֹם ، יוֹמָא, ܝܘܡܐ.

IV. Finale Segol in hebraicis segolatis Aramaei amant mutare in ַ ܰ, ut: סֵפֶר ، סְפַר, ܣܦܪ;

Chaldaei vero nonnunquam retinent segolata, ut: רְגֶל, id quod obtinet inprimis in Esrae et Danielis reliquiis sacris.

V. Syri in specie substituunt

1. pro ◌ַ Hebraeorum et Chaldaeorum fere semper ◌ָ, ut: ܬܶܩܛܽܘܠ pro תִּקְטֹל. Idem observatur in nominibus propriis versionis Alexandrinae.

2. Pro ◌ֵ Hebraeorum ◌ܶ, ut: ܥܺܣܘ pro עֵשָׂו.

3. Pro ◌ָ Hebraeorum et Chaldaeorum ◌ܳ, ut: ܚܶܟܡܬܳܐ pro חָכְמָה, חָכְמָא.

4. Pro Cholem, Komez, Schurek et Kibbuz Hebraeorum ܘ, ut: ܩܽܘܕܫܳܐ pro קֹדֶשׁ, ܪܽܘܓܙܳܐ pro רְגָזִי; ܟܽܠ pro כָּל; ܟܽܠ.

5. Syrorum ܐ, in medio vocis mota vocali, amat remittere vocalem in praecedentem consonantem quiescentem, ut: ܟܶܐܒ pro ܟܐܶܒ, כָּאַב *doluit*. Conf. §. 5. IV.

6. ܐ, ab initio vocis quiescens, ܘ quoque in eodem casu, sed ante proxime sequens ܫ, in subsidium pronuntiationis adsciscunt vocalem, fere semper ◌ַ vel ◌ܶ; ܝ vero, ab initio quie-

scens, acquirit ـَ, ut: ܐܶܟ݂ܠ pro ܐܳܟ݂ܠ, ܚܰܝܽܘܗ݈ܝ pro ܚܰܝܽܘܗ݈ܝ, ܒܰܝܬ݂ pro ܒܰܝܬ݂, conf. §. 5. VI.

7. Ubi duae consonantes ab initio syllabae quiescentes concurrunt, (id quod saepe obtinet ab initio vocis ob praefixas praepositiones aut conjunctiones, vocali destitutas, aut in medio vocis ob flexionem), prior accipit vocalem, plerumque ـَ, sed etiam ـِ, ـُ, ܘܿ; prout Hebraei, ubi duo Schwa ab initio syllabae concurrunt, prius resolvunt in brevem vocalem; ut: ܒܰܫܡܰܝܳܐ pro ܒܫܡܰܝܳܐ, *in coelis*; ܡܶܠܟܳܐ pro ܡܠܟܳܐ, *consilium*; ܙܳܢܺܝܬܳܐ pro ܙܢܺܝܬܳܐ, *scortum*; ܬܶܫܒܽܘܚܬܳܐ pro ܬܫܒܽܘܚܬܳܐ, *laus.*

§. 8. DE VOCABULIS GRAECIS, IN ARAMAICAM TRANSLATIS.

Multa Syri (et Chaldaei recentioris aetatis, conf. §. 7. I.) Graecorum adoptarunt vocabula, quibus vel syriacam addiderunt terminationem, vel graecam formam plus minusve conservarunt; de quibus jam nonnulla observamus.

I. Ipsam adoptandi rationem optime docent exempla: ܐܰܓܝܳܐ, ἅγια, ܐܶܘܰܢܓܶܠܝܽܘܢ εὐαγγέλιον, ܐܺܝܣܰܓܽܘܓܺܝ εἰςαγωγή, ܦܽܘܪܓܳܐ πυργος, [illegible]

γεωμετρια, ܕܝܐܬܝܩܐ, διαθηκη, ܗܕܝܘܛܐ ἰδιωτης, ܗܓܡܘܢܐ ἡγεμων, ܗܪܡܝܣ Ἑρμης, ܛܝܡܐ τιμη, ܡܝܛܪܘܦܘܠܝܛܐ μητροπολιτης, ܡܠܘܢ, ܡܠܝܣܛܐ, μαλλον, μαλιςα, ܡܐܬܝܡܐܛܐ μαθηματα, ܦܘܝܛܐ ποιητης, ܦܘܠܘܣ Παυλος, ܣܘܠܘܓܝܣܡܘܣ συλλογισμος, ܣܘܢܕܝܩܘܢ, συνοδικον, ܩܪܘܣܛܠܠܘܣ κρυςαλλος, ܟܠܩܘܡܐ χαλκωμα, ܩܢܘܢܐ κανων, ܩܘܪܝܠܝܣܘܢ κυριε ἐλεισον, ܬܐܩܐ θηκη.

II. Aramaei vocabulis graecis aut latinis, quae a ς, στ incipiunt, praefigunt אְ ܐ, ut: אִסְטְמְכָא, ܐܣܛܘܡܟܘܣ ςομαχος, אִסְטְלָא vel אִסְטְלִי et אִצְטְלָא ܐܣܛܠܐ ςολη, ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ςρατιωτης, ܐܣܦܝܪܐ σφαιρα; ܐܣܦܩܘܠܛܪܐ אִסְפְּקְלָטוֹרָא *speculator*. Simile occurrit in arabico, conf. Ill. de *Sacy* Grammaire arabe, Partie I. 89. p. 41.; *Rosenmülleri* Institutiones ad fundam. Ling. Arab. Lips. 1818 XLIX. p. 28.; imo in latino etiam vel gallico, v. c. *Hispania*, *Espagne*, *Spanien*.

III. Post ܪ (instar spiritus asp. graec.) ܗ interseritur, ut: ܪܗܘܡܝ Ῥωμη; in nominibus propriis recentioris aetatis etiam post ܝ, et ad diphthongum αι exprimendum, ut: ܐܘܢܓܗܠܝܘܢ εὐαγγελιον, ܬܕܕܗܘܣ Θαδδαιος.

IV. Tempore expeditionum, quas cruciatas vocant, historici multa nomina propria et dignitatum ex linguis Occidentis adoptarunt, ut: ܦܪ̈ܢܓܝܐ *Franci*, i. e. Christiani Occidentis, ܐܦܪܢܣܝܣ *Gallia*, ܐܠܡܢܝܐ *Germania* (Allemagne), ܐܢܓܠܛܝܪܐ *Anglia* (Angleterre), ܦܪܢܣ *Prince*, ܗܢܪܝ *Henri*.

§. 9. DE RELIQUIS ORTHOGRAPHICIS SYRORUM SIGNIS.

I. ܩܘܫܝܐ (induratio) sive Dagesch lene, punctum, literis ܒܓܕܟܦܬ impositum, ut tollat adspirationem; et ܪܘܟܟܐ (emollitio) seu Raphe, punctum, iisdem literis subscriptum, quod indicat adspirationem earum.

II. Dagesch forte, (Arabum شَدَّةٌ), Syri non habent, nec literam geminandam, v. c. mediam radicalem formae II. geminatam efferunt; id quod testatur quoque *Ant. Aryda*, Syro — Maronita, ex cujus ore, felix quondam illius discipulus, non raro audivi.

III. ܪܒܘܝ (Ribui), duo puncta supra vocem horizontalia, quae vero cum puncto literae ܪ coalescunt, indicant numerum pluralem, qui nec ex consonantibus nominum, nec ex vocalibus verbo-

rum agnoscitur, ut: ܡܫܡ̈ܫܢܐ, i. e. ܡܫܡܫܢܐ, *ministri*, non ܡܫܡܫܢܐ, *minister;* ܡ̈ܛܝ *pervenerunt* (illae), sed ܡܛܝ *pervenit* (ille); ܪ̈ܓܠܐ, *pedes*. Saepe vero numero plurali, per se claro, imo et notandis nominibus collectivis, adjiciuntur.

IV. Linea *occultans*, seu lineola horizontalis, literis subjecta, adest

1. sub 2[da] radicali imperativorum passivorum, praecipue I. et II. formae, quam literam sine vocali esse efferendam, seu quiescere, fertur significare, nisi forte solum imperativi est signum, ut: ܐܬܩܛܠ. In unico activae vocis imperativo ܪܗܛ *curre* verbi ܪܗܛ (רהט) occurrit, ubi ergo est legendum: *hat*.

2. Adest sub ܠ initiali ante proxime sequens ܗ, quam literam ut ܐ efferendam esse notat, ut: ܠܗܘ. Conf. §. 7. V. 6.

3. Sub literis: ܐ initiali, ܗ pronominum, ܕ, ܝ sub ܘ post proxime praecedens ܘ, sub ܘ quiescenti ante proxime sequens ܬ, sub ܠ verbi ܐܙܠ, *ivit*, et sub una literarum geminatarum, quas omnes literas plane non audiri significat, ut: ܒܪܬ *bath, filia;* ܐܢܬ *ath, tu;* ܡܠܟܘܗܝ *malkau*,

rex ejus; ܝܶܠܶܕܬܶܝܢ *ilathen, peperistis*; ܥܰܡܡܺܝܢ *amin, populi*, cet. Syri ergo literam, quam non pronuntiarunt, scripserunt tamen.

V. Alia lineola horizontalis, literis imposita, signum est compendii scribendi, ut: ܩ̄ i. e. ܩܰܕܺܝܫܳܐ *sanctus, episcopus*. Eadem lineola distinguit ܐܘ̄ o ω!, particulam interjectionis ab ܐܘ *aut*, particula conjunctionis.

VI. Punctum quoque *diacriticum* saepius praeter signa vocalium in nostris librorum editionibus offenditur, quod priscis pro diverso suo loco et supra et infra literas veram vocum ambiguarum vel rariorum pronuntiationem indicavit, ut: ܠܗ pro ܠܶܗ *illi* (viro); ܠܗ pro ܠܳܗ *illi* (foeminae); exempla uberiora in priori adpendice exhibebuntur.

VII. Usus signorum interpunctionis in variis editionibus varius est, de quibus copiosius agit *Michael*. in Gramm. Syr. p. 45—49. Saepius vero occurrunt:

1. In fine periodi vel punctum nostrum, vel quatuor puncta: ⁘ *aut* :: .

2. Protasin finiunt duo puncta oblique posita a sinistra dextram versus: . ˙

3. Minora incisa finiunt vel punctum unicum, vel duo puncta, aut oblique a dextra sinistram versus posita ⁖ aut perpendicularia : .

4. Saepe punctum, vocibus impositum, signum est interrogandi, vocandi, admirandi, laudandi, imperandi, cet.

§. 10. DE TONO.

Chaldaei tonum figunt in syllaba ultima, ut: מַלְכָּא, *malcá*; exceptis perpaucis segolatis, 1. et 3. utriusque generis persona plurali aoristi primi, et nonnullis aliis, v. c. numero duali quorumcunque nominum, et numero plurali paradig. 6. §§. 21. 23., ubi tonus est in penultima, ut: רֶגֶל *régel*, קְטַלְנָא *k'tálna*, קְטַלוּ *k'tálu*, קְטַלָא *k'tála*, רַגְלַיִן *ragláin*, גַּלַיִן, *galáin*.

Syri e contrario tonum figunt in penultima syllaba, ut: ܡܰܠܟܳܐ, *málcho*; exceptis vocibus, quarum ultima desinit in consonantem, non quiescentem, aut in ܶܝ vel ܘܿ abjecta finali ܐ, in quibus tonus est in ultima, ut: ܝܺܬܶܒ *ithéb*; ܡܰܠܟܰܝ *malchái*, (ܝ non quiescit, sed diphthongescit), ܩܳܪܶܝ *kori*; ܡܰܠܟܽܘ, *malchú*.

LIBER II.

De singulis orationis partibus.

CAPUT I.

De Pronominibus.

§ 11. DE PRONOMINIBUS PERSONALIBUS ET ABSOLUTIS SIVE SEPARATIS TANQUAM SUBJECTIS, ET SUFFIXIS TANQUAM IN CASIBUS OBLIQUIS, IISQUE

A. Chaldaicis

	1. separatis	2. suffixis
	In numero singulari:	
Ego	אֲנָה, אֲנָא comm.	a) ־ַנִי, b) נִי, cum praepositionibus ל, ב, מִנּ: ־ִי.
Tu	אַנְתְּ, (אַתְּ, אַנְתְּה) comm. (raro אַנְתְּי foem.)	masc. a) ־ָךְ, b) ךְ foem. a) 1. ־ֵךְ, 2. ־ֵכִי, b) ךְ
Ille	הוּא, (אִנְהוּא, אִיהוּ, הָא)	a) 1. ־ֵהּ, 2. ־ֵיהּ, 3. ־וֹהִי, b) הִי
Illa	הִיא, (אִיהָא, אִיהִי)	a) ־ַהּ (־ָא, ־ַהּ) b) הָ, הָא
	In plurali:	
Nos	נַחְנָא, אֲנַחְנָא, (אֲנַן) com.	a) 1. ־ָנָא, 2. ־ָן, b) נָא
Vos	אַתּוּן, אַנְתּוּן masc.	כוֹן (כוּם, כוּן, כוֹ)
	אַתֵּין, אַנְתֵּן foem.	כֵן (כִי)
Illi	אִינּוּן אִנּוּן, הִנּוּן, (הִמּוֹן, הִמּוֹ).	a) ־ֵנוּן, b) נוּן } vel etiam separata אִנּוּן, אִנֵּן;
Illae	אִינֵּן, אִנֵּן, אִנֵּין, הִנֵּן, הִנֵּין (אִנְּהֵין, אִנֵּהִי)	a) ־ֵנֵן, b) נֵן } cum praepos. ל, ב, מִנּ: הוֹן (הוֹם, הוֹ) masc., הֵן foem.

Formae rariores exhibentur inclusae. Discrimen suffixorum, sub literis a. b. c. enumeratorum, in nota ad finem hujus §. exponitur.

B. Syriacis

1. separatis	2. suffixis
In numero singulari:	
Ego ܐܢܐ comm.	a) 1. ـܢܝ, 2. ـܢܢܝ, b) ܢܝ, c) ـܢܝ, cum praepos. ܠ, ܒ: ـܝ.
Tu ܐܢܬ masc.	a) ـܟ, b) ܟ.
Tu ܐܢܬܝ foem.	a) ـܟܝ, b) ܟܝ, c) ـܟܝ.
Ille ܗܘ vel ܗܘ	a) 1. ـܗ, 2. ـܢܗܝ, vel ـܘܗܝ, b) 1. ܗܝ, 2. ܘܗܝ, c) ـܝܗܝ.
Illa ܗܝ vel ܗܝ	a) 1. ـܗ, 2. ـܢܗ vel ـܝܗ, b) ܗ.
In plurali:	
Nos ܚܢܢ comm.	a) 1. ـܢ, vel 2. ـܢܢ, b) ܢ, c) ـܢ.
Vos ܐܢܬܘܢ masc.	a) ܟܘܢ, c) ـܟܘܢ.
Vos ܐܢܬܝܢ foem.	a) ܟܝܢ, c) ـܟܝܢ.
Illi ܗܢܘܢ vel ܐܢܘܢ	ܐܢܘܢ separatum manet, cum praepos. vero ܠ, ܒ: ܗܘܢ.
Illae ܗܢܝܢ vel ܐܢܝܢ	ܐܢܝܢ manet, cum illis praepos. vero: ܗܝܢ.

Nota. Sub *a*) indicantur suffixorum aramaicorum formae, annectendae verbis, ubi in consonantem exeunt, (ex-

cepta (Syrorum), ut: יְקַטֵּל ܢܩܛܘܠ. Sub *b*)— annectendae verbis, ubi terminantur chaldaice in ו (j), ־ִי, ־ָ, syriace in ܘ vel ܝ otiosum, quod vero ante suffixa ut ܘ and ܝ pronuntiatur, ut: קַטְלוּ ܩܛܠܘܗ, קַטְלִי ܩܛܠܘܗܝ, cet. Ubi deest *b*), sub *a*) jam comprehenditur. Denique sub *c*) indicantur formae, annectendae solis verbis syriacis, ubi in ܝ desinunt, ut: ܩܛܠܬܘܢ; et praeterea 2. personae sing. masc., et plerumque 3. quoque personae plur. foem. aoristi I. Ubi desideratur *c*), sub *a*) jam comprehenditur. De verbis ultimae radicalis א, ו, quae singulari ratione cum suffixis construuntur, sermo recurret § 60.

§ 12. QUAEDAM DE USU HORUM PRONOMINUM.

I. Pronomina personalia Aramaeorum persaepe vices gerunt verbi substantivi, suntque aut in 3: persona, neglecta omnino nominativi persona, aut in eadem cum nominativo persona, ut: אַנְתְּ הוּא, ܐܢܬ ܗܘ, *tu es*; ܚܢܢ ܡܢܘ ܚܢܢ, *nos quid sumus?* אֲנַחְנָא הִמּוֹן *nos sumus*. Quo in casu ܗ pronominis ܗܘ, ܗܝ occultatur, (conf. § 9. IV. 3.), ejusque vocalis ad ultimam praecedentis vocis consonantem transfertur, ut: ܗܘ ܛܒ *tobu, bonus est*; ܗܝ ܡܢ, *mani, quae est illa?* Praecedens autem vox, si desinit in vocalem, abjecta utriusque pronominis vocali, ܘ et ܝ cum vocali praeceden-

tis vocis efficit diphthongum, ut: ܩܫܐ ܗܘ *k'scheu, durum est.* Ultima vero vocalis vocis, ante ܗܘ praecedentis, si fuerit ܳ, in ܰ mutatur, ut: ܐܢܐ ܗܘ, *Enau* (pro ܐܢܐ) *ego sum*; quo in casu tamen saepius, ܗ prorsus expuncto, ambae voces in unam coalescunt, ut: ܐܝܟܘ pro ܐܝܟܐ ܗܘ *ubi est ille?* ܗܢܘ pro ܗܢܐ ܗܘ, *hic est*; in ܗܘܝܘ pro ܗܘ ܗܘ,ܝ *ille est*, alterum ܗ in ܝ mutatur. Idem quoque obtinet apud Chaldaeos, ut: מִנּוּ pro מַן הוּא *quis est?*

II. ܗܘ, ܗܝ nonnunquam ponitur et loco pronominis demonstrativi, ut: ܓܒܪܐ ܗܘ, *vir ille*, ܐܢܬܬܐ ܗܝ, *foemina illa*; et loco articuli, ut: ܗܘ ܟܪܝܗܐ, ὁ ἀσθενῶν, Joh. 5, 7.

III. ܗܘ etiam ad foemininum genus refertur, ut: ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܕܡܢ ܬܫܡܫܬܗܘܢ ܗܘ ܕܥܢܢܐ — ܐܬܝܕܥܬ ܠܢ ܒܪܝܬܗܘܢ ܕܥܢܢܐ: *Quemadmodum ex ministerio illo nubium — intelligitur a nobis creatio nubium.* Chrestom. Syr. *Kirsch.* p. 182, lin. 8.; et ibidem lin. 15. et 17.

IV. ܐܢܘܢ ܐܢܝܢ poni amant in accusativo, et loco verbi substantivi; ܗܢܘܢ, ܗܢܝܢ vero occurrunt in nominativo; quale discrimen inter אִינּוּן, אִינִּין et הִנּוּן, הִנִּין non observatur.

§ 13. DE PRONOMINIBUS DEMONSTRATIVIS.

Hic	דְּכֵן ,דֵּיךְ ,דֵּךְ ,הָדֵין ,הָדֵן ,דֵּין ,דֵּן •	*Hic* et *Haec*	דְּנָה comm.
Haec	דָּךְ ,הָדָא ,דָא ,דְּנַן •		
Hi et *Hae*	אִלֵּךְ ,הָאִלֵּין ,אִלֵּין ,הָאֵלֶּה ,אֵלֶּה ,אֵל , comm.		

Hic	ܗܳܢܳܐ / ܗܳܢ	*Haec*	ܗܳܕܶܐ / ܗܳܕ	*Hi*	ܗܳܢܽܘܢ	*Hi* et *Hae*	ܗܳܠܶܝܢ vel ܗܠܶܝܢ comm.
				Hae	ܗܳܢܶܝܢ		

Haec pronomina, conjuncta cum personalibus, exprimunt reciproca, ut: ܗܽܘ ܗܳܢܳܐ, *ipsemet, idem*; ܗܝܼ ܗܳܕܶܐ, *ipsamet, eadem*. Repetita quoque demonstrativa, interjecta tamen particula ܟܡ, significant reciproca, ut: ܗܳܢܽܘܢ ܟܡ ܗܳܢܽܘܢ, *iidem*.

§ 14. DE RELATIVIS ET INTERROGATIVIS.

Relativum Chaldaeorum est ד vel דִּי, Syrorum ܕ, (ܕܺܝ tantum, ad possessivum notandum, §. seq.), et sic ratione originis convenit cum hebr. demonstr. זֶה, ratione usus cum relat. שׁ vel אֲשֶׁר.

Casus obliqui hujus aramaici relativi, prout hebraici et arabici, exprimuntur per pronomina tertiae personae, suffixa sequentibus verbis, nominibus aut praepositionibus, a quibus pendet casus obliquus relativi, ut: ܗܰܘ ܕܨܒܳܬ ܒܶܗ ܢܰܦܫܝ *in quo complacuit animae meae*, Matth. 12, 18.

Interrogativa sunt

De persona:

Quis { מַן ، מַנוּ ، (מַן הוּא), (מוֹן ، מוֹן ، Dial. Jerus.)
ܡܰܢ, ܡܰܢܽܘ (ܡܰܢ ܗܽܘ).

De re:

Quid { מַן ، מָה ، מָא ، מְנָא ، מָנָא
ܡܳܢ, ܡܢܳ, ܡܳܢܳܐ, ܡܳܢܳܐ, ܡܳܢܽܘ

De persona et re promiscue:

Quinam
Quaenam
Quodnam
comm. { אֵידָא ، אַיְדָא ، הֵידָא ، הַיְּדָא ، (אֵי זֶה)
ܐܰܝܢܳ, (אֵי זֶה ، אֵי זֹאת)

Quinam
sing: ܐܰܝܢܳܘ

Quinam et
Quaenam { ܐܰܝܠܶܝܢ comm. plur. Quales. ܐܰܝܠܶܝܢ, ܐܝܟ

Interrogativa, quibus ד ܕ praemittitur, notant relativa, ut: ܕܡܳܢ, *quod*; תּוֹרָא דְמַן, *cujus bovem*; quibus vero ד ܕ postponitur, significant demonstrativa, ut: לְכָל מַן דִּי אַתְּ אָזְלָא אֵיזֵל, *in omnem illum* (locum), *quo tu iveris, ibo*; — ܐܰܝܢܳܘ ܕ *is, qui*; ܡܳܢ ܕܨܳܒܶܐ, *ille, qui vult.*

§ 15. DE POSSESSIVIS, RECIPROCIS, DISTRIBUTIVIS.

Possessiva indicantur vel per suffixa, ut in reliquis dialectis, vel per relativum דִּי, ܕܝܠ, cum prae-

positione ܠ, ܕܠ, i. e. per דִּיל, ܕܝܠ, (in chaldaico etiam per דִּי cum ד, nota genitivi, i. e. per דִּיד), cum suffixis, ut: דִּילָךְ, דִּידָךְ, ܕܝܠܟ, *qui est tibi* i. e. *tuus*. Cui si additur personale separatum, significatio oritur reciproca, ut: ܕܫܢܬܐ ܗܝ, ܕܝܠܗ, *ejusdem anni*.

Reciproca porro, et personalia pronomina nascuntur per suffixa, adnexa substantivis: נְפַשׁ ܢܦܫܐ, *anima*; גּוּף, *corpus*; עֲצַם, גְּרַם, *os*, ܩܢܘܡܐ *substantia, persona*, ut: נַפְשִׁי *ego, egomet*, ܢܦܫܟ *tu, tumet*. Reciprocum etiam exprimitur per suffixum, cum praepositione quadam praemissum ipsi substantivo, inprimis in genitivo sequenti, ut: בַּהּ שַׁעֲתָא *eodem momento*, Dan. 3, 6. 15. ܒܗ ܒܫܥܬܐ, pro: εὐθέως, Phesch. Matth. 8, 3. בַּהּ זִמְנָא *eodem tempore*, Dan. 3, 7. ܥܠܠܘ ܒܗ ܒܕܘܟܬܐ: *ingressi sunt per eundem locum*, Kirsch Chrest. p. 73. lin. 10.

Distributiva notantur vel per: אֱנָשׁ seu נַשׁ et אֱנָשִׁין seu נָשִׁין, (etiam, ut in hebraico, per אִישׁ), ܐܢܫܐ, ܐܢܫ — sequente מִן ܡܢ, vel elliptice per ܡܢ solum, abjecto substantivo, ut: ܐܢܫ ܡܢܗܘܢ, *quidam illorum*; ܐܢ ܡܢܗܘܢ *si* (nonnulli) *ex illis*; vel per: ܐܝܬ ܕ *est* vel *sunt*, *qui*. אֱנָשׁ

מֵעַל אַחוּהִי pro: *altër ab altero*; ܚܕ ܠܚܕ *seinvicem*; ܟܠܚܕ, *unusquisque*; ܟܠܢܫ vel ܟܠܡܢ *quiscunque, unusquisque*; ܟܠܡܕܡ vel ܟܠܡܕܡ *quidquid*; לָא אֱנָשׁ *nullus*.

CAPUT II.

De Nomine.

§ 16. DE NOMINE IN UNIVERSUM.

Varias nominum orientalium divisiones in *primitiva*, *verbalia* et *denominativa*, eorumque formas *nudas, defectivas, auctas*, cet. ex Grammatica hebraica postulamus. De *aramaicis* vero nominibus in specie quaedam veniunt notanda:

I. Formae, quae in prima radicali habent ܳ, et in secunda ܘ݂, plerumque notant personam agentem, ut: ܪܚܘܡܐ *amator, amicus*; ܒܪܘܝܐ *creator*, ܬܩܘܠܐ *ponderans*, cet.; quae vero in 1. rad. habent ܘ݂, aut desinunt in ו, ות, ותא et ܘ, ܘܬ, ܘܬܐ —, innuere solent abstractum, ut: ܪܘܒܥܐ *incubatio*, ܦܘܢܝܐ, *responsum*, ܡܘܬܒܐ *habitaculum*, ܒܪܝܘ *creatio*, מַלְכוּ, מַלְכוּת, מַלְכוּתָא, ܡܠܟܘ, ܡܠܟܘܬ, ܡܠܟܘܬܐ, *regnum*, ܥܒܕܘ *opus*, ܥܒܝܘ *densitas*, cet.

II. Composita quoque nomina occurrunt, quae Syri, non vero Chaldaei, scribendo quoque conjungunt, ut: בְּעֵל דְּבָבָא, ܒܥܠܕܒܒܐ, *inimicus*.

III. Syri, inprimis recentiores, saepe utuntur deminutivis, quae plerumque terminantur in ܘܣ—, vel ܘܢ—, vel tertiam geminant radicalem, ut: ܛܠܝܘܣܐ, *puerulus*; ܟܬܒܘܢ, βιβλιαρίδιον, *libellus*; ܙܓܘܢܐ *tintinabulum parvum*. A ܦܒܢܘܢܐ *puella* fit deminutivum novum: ܦܒܢܘܢܝܬܐ *puellula*. ܟܢܘܫܘܢܐ *collectiuncula*, a ܟܢܘܫܬܐ. ܥܘܙܠܠܐ *hinnulus*, Kirsch. Chrestom. p. 17, lin. 3. videtur esse deminutivum ab ܥܘܙܠܐ Cant. 2, 7. 9. ad formam arab. فُعَيْل. De terminatione ܘܢ— et 3. geminata conf. *Gesenii* Lehrgebäude cet. §. 120. III. 23. Nota. pag. 497; et §. 122. 15. p. 513.

IV. Multa Syrorum et Chaldaeorum nomina sunt exotica, persica inprimis, graeca et latina, quorum, quamvis nonnihil immutatorum, origo facile patet; nonnunquam ipsa quoque significatio paulululum immutata fuit, quae postea iterum in dialectum hellenisticam migravit, ut: מַרְגָּלִיתָא, מַנְגָּלִיתָא מַרְגָּלָא, מַרְגַּל, ܡܪܓܢܝܬܐ et *margarita*, μαργαρίτης, (Perle), et in universum *gemma*, (Edelgestein),

Apoc. 17, 4. 18, 12. 16. 21, 21. Matth. 7, 6. 13, 40.; כַּרְסְפְּדוֹן κρασπεδον, *fimbria vestis* Matth. 23, 5.

V. Syri recentiores in scribendis nominibus propriis orientalibus sequuntur orthographiam jam orientalem, jam graecam, ut: ܝܘܚܢܢ et ܐܝܘܐܢܢܝܣ, Ιωαννης; ܚܪܬ juxta orthograph. oriental. (ex حارث *arator*, dein nomen proprium, praecipue regum celebrium, Arabibus frequens, ut nobis: Bauer, seu Georgius), sed II. Cor. 11, 32. ab interprete Syro scribitur graece: Αρετας, ܐܪܛܐܣ.

§. 17. DE GENERE NOMINUM.

Genus et significatione et terminatione discernitur. Quod attinet significationem, conveniunt nostra nomina cum hebraicis, conf. *Jahn* Gramm. hebr. Edit. 3. p. 69. Terminatione quoque, ut in hebraicis, distinguuntur sola nomina foeminina, unde oritur regula: *Nomina, quae non habent foemininam terminationem, sunt masculina.* Terminationes vero foemininorum sunt: א ָ ܐ ܳ (hebr. ה ָ), י ִ ܝ ܶ et ܘ ܘ, quibus abscissa est in fine ת ܬ, (hebr. ית ָ ות), ut: ܚܟܡܬܐ חָכְמָא, *sapientia*; ܓܠܝ גָּלִי *coenum*; ܒܪܝܬܐ *res creata*; ܡܠܟܘ מַלְכוּ,

regnum. Rarissimae sunt terminationes Syrorum in ܬܳܐ, ut: ܡܢܳܬܳܐ *pars*, et Chaldaeorum in וֹ, ut: רִבּוֹ *myrias*.

Multa sunt nomina, quae sub masculina terminatione sunt foeminina, aut certe communia, ipso usu discenda, ut: ܐܶܠܦܳܐ, *navis*, ܐܽܘܪܚܳܐ *via*, ܐܳܬܳܐ *signum*, ܐܰܪܥܳܐ *terra*, ܩܽܠܬܳܐ *hydria*, ܒܺܐܪܳܐ *puteus*, ܟܰܪܣܳܐ *venter*, ܥܳܢܳܐ *grex*, ܓܽܘܡܪܶܐ *prunae*, ܙܰܒܢܳܐ *tempus*, ܙܶܩܳܐ *uter*, ܣܰܝܦܳܐ comm *gladius*, ܡܰܘܒܠܳܐ *onus*, ܟܰܟܪܳܐ *talentum*, ܟܺܐܦܳܐ *lapis*, ܟܰܪܣܳܐ *uterus*, ܠܶܫܳܢܳܐ *lingua*, comm. ܢܰܦܫܳܐ *anima*, ܢܽܘܪܳܐ *ignis*, ܣܰܗܪܳܐ comm. *luna*, ܣܽܘܟܶܐ *rami*, ܥܢܳܢܶܐ *nubes*, ܥܰܪܣܳܐ *lectus*, ܪܽܘܚܳܐ *ventus*, *spiritus*, ܪܶܗܒܬܳܐ comm. *terror*, ܫܝܘܿܠ *Hades*, ܫܘܿܚܬܳܐ *aerugo*, ܫܶܡܫܳܐ *sol*, ܫܘܿܫܰܢ *lilium* cet. Communis porro generis sunt nomina animalium, ut: ܚܡܳܪܳܐ *asinus*, ܓܰܡܠܳܐ *camelus* cet.

Graeca vocabula genus suum servare solent, ut: ܣܽܘܢܳܗܕܳܘܣ συνοδος, foem., ܕܺܝܰܬܺܝܩܺܝ, διαθήκη, foem., cet. Neutra casu genus quasi sortiuntur.

§ 18. DE NUMERO PLURALI ET DUALI.

Masculina in plurali adsciscunt ִין, ܺܝܢ; foemininorum vero terminatio ָא ܬܳܐ mutatur in ָן, ܳܢ; וֹ, ܘ, et וֹ, ܬܳܐ in ָן, ܳܢ; ִי, ܝ vero in ָן, ܳܢ, ut: יַמִּין ܝܰܡܡܺܝܢ a יָם, ܝܰܡ *mare*; מְדִינָן ܡܕܺܝܢܳܢ a מְדִינָא

provincia, ܡܕܝܢ̈ܬܐ *civitas*; מַלְכִּין, ܡܠܟ̈ܐ, נִוְלִין ܢܘ̈ܠܐ. רַבְּן ܪ̈ܒܐ.

Dualis Chaldaeorum adsciscit terminationem ַיִן, ָיִן vel ֵין, ut: קַרְנַיִן a קֶרֶן *cornu*, מָאתַיִן seu מָאתָן *ducenti*, תְּרֵין *duo*. Syrorum dualis adsciscit ܝܢ, qui vero in 4. tantum vocibus occurrit: ܬܪܝܢ *duo*, ܬܪ̈ܬܝܢ *duae*, ܡܐܬܝܢ 200, ܡܨܪܝܢ *Aegyptus*.

Multas in numero plurali irregularitates habent Aramaeorum nomina, nimirum

1. *Chaldaeorum a*) masculina: אַב *pater*, plur. אֲבָהָן; בַּר *filius*, pl. בְּנִין; בַּיְתָא *domus*, (etiam בַּיְתָא, in statu constr. בֵּית seu בֵּי), pl. בָּתִּין; אַרְיֵא *leo*, pl. אַרְיָוָן; כָּרְסֵא *thronus*, pl. כָּרְסָוָן; לֵילְיָא *nox*, pl. לֵילָוָן seu לֵילָוָן; סוּסְיָא *equus*, pl. סוּסָוָן et סוּסָוָן; פֶּחָה *princeps*, pl. פַּחֲוָן; שֻׁם *nomen*, pl, שְׁמָהָן; cet.

b) foeminina: אַמְתָא *ancilla*, pl. אַמְהָן; אַמָּא *ulna*, pl. אַמִּין; בְּרַתָּא *filia*, pl. בְּנָן; חִטָּא *triticum*, pl. חִטִּין, (et חִנְטִין conf. § 5. VII.); מִלָּא *verbum*, pl. מִלִּין; עֲלָא *holocaustum*, pl. עֲלָוָן; שְׁנָא *annus*, pl. שְׁנִין; cet.

c) foeminina absque terminatione foem., sed solo usu quae sunt, (§ 17.), pluralem formant vel ut: ארע, pl. אַרְעָן, vel ut: רוּחַ *spiritus*, pl. רוּחִין; אוּדֶן *auris*, pl. אוּדְנִין.

d) Duplicem vero pluralem admittunt: אִם *mater*, אִמִּין et אִמְּהָן; אָת *signum*, אָתִין et אַתְוָן; חֵיל *exercitus*, חֵילִין et הֵילְוָן; יוֹם *dies*, יוֹמִין et יוֹמָן; מוֹאזְנָן, plur. foem., et: מוֹאזְנַיָּא dual. vel plur. masc., *bilanx*; נְפַשׁ *anima*, נַפְשִׁין et נַפְשָׁן; קָל *vox* קָלִין et קָלָן; נְהַר *fluvius* נַהְרִין et נַהֲרָון; אִזְמֵל (σμιλη) *novacula*, אִזְמְלַיָּא et אִזְמַלְוָן, cet.

II. *Syrorum* multa 1. formant pluralem ab obsoleta forma numeri singularis: ܒܪ *filius*, pl. ܒܢܝܢ; ܒܝܬܐ *domus*, ܒܬܐ; ܒܪܬܐ *filia*, (ܒܢܐ in statu absoluto non occurrit), ܒܢܬܐ; plerumque vero formant a singulari, cui in fine erat ܗ, ܘ vel ܝ, ut: ܐܡܐ *mater*, pl. ܐܡܗܬܐ; ܚܬܐ *soror*, ܐܚܘܬܐ; ܐܡܬܐ *ancilla*, ܐܡܗܬܐ; ܐܘܡܬܐ *populus*, ܐܡܘܬܐ; ܐܬܐ *signum*, ܐܬܘܬܐ; ܒܗܘܢܐ *pollex*, ܒܗܘܢܬܐ; ܢܘܪܐ *ignis*, ܢܘܪܘܬܐ; ܣܦܬܐ *labium*, ܣܦܘܬܐ; ܐܡܪܘܣܐ *agnellus*, ܐܡܪܘܣܘܬܐ; ܕܒܘܪܬܐ *apis*, ܕܒܘܪܝܬܐ; ܕܘܟܐ *locus*, ܕܘܟܝܢ; ܡܪܙܘܒܬܐ *fasciculus*, ܡܪܙܘܒܘܬܐ.

2. *Masculina* pluralem formant foemininum (a singulari obsoleto cum terminat. foem. in ܘ), ut: ܐܣܝܐ *medicus*, pl. ܐܣܘܬܐ; ܐܘܪܝܐ *praesepe*, ܐܘܪܘܬܐ; ܐܪܝܐ *leo*, ܐܪܝܘܬܐ; ܐܬܪܐ *locus*, ܐܬܪܘܬܐ; ܚܘܝܐ *serpens*, ܚܘܘܬܐ; ܟܘܕܢܐ *mulus*, ܟܘܕܢܘܬܐ; ܟܘܪܣܝܐ *solium*, ܟܘܪܣܘܬܐ; ܟܘܬܝܢܐ *tunica*, ܟܘܬܝܢܝܬܐ; ܠܠܝܐ *nox*, ܠܠܘܬܐ; ܢܩܝܐ *ovis*, ܢܩܘܬܐ; ܡܪܐ *dominus* saepe format a ܡܪܘ *principatus*, pluralem: ܡܪܘܬܐ; ܪܥܝܐ *pascens*, in participio sequitur pa-

radigma IX; substantivum: *pastor* habet plur. ܪ̈ܳܥܰܘܢ; ܫܰܩܝܳܐ *pincerna*, ܫܰܩܘ̈ܳܝܳܬܳܐ, cet.

3. *Foeminina* pluralem formant masculinum (a sing. masc. obsol.): ܐܰܡܬܳܐ *ulna*, pl. ܐܰܡܺܝܢ; (ܐܰܢ̄ܬܬܳܐ *mulier*, pl. ܢܶܫ̈ܶܐ, ut אִשָּׁה et נָשִׁים); ܐܶܣܬܳܐ *paries*, ܐܶܣ̈ܶܐ; ܐܰܓܳܣܳܐ *pruna*, ܐܰܓܳܣ̈ܶܐ; ܬܺܐܢܬܳܐ, *ficus*, ܬܺܐܢ̈ܺܝܢ; ܕܶܡܥܬܳܐ, *lacryma*, ܕܶܡ̈ܥܶܐ; ܚܶܛܬܳܐ *triticum*, ܚܶܛ̈ܶܐ; ܟܰܟܪܳܐ *talentum*, ܟܰܟܪ̈ܺܝܢ; ܠܶܒܶܢܬܳܐ *later*, ܠܶܒ̈ܢܶܐ; ܡܶܠܬܳܐ *verbum*, ܡܶܠ̈ܶܐ; ܣܥܳܪܬܳܐ *hordeum*, ܣܥܳܪ̈ܺܝܢ; ܩܶܛܪܬܳܐ *ligamen*, ܩܶܛ̈ܪܶܐ; ܪܶܣܢܳܬܳܐ *frenum*, ܪܶܣ̈ܢܶܐ; ܫܢܳܬܳܐ *annus*, ܫܢ̈ܺܝܢ; ܫܳܥܬܳܐ *hora*, ܫܳܥ̈ܺܝܢ, cet.

4. Duplicem formant pluralem (a duplici sing. obsol.): ܐܰܒܳܐ *pater*, pl. ܐܰܒܳܗ̈ܶܝܢ et ܐܰܒܳܗ̈ܳܬܳܐ; ܐܺܝܕܳܐ *manus*, ܐܺܝܕ̈ܰܝܳܐ et ܐܺܝܕ̈ܳܝܳܬܳܐ; ܙܰܒܢܳܐ *tempus*, ܙܰܒ̈ܢܺܝܢ et ܙܰܒ̈ܢܶܐ; ܚܰܕܝܳܐ *pectus*, ܚܰܕ̈ܝܺܝܢ et ܚܰܕ̈ܘܳܬܳܐ; ܚܰܝܠܳܐ *exercitus*, ܚܰܝ̈ܠܶܐ et ܚܰܝ̈ܠܘܳܬܳܐ; ܝܰܘܡܳܐ *dies*, ܝܰܘ̈ܡܺܝܢ et ܝܰܘ̈ܡܳܬܳܐ; ܠܶܒܳܐ *cor*, ܠܶܒ̈ܺܝܢ et ܠܶܒ̈ܰܘܳܬܳܐ; ܢܰܗܪܳܐ *fluvius*, ܢܰܗ̈ܪܺܝܢ et ܢܰܗ̈ܪܘܳܬܳܐ; ܥܺܐܕܳܐ *festum*, ܥܺܐܕ̈ܺܝܢ et ܥܺܐܕ̈ܳܬܳܐ; ܥܰܝܢܳܐ *oculus*, ܥܰܝ̈ܢܶܐ *oculi*, et ܥܰܝ̈ܢܳܬܳܐ *fontes*; ܥܶܩܒܳܐ *calcaneum*, ܥܶܩ̈ܒܺܝܢ et ܥܶܩ̈ܒܳܬܳܐ; ܩܰܪܢܳܐ *cornu*, ܩܰܪ̈ܢܶܐ et ܩܰܪ̈ܢܳܬܳܐ; ܫܶܡ *nomen*, ܫܡܳܗ̈ܶܝܢ et ܫܡܳܗ̈ܳܬܳܐ; cet.

III. Composita Syrorum, (conf. §. 16. II), pluralem admittunt vel in posteriori voce, ut: ܒܥܶܠܕܒ̈ܳܒܶܐ *inimici*, vel in priori, ut: ܒܢ̈ܰܝܢܳܫܳܐ *filii hominis* seu

homines, vel in utraque simul, ut: ܒܢܬ ܩܠܐ (*filiae vocum*) i. e. *fabulae*, *nugae*, κενωφωνιαι, I. Tim. 6, 20.

IV Multa graeca nomina chaldaicam et syriacam terminationem adsciscunt, quare flexionem quoque nominis aramaici sequuntur. Syri vero in multis graecam retinent terminationem et declinationem, atque numerum inprimis pluralem saepe terminant in: ܐܘܣ, ܘܣ, ܐܣ, vel, Olaph rarius omisso, in ܣ, quae quidem terminatio ex accusativo plurali graeco in ας exeunte, orta esse videtur, ut: ܬܐܘܦܝܠܐ Θεοφιλε, ܕܘܓܡܐ δογμα, ܕܘܓܡܛܐ δογματα, ܕܝܐܬܝܩܐ διαθηκη, ܕܝܐܬܝܩܣ διαθηκας, ܦܝܠܐ, ܦܝܠܣ, φιαλη, φιαλας, ܬܐܘܪܝܣ θεωριας, ܙܘܢܣ ζωνας, cet. Eadem terminatio pluralis occurrit quoque in nominibus origine latinis, et 1ae et 2ae declin., ut: ܐܢܘܢܝܣ et ܐܢܘܢܣ *annonae*; ܩܣܛܪܐܣ *castra*, cet.; quin etiam in nominibus, origine syriacis, ut: ܓܢܐܣ *horti*, (alibi ܓܢܐ), a sing. ܓܢܬܐ *hortus*, cet. *Agrellii* Otiola Syriaca, Lundae 1816. §. 5. III. p. 46 — 49. Inde a V. circiter saeculo nonnulla in plurali etiam desinunt in ܘ, (forte οι Graecorum), ut: ܐܪܝܢܘ, *Ariani*, ܣܘܢܗܕܘ συνοδοι.

V. Nonnulla nomina aramaica in solo plurali occurrunt, ut: שְׁמַיָּא ܫܡܝܐ *coeli*; מַיִן ܡܝܐ *aqua*; חַיִּין ܚܝܐ *vita*; פָּנִים ܐܦܐ *facies*; ܕܡܝܐ, *pretium*.

Syri legem, quae jubet ejusdem generis et numeri verbum nomini jungi, multo quidem religiosius observant Hebraeis Arabibusque, (conf. *Michael.* Gramm. Syr.

§ 100.), atque illa generis numerique discrepantia, quae Enallage vulgo dicitur, in lingua Syrorum certe est rarissima; saepe vero offenditur illa, quae per Synesin est explicanda, ita ut Syrorum quoque *pluralia tantum*, quorum notio est singularis, (conf· praeced. V.), et cum plurali *formae* ratione habita, (quod creberrime fit), et cum singulari propter *sensum*, atque *collectiva* similiter vel ratione *formae* suae cum singulari, vel ratione *sensus* cum plurali sui generis construantur, qua de re diligenter collegit exempla *Car. M. Agrell* in pulcerrima sua commentatione: De varietate generis et numeri in LL. OO. Hebraea, Arab. et Syr. Lundae, 1815. § 9. inprimis, et §§ 16. 17.

§ 19. DE TRIPLICI NOMINUM STATU.

Notionem de statu *absoluto* et *constructo* ex Grammatica hebraica postulamus. In *singulari* constructo masculinum genus raro subit mutationem, in foeminino vero mutatur א‍ָ, ܐ‍ in ת‍ַ, ܬ‍, terminationi י‍ִ ܝ‍ et ו ܘ additur ת ܬ, ut: סְפַר ܣܦܪ in statu absol. et constr., גְּבוּרַת vero constr. ab absol. גְּבוּרָא, ܓܒܪܬ a ܓܒܪܐ, מַלְכוּת, ܡܠܟܘܬ a מַלְכוּ ܡܠܟܘ, נְוָלִית a נְוָלִי, ܢܘܠܝܬ a ܢܘܠܝ. In *plurali* constructo, ן ܢ utriusque generis abjecto, in masculino י Chaldaeorum quiescit in ‍ֵ, ܝ vero Syrorum diphthongescit cum praecedenti ‍ܰ; in foeminino autem loco ן ܢ ponitur ת, ܬ, unde

terminationes erunt: ־ֵי, ـܰܝ, ־ָת ܐ, ut: סִפְרֵי
ܣܦܪ̈ܝ, טוֹבַת ܛܳܒ݂ܰܬ, מַלְכוּת ܡܰܠܟܽܘܬ݂, גָּלִית ܓܰܠܝܳܬ.

Status denique *emphaticus* est nomen cum articulo, quem Aramaei non, ut Hebraei et Arabes, voci praemittunt, sed suffigunt. Simile obtinet in lingua danica et norvegica, ubi: Konung indeterminate significat: *ein König*, et: Konungen determinate: *der König*; imo in vernacula nostra, ubi dicimus: Gib es Karl'n, Hansen, Friedrichen — *n* finale etiam est articulus. Aramaeorum vero articulus est litera Aleph, quae additur statui constructo utriusque generis et numeri, ut oriatur status emphaticus. In plurali tamen masculino emphatico Syri plerumque ܝ ex constructo abjiciunt, unde terminatio est: ـܶܐ, longe rarior: ـܰܝܳܐ, (conf. Syr. masc. parad. IX. § 21.). Chaldaei e contrario ibidem plerumque servant י ex constructo, unde terminatio est: ־ַיָּא; masculina tamen, quae in singulari absoluto desinunt in ־ֵי, (exceptis participiis passivis formae 2. et 3. verborum ultimae rad. א), in omnibus flexionibus ־ֵי mutant in ־ָא, et praeterea in singul. emphatico additur ־ָה pro ־ָא, et pluralis em-

phaticus desinit in ־ֵי, pro ־ַיָּא; conf. parad. 7. mascul. Chald. § 21. et §. 23. I, 7.

Terminatio masc. pluralis constructi chaldaici in ־ֵי saepius absolute occurrit, inprimis in nominibus gentilibus, quorum propria est terminatio, ut: מִצְרָאֵי *Aegyptii*; גַּבְרֵי מִדְיָנָאֵי תַּגָּרֵי, *mercatores Midianitici*, Gen. 37, 32.

Nota. Patet, masculina emphatica et foeminina absoluta in numero singulari eandem formam habere, et facile posse confundi. Status porro absolutus, inprimis nominum masculinorum, saepissime obsolevit, ejusque loco emphaticus ponitur, cui propterea non raro pronomen 3. personae loco articuli praemittitur, ubi sensum determinatum exprimere debet, conf. § 11, 2. Ideo in lexicis quoque multa nomina ponuntur in solo statu emphatico.

§ 20. DE PERMUTANDIS IN DIVERSA NOMINUM FLEXIONE VOCALIBUS. *)

Variae porro ac multiplices in diversis nominum flexionibus oriuntur *vocalium* mutationes,quae

---

*) Inserimus hoc loco doctrinam in aramaica et hebraica lingua fere novam: de nominum *declinationibus*, quam *Vaterus* praecipue, et *Gesenius* insigni eruditionis et industriae specimine excoluerunt; res, gravissimi quidem ponderis, multum tamen requirit sudoris et patientiae, quam etiam atque etiam commendamus. Plura qui cupiunt, adeant praestantissima opera: *Vaters* Handbuch u. s. w., 1817. pag. 126 — 143, et *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. pag. 550 — 600.

inprimis ope paradigmatum §§. 21. 22. infra patebunt, sed ipso ac solo usu longiori sunt discendae. Illae vero mutationes sunt sequentes:

1. In formando statu emphatico, in addendis terminationibus numeri pluralis, et plerisque suffixis numeri singularis, (conf. *α* in tabulis paradigmatum), vocalis ultimae syllabae abjicitur, si fuerit

ـܶ ـܶ, vel, (quod rarius obtinet), ـܶ ـܷ;
ـܳ ـܰ, (in nonnullis foemininis ـܳ).

2. Manet vero vocalis ultimae syllabae, si fuerit

ـܺ, (quod saepiss. obtinet), ܘܽ, ܘܳ, ـܺ
ـܳ, (quod saepiss. obtinet), ܘـܳ, ܝـܶ.

Nota. Vocales penultimarum syllabarum in nominum utriusque dialecti flexionibus nec abjiciuntur, nec mutantur.

3. Abjecta vocali, (conf. 1. hujus §.), in multis nominibus consonantes accrescunt quiescentes, quare vocalis interseritur; conf. § 7. V, 7. Id, quod fit

a) In paradigm. masculinis Syrorum IV — VIII., et Chaldaeorum 4. et 5., quoties in fine aliquid accedit.

b

4 —

forma

incipi

c)

12. 1

S

explica

gnis ve

tatione

pla, eo

quibus

143. P

cupidor

ad sing

SYR

U I

us

pron

prin

ocal

et

רֶ

rex

רֶ

rex

רֶ

. e

רֶ

or

רֶ

reg

רֶ

re

רֶ

re

רֶ

or

רֶ

rn

b) In numero singulari paradigm. foemin. 4 — 10. Syrorum, ac e. et f. Chaldaeorum, ubi formatur status emphaticus vel additur suffixum, incipiens a vocali.

c) In numero plurali paradigm. foemin. 11. 12. 13. Syrorum.

Sequuntur nunc paradigmatum tabulae, quae ipsae explicant et exhibent omnia, §§ 19. et 20. exposita; insignis vero paradigmatum usus patebit, ubi in ipsa interpretatione indicaverimus multa singulorum paradigmatum exempla, eorumque exceptiones, quae sunt satis multae, et in quibus recensendis mire copiosus est *Vaterus*, pag. 127—143. Post tabulas vero in gratiam hujus rei cognoscendae cupidorum paucis ostendam varias nominum formas, quae ad singula paradigmata sunt referendae.

---

§. 21.

I. CHALDAICA MASCULINA

Vocales non mutantur.	Vocales mutantur. In nominibus plurium syllabarum cadit ultima syllaba (mota per ◌ַ),	(mota per ◌ֵ);	at nova vocalis nomini inseritur.	In nominibus unius syllabae pronuntiantur post primam radicalem vocales: ◌ַ, ◌ִ, et ◌ֶ, quoque.	Nomina exeuntia in א,	in ◌ַי,	Nomina ultimae geminatae.
Singularis:								
Stat. absol.	1. אוֹצָר thesaurus.	2. עָלַם saeculum.	3. כָּהֵן sacerdos.	4. מִתְקְטֵל occisus.	5. מֶלֶךְ rex.	6. גָּלֵא revelans.	7. קַדְמַי primus.	8. גַּב tergum.
Stat. emph.	אוֹצְרָא thes.	עָלְמָא saec.	כָּהֲנָא sac.	מִתְקְטְלָא occ.	מַלְכָּא rex.	גָּלְיָא rev.	קַדְמָאָה prim.	גַּבָּא terg.
Cum suffix. α)	אוֹצְרֵהּ th. ejus.	עָלְמֵהּ s. ejus.	כָּהֲנֵהּ s. ejus.	מִתְקְטְלֵהּ occ. ejus.	מַלְכֵּהּ r. ejus.	גָּלְיֵהּ r. eum.	קַדְמָאֵהּ p. ejus.	גַּבֵּהּ t. ejus.
β)	אוֹצָרְהוֹן th. eorum.	עָלַמְהוֹן s. eorum.			מַלְכְּהוֹן r. eorum.			גַּבְּהוֹן t. eorum.
Pluralis:								
Stat. absol.	אוֹצָרִין thesauri.	עָלְמִין saecula.	כָּהֲנִין sacerdotes.	מִתְקַטְלִין occisi.	מַלְכִין reges.	גָּלַיִן revelantes.	קַדְמָאִין primi.	גַּבִּין terga.
Stat. constr.	אוֹצְרֵי thes.	עָלְמֵי saec.	כָּהֲנֵי sac.	מִתְקַטְלֵי occ.	מַלְכֵי reg.	גָּלֵי rev.	קַדְמָאֵי pr.	גַּבֵּי terga.
Stat. emph.	אוֹצְרַיָּא thes.	עָלְמַיָּא saec.	כָּהֲנַיָּא sac.	מִתְקַטְלַיָּא occ.	מַלְכַיָּא reg.	גָּלַיָּא rev.	קַדְמָאֵי pr.	גַּבַּיָּא terga.
Cum suffix.	אוֹצְרֵיהוֹן th. eorum.	עָלְמֵיהוֹן s. eorum.	כָּהֲנֵיהוֹן s. eorum.	מִתְקַטְלֵיהוֹן occ. eorum.	מַלְכֵיהוֹן r. eorum.	גָּלֵיהוֹן r. eos.	קַדְמָאֵיהוֹן p. eorum.	גַּבֵּיהוֹן t. eorum.
Dualis:								
		יְדַיִן ambae manus.	יְדֵי stat. constr.	יְדַיָּא stat. emph.	יְדֵיהוֹן cum suffix.	קַרְנַיִן duo cornua.		שִׁנַּיִן duae series dentium.

LINA

Nomina exeuntia in א,	in ־ַי.	Nomina ultimae geminatae.
6. גָּלֵא	7. קַדְמַי	8. גַּב
revelans.	primus.	tergum.
גַּלְיָא	קַדְמָאָה	גַּבָּא
rev.	prim.	terg.
גַּלְיֵהּ	קַדְמָאֵהּ	גַּבֵּהּ
r. eum.	p. ejus.	t. ejus.
		גַּבְּהוֹן
		t. eorum.
גָּלַיִן	קַדְמָאִין	גַּבִּין
revelantes.	primi.	terga.
גָּלֵי	קַדְמָאֵי	גַּבֵּי
rev.	pr.	terga.
גָּלַיָּא	קַדְמָאֵי	גַּבַּיָּא
rev.	pr.	terga.
גָּלֵיהוֹן	קַדְמָאֵיהוֹן	גַּבֵּיהוֹן
r. eos.	p. eorum.	t. eorum.
		שִׁנַּיִן
		duae series dentium.

Vocale
t
notae per ~,

ur, sed m radi- ecedit.	~ manet, sed secundam radicalem praecedit.

Stat. abs		VIII. ܪܓܠ pes.
Stat. em		ܪܓܠܐ pes.
Cum suffix.	α ...us.	ܪܓܠܗ p. ejus.
	β ...um.	ܪܓܠܗܘܢ p. eos.
Stat. absol.	...s.	ܪܓܠܝܢ pedes.
Stat. cons.		ܪܓܠܝ ped.
Stat. emph		ܪܓܠܐ ped.
Cum suffix.	...m.	ܪܓܠܝܗܘܢ p. eorum.

dit
na-
is-

qu
lab

l. r
l.
;.
l.
ie.
l.

II. SYRIACA MASCULINA.

Vocales non mutantur.	Vocales mutantur in nominibus duarum syllabarum, ultima syllaba cadit,			Vocales mutantur in nominibus duarum syllabarum, et nova vocalis nomini inseritur.	unius syllabae, motae per ܰ, ܰ manet, sed secundam radicalem praecedit.	unius syllabae, motae per ܰ, ܰ abjicitur, sed ܶ secundam radicalem praecedit.	unius syllabae, motae per ܶ, ܶ abjicitur, sed ܰ secundam radicalem praecedit.	unius syllabae, motae per ܶ, ܶ manet, sed secundam radicalem praecedit.	Nomina exeuntia in ܐ

Singularis:

Stat. absol.	I. ܓܢܒ fur.	II. ܥܠܡ saeculum.	III. ܣܗܕ testis.	IV. ܡܬܩܛܠܢ occisus.	V. ܓܒܪ vir.	VI. ܣܦܪ liber.	VII. ܡܠܟ rex.	VIII. ܪܓܠ pes.	IX. ܓܠܐ revelans, masc.
Stat. emph.	ܓܢܒܐ fur.	ܥܠܡܐ saec.	ܣܗܕܐ test.	ܡܬܩܛܠܢܐ occ.	ܓܒܪܐ vir.	ܣܦܪܐ liber.	ܡܠܟܐ rex.	ܪܓܠܐ pes.	ܓܠܝܐ rev.
Cum suffix. α)	ܓܢܒܗ f. ejus	ܥܠܡܗ s. ejus.	ܣܗܕܗ t. ejus.	ܡܬܩܛܠܢܗ o. ejus.	ܓܒܪܗ v. ejus.	ܣܦܪܗ l. ejus.	ܡܠܟܗ r. ejus.	ܪܓܠܗ p. ejus.	ܓܠܝܗ r. eum.
Cum suffix. β)	ܓܢܒܗܘܢ f. eorum.	ܥܠܡܗܘܢ s. eorum.	ܣܗܕܗܘܢ t. eorum.	ܡܬܩܛܠܢܗܘܢ o. eorum.	ܓܒܪܗܘܢ v. eorum.	ܣܦܪܗܘܢ l. eorum.	ܡܠܟܗܘܢ r. eorum.	ܪܓܠܗܘܢ r. eos.	ܓܠܝܗܘܢ r. eos.

Pluralis:

Stat. absol.	ܓܢܒܝܢ fures.	ܥܠܡܝܢ saecula.	ܣܗܕܝܢ testes.	ܡܬܩܛܠܢܝܢ occisi.	ܓܒܪܝܢ viri.	ܣܦܪܝܢ libri.	ܡܠܟܝܢ reges.	ܪܓܠܝܢ pedes.	ܓܠܝܢ revelantes.
Stat. constr.	ܓܢܒܝ fures.	ܥܠܡܝ saec.	ܣܗܕܝ test.	ܡܬܩܛܠܢܝ occ.	ܓܒܪܝ viri.	ܣܦܪܝ lib.	ܡܠܟܝ reg.	ܪܓܠܝ ped.	ܓܠܝ rev.
Stat. emphat.	ܓܢܒܐ fures.	ܥܠܡܐ saec.	ܣܗܕܐ test.	ܡܬܩܛܠܢܐ occ.	ܓܒܪܐ viri.	ܣܦܪܐ lib.	ܡܠܟܐ reg.	ܪܓܠܐ ped.	ܓܠܝܐ rev.
Cum suffix.	ܓܢܒܝܗܘܢ f. eorum.	ܥܠܡܝܗܘܢ s. eorum.	ܣܗܕܝܗܘܢ t. eorum.	ܡܬܩܛܠܢܝܗܘܢ o. eorum.	ܓܒܪܝܗܘܢ v. eorum.	ܣܦܪܝܗܘܢ l. eorum.	ܡܠܟܝܗܘܢ r. eorum.	ܪܓܠܝܗܘܢ p. eorum.	

	I. CHALDAICA FOEMININA.						II. SYRIACA FOEMININA.		
	Vocales non mutantur.				Vocalis accedit in singulari emphatico et cum plerisque suffixis,	et in nominibus, quorum ultima syllaba a ‏י‎ incipit,	Vocales non mutantur.		
	Singularis:						*Singularis:*		
Stat. absol.	a. מְדִינָא provincia.	b. מַלְכוּ regnum.	c. מַשְׁרִי exercitus.	d. קַדְמָאָה prima.	e. אַרְמְלָא vidua.	f. גָּלְיָא revelans, foem.	1. ܒܬܘܠܐ virgo.	2. ܙܟܘ victoria.	3. ܪܒܚ lucrum.
Stat. constr.	מְדִינַת prov.	מַלְכוּת reg.	מַשְׁרִית exer.	קַדְמָאַת pr.	אַרְמְלַת vid.	גָּלְיַת revel.	ܒܬܘܠܬ vir.	ܙܟܘܬ vic.	ܪܒܚܬ luc.
Stat. emph.	מְדִינְתָּא prov.	מַלְכוּתָא reg.	מַשְׁרִיתָא exer.	קַדְמֵיתָא pr.	אַרְמַלְתָּא vid.	גָּלִיתָא revel.	ܒܬܘܠܬܐ vir.	ܙܟܘܬܐ vic.	ܪܒܚܬܐ luc.
Cum suffix. α)	מְדִינְתֵּהּ p. ejus.	מַלְכוּתֵהּ r. ejus.	מַשְׁרִיתֵהּ e. ejus.	קַדְמֵיתֵהּ pr. ejus.	אַרְמַלְתֵּהּ vi. ejus.	גָּלִיתֵהּ r. eum.	ܒܬܘܠܬܗ v. ejus.	ܙܟܘܬܗ v. ejus.	ܪܒܚܬܗ l. ejus.
Cum suffix. β)	מְדִינַתְהוֹן p. eorum.	מַלְכוּתְהוֹן r. eorum.	מַשְׁרִיתְהוֹן e. eorum.		אַרְמְלַתְהוֹן vi. eorum.		ܒܬܘܠܬܗܘܢ v. eorum.	ܙܟܘܬܗܘܢ v. eorum.	ܪܒܚܬܗܘܢ l. eorum.
	Pluralis:						*Pluralis:*		
Stat. absol.	מְדִינָן provinciae.	מַלְכְוָן regna.	מַשְׁרְיָן exercitus.	קַדְמָאָן primae.	אַרְמְלָן viduae.	גָּלְיָן revelantes.	ܒܬܘ̈ܠܢ virgines.	ܙܟ̈ܘܢ victoriae.	ܪܒ̈ܚܢ lucra.
Stat. constr.	מְדִינָת prov.	מַלְכְוָת reg.	מַשְׁרְיָת exer.	קַדְמָאָת pr.	אַרְמְלָת vid.	גָּלְיָת revel.	ܒܬܘ̈ܠܬ vir.	ܙܟ̈ܘܬ vic.	ܪܒ̈ܚܬ luc.
Stat. emph.	מְדִינָתָא prov.	מַלְכְוָתָא reg.	מַשְׁרְיָתָא exer.	קַדְמָיָתָא pr.	אַרְמְלָתָא vid.	גָּלְיָתָא revel.	ܒܬܘ̈ܠܬܐ vir.	ܙܟ̈ܘܬܐ vic.	ܪܒ̈ܚܬܐ luc.
Cum suffix.	מְדִינָתְהוֹן p. eorum.	מַלְכְוָתְהוֹן r. eorum.	מַשְׁרְיָתְהוֹן e. eorum.		אַרְמְלָתְהוֹן v. eorum.	גָּלְיָתְהוֹן r. eos.	ܒܬܘ̈ܠܬܗܘܢ v. eorum.	ܙܟ̈ܘܬܗܘܢ v. eorum.	ܪܒ̈ܚܬܗܘܢ l. eorum.

Dualis:

מָאתַיִן	מָאתֵי	מָאתַיָּא
200.	St. constr.	St. emph.

II. SYRIACA FOEMININA.

Vocales non mutantur.

et in nominibus,
brum ultima syl-
a a ✝ incipit,

Singularis:

	1.	2.	3.
f. גָּלְיָא	ܒܬܘܠܐ	ܙܟܘ	ܪܒܚ
revelans, foem.	virgo.	victoria.	lucrum.
גָּלְיַת	ܒܬܘܠܬ	ܙܟܘܬ	ܪܒܚܬ
revel.	vir.	vic.	luc.
גָּלְיְתָא	ܒܬܘܠܬܐ	ܙܟܘܬܐ	ܪܒܚܬܐ
revel.	vir.	vic.	luc.
גָּלְיְתֵהּ	ܒܬܘܠܬܗ	ܙܟܘܬܗ	ܪܒܚܬܗ
r. eum.	v. ejus.	v. ejus.	l. ejus.
	ܒܬܘܠܬܗܘܢ	ܙܟܘܬܗܘܢ	ܪܒܚܬܗܘܢ
	v. eorum.	v. eorum.	l. eorum.

Pluralis:

גָּלְיָן	ܒܬܘܠܢ	ܙܟܘ̈	ܪܒ̈ܚܢ
revelantes.	virgines.	victoriae.	lucra.
גָּלְיָת	ܒܬܘ̈ܠܢ	ܙܟܘ̈ܬ	ܪܒ̈ܚܢ
revel.	vir.	vic.	luc.
גָּלְיָתָא	ܒܬܘ̈ܠܬܐ	ܙܟܘ̈ܬܐ	ܪܒ̈ܚܬܐ
revel.	vir.	vic.	luc.
גָּלְיָתְהוֹן	ܒܬܘ̈ܠܬܗܘܢ	ܙܟܘ̈ܬܗܘܢ	ܪܒ̈ܚܬܗܘܢ
r. eos.	v. eorum.	v. eorum.	l. eorum.

IS FOEMININIS.

A. nominibus, quae in ܘ, vel exeunt, in toto plurali nova vocalis accedit:

a) Non proxime ante ܘ — b) Proxime ante ܘ

Stat. absol	11. ܡܚܢܘ plaga.	12. ܕܡܘ similitudo.	13. ܒܥܘ preces.
Stat. cons	ܡܚܢܘܝ plagae	ܕܡܘܝ similitudines.	ܒܥܘܝ preces
Stat. emp	ܡܚܢܘܬܐ plag.	ܕܡܘܬܐ similit.	ܒܥܘܬܐ prec.
Cum suffix. a	ܡܚܢܘܬܝ plag.	ܕܡܘܬܝ similit.	ܒܥܘܬܝ prec.
Cum suffix.	ܡܚܢܘܬܗܘܢ pl. eorum.	ܕܡܘܬܗܘܢ s. eorum.	ܒܥܘܬܗܘܢ p. eorum.

Stat. absol

ܡܦܠܓܘ divisio.

ܨܒܘ res.

ܒܪܝܬ res creata. Plur. ܒܪ̈ܝܬܐ

ܟܢܝܫܬ collectio.

ܣܗܕܘ testimonium.

ܡܪܘ dominium. Plur. ܡܪܘܝ

ܒܗܘܬܐ pollex.

ܕܒܚܬ sacrificium.

III. PARADIGMATA MUTATIONUM VOCALIUM IN NOMINIBUS SYRIACIS FOEMININIS.

A. In nominibus, exeuntibus in ܐ, accedit in singulari emphatico et cum plerisque suffixis nova vocalis:

—, et praecedens — cadit. —, et praecedens — cadit. —, et praecedens vocalis cadit. —

Singularis:

	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stat. absol.	ܐܪܡܠܐ vidua.	ܚܒܪܐ socia.	ܡܥܪܒܐ occidens f.	ܬܘܪܐ vacca.	ܪܘܫܝܐ calumnia.	ܛܠܝܐ puella.	ܚܝܘܐ animal.
Stat. constr.	ܐܪܡܠܬ vid.	ܚܒܪܬ soc.	ܡܥܪܒܬ occid.	ܬܘܪܬ vac.	ܪܘܫܝܬ cal.	ܛܠܝܬ puel.	ܚܝܘܬ anim.
Stat. emph.	ܐܪܡܠܬܐ vid.	ܚܒܪܬܐ soc.	ܡܥܪܒܬܐ occid.	ܬܘܪܬܐ vac.	ܪܘܫܝܬܐ cal.	ܛܠܝܬܐ puel.	ܚܝܘܬܐ anim.
Cum suffix. α)	ܐܪܡܠܬܗ v. ejus.	ܚܒܪܬܗ s. ejus.	ܡܥܪܒܬܗ o. eum.	ܬܘܪܬܗ v. ejus.	ܪܘܫܝܬܗ c. ejus.	ܛܠܝܬܗ p. ejus.	ܚܝܘܬܗ a. ejus.
Cum suffix. β)	ܐܪܡܠܬܝ v. mea.	ܚܒܪܬܝ s. mea.	ܡܥܪܒܬܝ o. me.	ܬܘܪܬܝ v. mea.	ܪܘܫܝܬܝ c. mea.	ܛܠܝܬܝ p. mea.	ܚܝܘܬܝ a. meum.

Pluralis:

Stat. absol.	ܐܪܡܠܢ viduae.	ܚܒܪܢ sociae.	ܡܥܪܒܢ occidentes f.	ܬܘܪܢ vaccae.	ܪܘܫܝܢ calumniae.	ܛܠܝܢ puellae.	ܚܝܘܢ animalia.

Alia exempla:

ܫܫܠܬܐ catena.	ܣܒܪܬܐ spes.	ܚܪܫܬܐ muta.	ܥܙܩܬܐ annulus.	ܩܛܠܬܐ Part.act.Ktal.	ܩܛܝܠܬܐ Part. pass. Ktal. ut:	ܚܕܘܬܐ gaudium, et omnia nomina, quorum ultima sylla-ba a ܘ incipit.
ܡܩܛܠܬܐ Part. Katel.	ܒܛܢܬܐ gravida.	ܥܓܠܬܐ currus.	ܢܨܒܬܐ planta.	ܡܩܛܠܢܝܬܐ Part. act. Katel.	ܓܒܝܬܐ electa.	
ܡܬܩܛܠܬܐ Part.Ethkat.	ܡܬܩܛܠܬܐ Part.Ethktel	ܒܘܪܟܬܐ benedictio.		ܡܬܩܛܠܢܝܬܐ Part. Ethkat.	ܡܬܩܛܠܢܝܬܐ Particip. Ethktel.	
ܡܩܛܠܬܐ Part. Aktel.				ܡܩܛܠܢܝܬܐ Part. Aktel.		

B. In nominibus, quae in ܘ, vel ܝ exeunt, in toto plurali nova vocalis accedit:

a) Non proxime ante ܘ —. b) Proxime ante ܘ —.

	11.	12.	13.
Sing.	ܡܚܘ plaga.	ܕܡܘ similitudo.	ܒܥܘ preces.
Plur. st.abs.	ܡܚܘܢ plagae	ܕܡܘܢ similitudines.	ܒܥܘܢ preces
Stat. const.	ܡܚܘܬ plag.	ܕܡܘܬ similit.	ܒܥܘܬ prec.
Stat. emph.	ܡܚܘܬܐ plag.	ܕܡܘܬܐ similit.	ܒܥܘܬܐ prec.
Cum suffix.	ܡܚܘܬܗܘܢ pl. eorum.	ܕܡܘܬܗܘܢ s. eorum.	ܒܥܘܬܗܘܢ p. eorum.

ܦܘܠܓܘ divisio.	ܨܒܘ res.	ܡܪܘ dominium. Plur.
	ܒܪܝ res creata. Plur.	ܡܪܘܢ
	ܒܪܝܢ	ܚܨܪܬܐ pollex.
	ܟܢܫܘ collectio.	ܕܒܚܬܐ sacrificium.
	ܣܗܕܘ testimonium.	

***

§ 23.

DE VARIIS NOMINUM FORMIS, AD QUODLIBET PARADIGMA REFERENDIS.

I. Ad *chaldaicorum masculinorum* paradigma 1. pertinent nomina, quae in ultima syllaba habent ָ, (quorum plurima sunt), vel ִי, ו et וּ, ut: טָב, *bonus*, כְּלִיל *corona*, אַתּוּן *fornax*, כָּרוֹז *praeco*, cet.

Ad 2., quae in ultima syllaba habent ַ, quam vocalem in omnibus flexionibus abjiciunt, ut: יַד *manus*, מַדְבַּח *altare*, פָּלַח *serviens*, cet.

Ad 3., quae in ultima habent ֵ, quin unica litera quiescens praesonet. ֵ in flexione integra abjicitur, ut: אִזְמֵל *culter*, participium activum form. 1., 2. et 3., cet.

Ad 4., quorum syllaba ultima habet ֵ, et cui simul praesonat unica quiescens. ֵ ubique abjicitur, et litera illa praesonans cum sequenti litera, ad quietem redacta, in novam coalescit syllabam, quae acquirit ַ; id fit in omnibus participiis passivis form. 1., seu Ithk'tel.

Ad 5., quae unicam habent syllabam cum ַ vel ֵ, cui vero praesonet litera quiescens. ַ vel ֵ in flexione ubique abjicitur, et litera prae-

sonans cum sequenti consonante in unam coalescit syllabam, motam vocali ◌ַ, et post gutturales nonnunquam ◌ָ. Quae forma convenit cum segolatis Hebraeorum, quam itaque sequuntur segolata Danielis et Esrae, ut: כְּסַף *argentum*, צְלֵם *imago*, חֲרַב *gladius*, cet.

Ad 6., quae desinunt in א◌ֵ (vel י◌ֵ et י◌ִ). Illud א vel י nempe est 3. radicalis, quae vel omnino abjicitur, vel manet, sed in י mutatur, (א enim 3. radicalis, ut ה Hebraeorum, pro י vel ו ponitur, conf. § 59.); ita in plerisque participiis verborum ultimae radic. א, vel substantivis, ab ejusmodi verbo derivatis, ut: חוּלְיָא *dulcedo*.

Ad 7., quae desinunt in י◌ָ, (exceptis illis participiis passivis verborum ultimae א). In flexione ◌ָ mutatur in ◌ָ, et י in א, ut multa sunt nomina populorum, numeralia, aut derivativa verborum ult. א, cet. (conf. §. 19), sic: מִצְרָי *Aegyptius*, תְּלִיתָי *tertius*, זַכָּי *purus*.

Ad 8., quaecunque ultimam consonantem in flexione geminant, ut: גַּף *ala*, גַּו *medium*, עַם *populus*, חַי *vivus*, cet.

II. Ad *chaldaicorum foemininorum* paradigma *a)* pertinent nomina, in אָ desinentia, ut: טַלְיָא *puella*, גְּבוּרָא *fortitudo*, cet.

Ad *b)*, exeuntia in וּ, ut: רְבוּ *magnitudo*, גָּלוּ *captivitas*, עֲלֵימוּ *juventus*, cet.

Ad *c)*, desinentia in ־ִי, ut: מְרַבִּי *nutrix*, אִצְטְלִי στολη, cet.

Ad *d)*, terminantia per אָה, a masculinis in ־ִי, (conf. §. 19. et parad. 7.). In statu emphat. et cum suffixis א mutatur in י, ut: מִצְרָאָה *Aegyptia*, רְבִיעָאָה *quarta*, cet.

Ad *e)*, quorum syllabae ultimae praesonat litera quiescens, quae itaque in singulari emphat. et cum suffixis in novam cum sequenti litera coalescit syllabam, motam vocali ־ַ vel ־ָ, ut: תֻּשְׁבְּחָא *laus*, קָטְלָא, *occidens*, foem., in emphat.: קָטִלְתָא, בַּהְתָא *pudor*, in emphat.: בַּהֲתְתָא, cet.

Ad *f)*, quorum ultima syllaba a י incipit, cuique praesonat litera, quae in statu emphat. singul. et cum suffixis in novam abit syllabam, motam vocali ־ָ, in qua י quiescit, ut fit in plerisque participiis verborum ultimae א.

III. Ad *syriacorum masculinorum* paradigma I. pertinent nomina unius vel plurium syllabarum, quae in ultima syllaba habent ܝ̣, ܿ, ܘܼ, vel ܘܿ; penultima vel aliquam earundem vocalium habet, vel syllaba est clausa sive composita, vel talis esset, si literam Syri geminarent, conf. §. 9, II., ut: ܩܛܝܠ, *occisus*, ܡܪܐ *dominus*, ܚܒܘܫ *carcer*, ܦܠܓ *medium*, ܝܡ *mare*, in plur. ܝܡܡܝܢ, cet.

Ad II., quae in ultima habent ܰ; penultima vel est clausa, vel talis esset, Syri literam si geminarent, vel habet ܝ̣, ܿ, ܘܼ, ܘܿ, ut: ܡܩܛܠ participium pass. *Aktel*, ܟܟܪ *talentum*, ܓܝܓܠ *rota*, cet.

Ad III., quae in ultima habent ܶ, penultima est ut in parad. II., ut: ܡܩܛܠ partic. activ. f. 2., ܡܩܛܠ partic. act. f. 3. a ܩܛܠ, cet.

Ad IV., quorum ultima habet ܶ, cuique praesonat litera quiescens, ut: ܡܬܩܛܠ part. pass. f. 1.

Ad V., quorum unica syllaba habet —, cui praesonat litera, in quam deinde ܰ remittitur, ut: ܙܒܢ, *tempus*, ܟܪܘܡ *cumulus*, ܝܪܚ, *mensis*, conf. §. 7. V. 6.

Ad VI., quorum pariter unica syllaba habet ܰ, cui praesonat litera; sed quae deinde, ܰ ab-

jecto, adsciscit ܶ, ut: ܒܶܣܪ *caro*, ܐܶܠܦܳܐ *navis*, conf. §. 7. V. 6.

Ad VII., quorum unica syllaba habet ܶ, cui praesonat litera, quae deinde, ܶ abjecto, adsciscit ܰ, ut: ܨܰܠܡ *imago*, ܝܠܺܝܕ *natus*, cet.

Ad VIII., ut in priori, sed ܶ transfertur in literam praesonantem, ut: ܓܶܢܣ *genus*, cet.

Ad IX., quae desinunt in ܐܶ vel ܝܰ, ante quam syllabam ultimam vel unica praesonat litera quiescens, quae in ulteriori flexione ad normam literae praesonantis in parad. IV. — VIII. ܰ, raro ܶ, adsciscit, ut: ܫܒܶܐ *captivus*, cet. vel praecedit integra syllaba, eadem cum penultima in parad. I. — III., nullique mutationi obnoxia, ut: ܚܶܙܘܳܐ *aspectus*, omnia participia verborum ultimae ܐ, cet.

IV. Denique ad *syriacorum foemininorum* paradigma 1. pertinent nomina, quae desinunt in ܐܳ; penultima vel composita esset syllaba, Syri si geminarent literam, vel habet ܝܺ, ܳ, ܘܽ, ut: ܥܶܠܬܳܐ *causa, praetextus*, ab ܥܰܠܠ; ܟܰܠܬܳܐ *sponsa*, pl. ܟܰܠܳܬܳܐ, ܒܺܝܫܬܳܐ *malum*, ܫܳܥܬܳܐ *hora*, cet.

Ad 2., quae desinunt in ܘܽ, penultima est ut in parad. 1., ut: ܒܳܥܽܘܬ *preces*, ܚܺܐܪܽܘܬ *libertas*, cet.

Ad 3., exeuntia in ܶܢ, penultima est ut in priori, ut: ܡܰܪܥܺܝܢ *grex*, ܩܶܪܝܢ *trabs*, ܛܶܘܢ *gratia*, cet.

Ad 4 — 10., desinentia in ܳܐ, quorum ultimae syllabae praesonat litera quiescens, quae litera in statu emphatico et cum plerisque suffixis, (conf. *e* in parad.), cum prima litera ultimae syllabae, cujus vocalis abjicitur, in novam coalescit syllabam, eamque motam in parad. 4. vocali ܰ, ubi praeterea in praecedenti syllaba manet vocalis, quae vero in parad. 5. abjicitur; in parad. 6. iterum manet, sed nova illa syllaba adsciscit ܶ, ut in parad. 7., ubi tamen in praecedenti syllaba iterum vocalis abjicitur, quae porro manet in parad. 8., sed nova illa syllaba adsciscit ܶ, ut in parad. 9., ubi tamen in praecedenti iterum syllaba vocalis abjicitur; in parad. 10. denique nova illa syllaba adsciscit ܽ. Exempla omnium horum et sequentium paradigmatum jam in spatio vacuo inferiori tabularum sunt adlata.

Ad 11 — 13. desinentia in ܽܘ, rarius in ܶܢ vel ܳܬ, quorum ultimae syllabae praesonat litera quiescens. Pluralem ejusmodi nomina terminant per ܘ̈ vel ܝ̈, unde proxime praecedens consonans

in ultima syllaba fit quiescens, et vel cum praesonante illa quiescenti in novam coalescit syllabam, quae in parad. 11. adsciscit —ַ, in parad. 12. vero —ܳ, vel ipsa illa ad quietem redacta in ultima syllaba aliam sibi acquirit vocalem, ut fit in parad. 13.

Singulis paradigmatis esse suas exceptiones, easque copiosas, supra monui.

§. 24. DE NOMINE CUM SUFFIXIS.

I. In *singulari* substantivorum numero nominibus aramaicis utriusque generis, et masculini et foeminini, adduntur suffixa, quae in tabula pronominum §. 11. sub lit. *a*) sunt expressa; prima tantum persona singul. utriusque dialecti per ִי— et ܝ otiosum, (raro per ܝ—ܶ, ut: ܟܬܒܝ), et tertia pluralis per: הוֹן, הֵין, ܗܘܢ ܗܝܢ exprimitur.

Accedunt vero ad *emphaticum* nominis statum, modo tamen speciali. Abeunt nempe ratione vocalium, in nominibus numeri singularis per illa permutandarum, in duplicem classem; prior, quae in paradigmatis per β notatur, complectitur suffixa:

כוֹן	הוֹן	et	ܝ	ܟܘܢ	ܗܘܢ
כֵן	הֵן			ܟܝܢ	ܗܝܢ;

cum quibus suffixis (ob concursum consonantium quiescentium) nova oritur syllaba in paradigmatis chaldaicis: 2. a. e., et syriacis: II. III. IX. 1. 4—10.

Posterior classis, quae in paradigmatis per *α* notatur, complectitur reliqua suffixa, cum quibus substantiva eandem habent formam, ut in statu suo emphatico. In multis tamen substantivis per addita prioris classis suffixa, prout in statu emphatico, non nova oritur syllaba, quare in illis discrimen *β* inter et *α* cadit, ut in paradigm. chaldaicis: 1. 5. 8. b. c. et syriacis: I. IV. — VIII. 2. 5. Ubi in tabula paradigmatum *β* vacat, exempla desiderantur.

II. In *plurali* quoque substantivorum numero eadem accedunt suffixa nominibus, iisque tamen in statu *constructo*. In *foemininis* quidem simpliciter accedunt ad terminationes ת־ָ, ܿܠ; in *masculinis* vero quaelibet dialectus modum servat specialem.

A. In *chaldaicis* terminatio status constructi י־ֵ cum suffixis tot patitur mutationes, ut magna cum utilitate illa suffixa, sed cum ipsa termina-

tione ־ֵי jam conjuncta, speciali schemate exhibeantur, quo facto tamen suffixa, (cum terminatione ־ֵי quippe confusa), ultimae ipsius substantivi literae annecti debent. Sunt vero:

־ַי, *mei, ae*	־ָנָא *nostri, ae*
־ָיךְ, *tui, ae*, ad virum	־ֵיכוֹן *vestri, ae*, ad viros
־ַיִכִי, *tui, ae*, ad foem.	־ֵיכֵן *vestri, ae*, ad foem.
־וֹהִי, (־וֹי) *sui, ae; ejus*, de viro	־ֵיהוֹן *sui, ae; eorum*
־ָהָא (־ָיהָ) *sui, ae; ejus*, de foemina	־ֵיהֵן *sui, suae; earum.*

B. In *syriacis* simpliciter ad statum constructum ـ̈ܝ accedunt suffixa: ܝ, ܟ, ܟܝ, ܢ, ܟܘܢ, ܟܝܢ, ܗܘܢ et ܗܝܢ. Sed *mei, ae* per: ـ̈ܝ, *ejus* masc. per: ܘܗܝ ـ̈, foem. per: ـ̈ܝܗ exprimitur, quae tamen suffixa cum terminatione status constructi ـ̈ܝ confunduntur, et propterea etiam, ut jam de suffixis chaldaicis observavimus, ultimae ipsius substantivi literae annexa debent cogitari. Res tota perspicua fit ope paradigmatum, quae sequuntur.

Nomina in numero singulari:

Masculina, in quibus discrimen α inter et β cadit:		Masculina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:	
מְלֵךְ	rex.	עָלַם	saeculum.
מַלְכִּי	r. meus.	עָלְמִי	s. meum.
מַלְכָּךְ	r. tuus.	עָלְמָךְ	s. tuum.
	ad virum.		
מַלְכֵּךְ	r. tuus.	עָלְמֵךְ	s. tuum.
	ad foeminam.		
מַלְכֵּהּ	r. ejus.	עָלְמֵהּ	s. ejus.
	de viro.		
מַלְכָּהּ	r. ejus.	עָלְמָהּ	s. ejus.
	de foemina.		
מַלְכָּנָא	r. noster.	עָלְמָנָא	s. nostrum.
מַלְכְּכוֹן	r. vester.	עָלַמְכוֹן	s. vestrum.
	ad viros.		
מַלְכְּכֵן	r. vester.	עָלַמְכֵן	s. vestrum
	ad foeminas.		
מַלְכְּהוֹן	r. eorum.	עָלַמְהוֹן	s. eorum.
מַלְכְּהֵן	r. earum.	עָלַמְהֵן	s. earum.

Foeminina, in quibus discrimen α inter et β cadit:	Foeminina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:
מַלְכוּ regnum.	מַלְכָּא regina.
מַלְכוּתִי r. meum.	מַלְכְּתִי r. mea.
מַלְכוּתָךְ r. tuum.	מַלְכְּתָךְ r. tua.
ad virum.	
מַלְכוּתֵךְ r. tuum.	מַלְכְּתֵךְ r. tua.
ad foeminam.	
מַלְכוּתֵהּ r. ejus.	מַלְכְּתֵהּ r. ejus.
de viro.	
מַלְכוּתָהּ r. ejus.	מַלְכְּתָהּ r. ejus.
de foemina.	
מַלְכוּתָנָא r. nostrum.	מַלְכְּתָנָא r. nostra.
מַלְכוּתְכוֹן r. vestrum.	מַלְכַּתְכוֹן r. vestra.
ad viros.	
מַלְכוּתְכֵן r. vestrum.	מַלְכַּתְכֵן r. vestra.
ad foeminas.	
מַלְכוּתְהוֹן r. eorum.	מַלְכַּתְהוֹן r. eorum.
מַלְכוּתְהֵן r. earum.	מַלְכַּתְהֵן r. earum.

Nomina in numero plurali:

Discrimen α inter et β semper cadit in plurali.

Masculina:	Foeminina:
מַלְכִין reges, מַלְכֵי, stat. constr.	מַלְכָן reginae, מַלְכָת, stat. constr.
מַלְכַי r. mei.	מַלְכָתִי r. meae.
מַלְכָךְ r. tui.	מַלְכָתָךְ r. tuae.

ad virum.

מַלְכַיִכִי r. tui.	מַלְכָתֵךְ r. tuae.

ad foeminam.

מַלְכוֹהִי r. ejus.	מַלְכָתֵהּ r. ejus.

de viro.

מַלְכָהָא r. ejus.	מַלְכָתָהּ r. ejus.

de foemina.

מַלְכָנָא r. nostri.	מַלְכָתָנָא r. nostrae.
מַלְכֵיכוֹן r. vestri.	מַלְכָתְכוֹן r. vestrae.

ad viros.

מַלְכֵיכֵן r. vestri.	מַלְכָתְכֵן r. vestrae.

ad foeminas.

מַלְכֵיהוֹן r. eorum.	מַלְכָתְהוֹן r. eorum.
מַלְכֵיהֵן r. earum.	מַלְכָתְהֵן r. earum.

Nomina in numero singulari.

Masculina, in quibus discrimen α inter et β cadit:	Masculina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:
ܡܰܠܟܳܐ rex, Parad. VII.	ܪܳܚܡܳܐ amicus, Parad. III.
ܡܰܠܟܝ r. meus.	ܪܳܚܡܝ a. meus.
ܡܰܠܟܳܟ r. tuus	ܪܳܚܡܳܟ a. tuus.
ad virum.	
ܡܰܠܟܶܟܝ r. tuus.	ܪܳܚܡܶܟܝ a. tuus.
ad foeminam.	
ܡܰܠܟܶܗ r. ejus,	ܪܳܚܡܶܗ a. ejus.
de viro.	
ܡܰܠܟܳܗ̇ r. ejus.	ܪܳܚܡܳܗ̇ a. ejus.
de foemina.	
ܡܰܠܟܰܢ r. noster.	ܪܳܚܡܰܢ a. noster.
ܡܰܠܟܟ݂ܽܘܢ r. vester.	ܪܳܚܡܟ݂ܽܘܢ a. vester.
ad viros.	
ܡܰܠܟܟ݂ܶܝܢ r. vester.	ܪܳܚܡܟ݂ܶܝܢ a. vester.
ad foeminas.	
ܡܰܠܟܗܽܘܢ r. eorum.	ܪܳܚܡܗܽܘܢ a. eorum.
ܡܰܠܟܗܶܝܢ r. earum.	ܪܳܚܡܗܶܝܢ a. earum.

Foeminina, in quibus discrimen α inter et β cadit:	Foeminina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:
ܒܬܘܠܬܐ virgo, Parad. 1.	ܫܪܒܬܐ familia, Parad. 4.
ܒܬܘܠܬܝ v. mea.	ܫܪܒܬܝ f. mea.
ܒܬܘܠܬܟ v. tua.	ܫܪܒܬܟ f. tua.
ad virum.	
ܒܬܘܠܬܟܝ v. tua.	ܫܪܒܬܟܝ f. tua.
ad foeminam.	
ܒܬܘܠܬܗ v. ejus.	ܫܪܒܬܗ f. ejus.
de viro.	
ܒܬܘܠܬܗ v. ejus.	ܫܪܒܬܗ f. ejus.
de foemina.	
ܒܬܘܠܬܢ v. nostra.	ܫܪܒܬܢ f. nostra.
ܒܬܘܠܬܟܘܢ v. vestra.	ܫܪܒܬܟܘܢ f. vestra.
ad viros.	
ܒܬܘܠܬܟܝܢ v. vestra.	ܫܪܒܬܟܝܢ f. vestra.
ad foeminas.	
ܒܬܘܠܬܗܘܢ v. eorum.	ܫܪܒܬܗܘܢ f. eorum.
ܒܬܘܠܬܗܝܢ v. earum.	ܫܪܒܬܗܝܢ f. earum.

Nomina in numero plurali.

Discrimen α inter et β semper cadit in plurali.

Masculina:	Foeminina:
ܡܰܠܟ̈ܶܐ reges, ܡܰܠܟ̈ܰܝ. St.constr.	ܒܬܽܘ̈ܠܳܢ virgines, ܒܬܽܘ̈ܠܳܬ St.constr.
ܡܰܠܟ̈ܰܝ r. mei.	ܒܬܽܘ̈ܠܳܬܝ v. meae.
ܡܰܠܟ̈ܰܝܟ r. tui.	ܒܬܽܘ̈ܠܳܬܳܟ v. tuae.

ad virum.

ܡܰܠܟ̈ܰܝܟܝ r. tui.	ܒܬܽܘ̈ܠܳܬܶܟܝ v. tuae.

ad foeminam.

ܡܰܠܟ̈ܰܘܗܝ r. ejus.	ܒܬܽܘ̈ܠܳܬܶܗ v. ejus.

de viro.

ܡܰܠܟ̈ܶܝܗ r. ejus.	ܒܬܽܘ̈ܠܳܬܳܗ v. ejus.

de foemina.

ܡܰܠܟ̈ܰܝܢ r. nostri.	ܒܬܽܘ̈ܠܳܬܰܢ v. nostrae.
ܡܰܠܟ̈ܰܝܟܽܘܢ r. vestri.	ܒܬܽܘ̈ܠܳܬܟܽܘܢ v. vestrae.

ad viros.

ܡܰܠܟ̈ܰܝܟܶܝܢ r. vestri.	ܒܬܽܘ̈ܠܳܬܟܶܝܢ v. vestrae.

ad foeminas.

ܡܰܠܟ̈ܰܝܗܽܘܢ r. eorum.	ܒܬܽܘ̈ܠܳܬܗܽܘܢ v. eorum.
ܡܰܠܟ̈ܰܝܗܶܝܢ r. earum.	ܒܬܽܘ̈ܠܳܬܗܶܝܢ v. earum.

§. 27.
DE ANOMALIIS IN ADDENDIS SUFFIXIS.

Minus graves ejusmodi anomaliae, inprimis in chaldaica lingua, ipso usu facilius intelliguntur. Sunt tamen nomina, ex lingua hebraica et arabica jam nota: אַב, ܐܒ *pater*, אַח ܐܚ, *frater*, חָם, ܚܡܐ sive ܚܡܘܢ *socer*, — quae singulari quadam ratione ante suffixa, (excepto suff. 1ae pers. sing.), adsciscunt ו o, cujus rei addimus exemplum.

אֲבִי ܐܒܝ *pater meus* comm.

אֲבוּךְ ܐܒܘܟ *pater tuus*, ad virum.

אֲבוּיִךְ ܐܒܘܟܝ *pater tuus*, ad foeminam.

אֲבוּהִי (אֲבוּי) ܐܒܘܗܝ *pater ejus*, de viro.

אֲבוּהָא ܐܒܘܗ *pater ejus*, de foemina.

אֲבוּנָא ܐܒܘܢ *pater noster*, comm.

אֲבוּכוֹן ܐܒܘܟܘܢ *pater vester*, ad viros.

אֲבוּכֵן ܐܒܘܟܝܢ *pater vester*, ad foeminas.

אֲבוּהוֹן ܐܒܘܗܘܢ *pater eorum*.

אֲבוּהֵן ܐܒܘܗܝܢ *pater earum*.

§. 28. DE CASIBUS NOMINUM.

Nominativus ex serie contexta facile intelligitur; saepius vero, ut in hebraica vel arabica lin-

gua, occurrit absque verbo, absolutus, et significat: *quod attinet ad hunc* vel *hoc*, ut Act. 15, 21. ܡܘܫܐ ܕܝܢ — ܐܝܬ ܗܘܘ ܠܗ ܟܪ̈ܘܙܐ *Mosen vero quod attinet, sunt ei praecones*, pro: *habet suos praecones*.

Genitivus exprimitur vel per statum constructum seu regiminis, cujus apud Chaldaeos frequentior est usus, vel per praefixum ܕ , ד , et separatam quoque particulam דִּי; sed ipsum substantivum, regens genitivum, solet esse in statu emphatico, ut: מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָא *rex tribus domus Judae*; ܡ̈ܠܐ ܕܡܠܟܐ *verba regis*; in chaldaico tamen regens praecedit quoque in statu constructo, ut: עִטּוּנֵי דְמַיָּא, *robora aquae*. Per pleonasmum Syri saepissime, saepe quoque Chaldaei, substantivo regenti addunt suffixum, quod ad sequentem pertinet genitivum, ut: רֵוֵהּ דִּי רְבִיעָאָה *aspectus* (ejus) *quarti*, Dan. 3, 25. ܡ̈ܠܘܗܝ ܕܐܠܗܐ *verba* (ejus) *Dei*. In universum casui obliquo praemitti solet ejusmodi suffixum, raro tamen emphasis spectatur. Simile obtinet in Graeco N. F., v. c. Matth. 3, 12., imo in nostra etiam vernacula, v. c. des Vaters sein Sohn, dem Vater sein Sohn. Conf.

Gesen. Lehrgebäude u. s. w. §. 195. 2. de Verbo, 3. de Nomine, pag. 734. Lucem quoque adfundit pronomen emphasis Arabum, conf. *Arydae* Gramm. Arab. p. 135.

Dativo ל ܠ praefigitur; quae litera saepe post verbum passivum occurrit pro ablativo cum praepositione *a* vel *ab*, ut: מִשְׁתְּאֵל לְעַם *rogatus a populo*; ܠܐ ܐܬܚܙܝܬ ܠܟܝ, *non visa est tibi*, pro: *a te*. Persaepe per pleonasmum adest, ut: אֲבַדְנָא לְנָא *perimus nobis*; ܕܡܝܬ ܠܗ, *quod mortuus esset sibi*. Conf. *Kirsch* Chrestom. p. 189 lin. 11 — 13.

Accusativus indicatur, vel etiam per ל ܠ, vel per seriem contextam; apud Chaldaeos etiam per יַת, (אֶת hebr.), quod Syrus interpres in Gen. c. I. et nonnunquam in Ecclesiastico et Cantico per imitationem chald. יַת et hebr. אֵת, expressit per ܝܳܬ; (Ephraem Syrus vero explicat per ܩܢܘܡܐ) Idem accusativus non raro positus videtur pro nominativo, constructione ad sensum facta, ut: ܠܝ ܕܝܢ ܠܐ ܒܟܠܙܒܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ, *me vero non omni tempore est vobis*, pro: *ego non sum vobis*, seu *me non habetis*, Matth. 26, 11. conf. *Kirsch* Chrestom. p. 36. lin. ult. et 37. lin. 1., p. 179. lin. 4.

Chaldaei vero nonnunquam praefigunt יָת, ut Hebraei אֵת, nominativo verbi passivi, ut: לָא יִתְקְרֵי עוֹד יָת שְׁמָךְ, *nomen tuum non amplius vocabitur.* Denique Syrorum ܠ accusativi etiam articuli vices gerit, ut: ܩܪܝܬ ܠܟܬܒܐ, *legi librum* (determinatum aliquem).

Vocativo, qui plerumque patet ex serie contexta, praefigitur etiam particula ܐܘ, ω Graecorum.

Ablativus ex praepositionibus agnoscitur.

§. 29. DE USU NOMINUM.

I. Nomen, per adpositionem geminatum, aliquam semper significat notionis intensionem, superlativum v. c., multitudinem, distributionem, diversitatem, ut: ܙܥܘܪܐ ܙܥܘܪܐ *parvum, parvum* i. e. *minimum*; ܒܝܫܐ ܒܝܫܐ *malum malum* i. e. *multa et diversa mala*; ܦܣܬܩܝܢ ܦܣܬܩܝܢ *areolis areolis* i. e. *areolatim*; ܙܒܢ ܘܙܒܢ, *diverso tempore*; בִּזְמַן בִּזְמַן *omni tempore*; ܐܢܫ ܐܢܫ, נַשׁ נַשׁ seu נָשִׁין נָשִׁין *unus vel alter, nonnulli*; עַמָּא עַמָּא *quilibet populus*; מַתְקַל מַתְקַל *diversum pondus*; עַד שְׁנֵי דָר וְדָר *ad annos usque omnium generationum*; קַשְׁטָא קַשְׁטָא תְהֵי דָּרִיךְ

veritatem, veritatem sectare; מַשְׁרְיָן מַשְׁרְיָן *multi magni exercitus*, cet.

II. Nomina composita Occidentis Aramaei periphrasi quadam notant, ut: ܟܣܝܐ *tecta* pro ἀόρατα; ܐܢܫ̈ܐ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܢܫ̈ܐ, *quibus non sunt mulieres*, pro ἄγαμοι; ܫܒܝܐ ܕܥܡܝ *captivus, qui est mecum*, pro: ὁ συναιχμαλωτος μȣ; ܐܚܝܕ ܟܠ, sive: ܟܠ ܐܚܝܕ, *tenens omnia*, pro: παντοκρατωρ, cet.

III. Quaedam Syrorum nomina, cum aliis constructa, multiplices, easque saepe miras exprimunt phrases, quarum nonnullas, nobis rariores, ex *Michaelis* Gram. syr. adferimus.

ܒܪ ܐܘܡܢܘܬܐ, *filius opificii*, pro: ὁμοτεχνος, *ejusdem opificii*.

ܒܪ ܫܪܒܬܐ ܪܒܬܐ, *filius familiae magnae*, et: ܒܪ ܒܠܘܛܐ *filius quercus*, pro: εὐγενης, *nobilis*.

ܒܪ ܡܪܒܝܢܘܬܐ, *filius educationis*, pro: συντροφος, *una educatus*.

ܒܪ ܒܣܪܐ, *filius carnis i. e. quasi eadem carne nutritus, cognatus*, conf. Rom. 11, 14. Gen. 2, 23.

ܒܪ ܫܥܬܐ *filius horae*, i. e. *ejusdem aetatis*, etiam: *statim, illico*.

ܒܪ ܨܘܪܐ *filius colli*, pro: *fimbria*, *collum ambiens*.

ܒܪ ܐܢܫܐ *filius hominis*, pro: *homo*; ita vel Adamus, qui patrem non habuit, dicitur I. Cor. 15, 47. ܒܪ ܐܢܫܐ ܩܕܡܝܐ.

ܒܪ ܕܡܘܬܐ *filius similitudinis*, pro: *simillimus*.

ܒܪ ܟܝܢܐ *filius naturae*, pro: *consubstantialis*.

בַּת קוֹל *filia vocis*, pro: *echo*, *vox resonans*, *sermo a coelis*.

ܒܪܬ ܩܠܐ *Ephraem Syr. T. I. p.* 116. *vocabulum*.

ܒܝܬ ܒܣܡܐ, *domus odorum* i. e. *thuribulum*.

ܒܝܬ ܙܝܬܐ *domus oleae* i. e. *olivetum*, βηϑεσϑα, *Joh.* 5, 2. βηϑσαιδα *Matth.* 11, 21.

ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ *domus solutionis*, i. e. *deversorium*, בֵּית מְבָתָא.

ܒܝܬ ܡܠܟܘܬܐ *domus regni* i. e. *urbs regia*.

ܒܝܬ ܐܪܕܫܝܪ, *provincia Hardaschir*.

ܒܝܬ ܫܒܛܐ *domus virgae* i. e. *synagoga*; בֵּית מִדְרַשׁ *schola*.

ܒܝܬ ܝܠܕܐ, *dies natalis*. ܒܝܬ ܐܒܠܐ *lamentum*.

בֵּית אַפֵּי, *domus vultus* i. e. *velum*.

בֵּית קְבוּרְתָא, vel בֵּית אֲבָדְנָא, *sepulcrum*.

ܒܥܠܕܒܒܐ, ܒܥܠ, בַּעַל דְּבָבָא, *inimicus*.

ܒܥܠ ܕܝܢܐ, *dominus judicii* i. e. *adversarius, actor, calumniator.*

ܒܥܠ ܩܝܡܐ, בַּעַל בְּרִית, *foederatus.*

בַּעֲלֵי חַיִּים *animalia viventia.*

בַּעַל נֶפֶשׁ *animosus.*

בַּעַל כִּיסִין *dominus marsupiorum* i. e. *dives.*

ܡܪܐ ܒܥܝܪܐ *pecuarius.* אַנְשֵׁי מִקְנֶה *pastores.*

ܡܪܐ ܚܘܒܐ *dominus debiti* i. e. *creditor.*

ܡܪܝ Syris est frequentissimum, quo utuntur salutantes vel honorifice de aliis, mortuis quoque, loquentes, inprimis de orthodoxis. ܡܪܢ *dominus noster,* absolute ponitur, ubi de rege sermo est; quare ad Christum transtulit Syrus interpres, ut ὁ κυριος per ܡܪܢ redderet; Joh. 21, 7. 12. Act. 1, 1. I. Cor. 2, 26.; huc referas quoque μαραν ἀθα, I. Cor. 16, 22., et forte: κυριος ἐγγυς, Phil. 4, 5. Apud Chaldaeos, מָרֵא, מָרֵי vel מָר occurrit quoque de magistris, conf. Jahn Archaeol. bibl. Edit. 2., § 106. p. 168.

ܪܒ ܒܝܬܐ οἰκονομος, (*praefectus domus*). ܪܒܝܬܐ ܪܒܝܬܘܬܐ οἰκονομια.

ܪܫ ܐܒ̈ܗܬܐ *caput patrum* i. e. *patriarcha.*

ܐܡܐ ܕܪܝܫ *mater capitis* i. e. *cranium.*

ܐܡܐ ܕܡܝܐ *aquaeductus.*

אֵם *mater*, etiam: *bivium*, quasi diversarum viarum mater, et *metropolis.*

§ 30. DE ADJECTIVIS.

Adjectiva, ratione habita formae et flexionis, cum substantivis conveniunt. Sunt quidem, Syris praecipue, frequentiora quam Hebraeis, nec tamen sufficiunt; defectus itaque compensatur.

I. Per substantiva vel ab aliis recta, vel in adpositione, ut: ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ *spiritus sanctitatis* i. e. *sanctus*; לֶחֶם שְׂעוֹרִין *panis hordei* i. e. *hordeaceus.*

II. Per substantiva, absolute quidem posita, sed cum praef. ܕ, ut: ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܒܣܪܐ ܐܢܐ, *ego vero carnis (carnalis) sum.*

III. Per substantiva cum suffixis, ut: ܛܘܒܝܟ *beatitudines tuas!* pro: *beatus es.*

IV. Per participia passiva vel neutra, ut: *Ignis*, ܕܠܐ ܕܥܟܐ, *qui non ſit exstinctus*, pro: ἄσβεστος, *inexstinquibilis.* Luc. 3, 17. Marc. 9, 44. 46. 48. coll. v. 43. 45.

V. Per aliam quamcunque periphrasin, ut: ܕܰܐܝܟ ܗܳܢܳܐ, *qui est sicut hic*, pro: *talis*; ܕܰܐܝܟܘܳܬܶܗ, *qui est, sicut ille*, pro: *qualis*; ܟܽܠܶܗ ܗܳܢܳܐ. *universitas ejus est hoc*, pro: *tantum*.

Adjectiva ponuntur etiam pro substantivis, ut: קַדִּישִׁין *sancti*, pro: *angeli*; ܢܰܟܦܶܐ, ܩܰܕܺܝܫܶܐ, *sancti*, *pii*, i. e. *episcopi*.

Comparativus describitur per positivum cum praeced. vel sequente מִן ܡܶܢ; saepe additur ܛܳܒ, *valde*, vel: יוֹתֵר, יַתִּיר ܝܰܬܺܝܪ *magis*. *Superlativus* per geminationem positivi, conf. §. 29, I. vel, pro מְאֹד Hebraeorum, adjecto: ܛܳܒ, *valde*, ut: ܒܺܝܫܶܐ ܛܳܒ, *pessimi*, aut praemisso ܣܰܓܺܝ, *multum*, ut: ܣܰܓܺܝ ܡܝܰܩܪܳܐ τιμιωτατος; vel per ב, ܒ ante pluralem, vel per positivum sequente genitivo plurali cum ܕ. ut: ܙܥܽܘܪܗܽܘܢ ܕܫܠܺܝܚܶܐ *parvus* (i. e. minimus) *Apostolorum*, vel per positivum absolute positum, ut Matth. 5, 19. 25, 40. 45.

§ 31.

DE NUMERALIBUS CARDINALIBUS.

Cardinalia iisdem Hebraeorum vel Arabum respondere, intuenti patebit:

	Masc.	Foem.	Masc.	Foem.
1.	חַד	(חֲדָה), חֲדָא	ܚܕ	ܚܕܐ
2.	תְּרֵין	תַּרְתֵּין	ܬܪܝܢ	ܬܪܬܝܢ
	(תְּרֵי)	(תַּרְתֵּי)	(ܬܪܝ)	(ܬܪܬܝ)
3.	תְּלָתָא	תְּלָת	ܬܠܬܐ	ܬܠܬ
4.	אַרְבְּעָא	אַרְבַּע	ܐܪܒܥܐ	ܐܪܒܥ
5.	חַמְשָׁא	חֲמֵשׁ	ܚܡܫܐ	ܚܡܫ
6.	שִׁתָּא	שֵׁית vel שֵׁת	ܫܬܐ (ܐܫܬܐ)	ܫܬ
7.	שַׁבְעָא (שִׁבְעָא שׁוּבְעָא)	שְׁבַע	ܫܒܥܐ	ܫܒܥ
8.	תְּמַנְיָא	(תַּמְנֵי) תְּמָנֵי	ܬܡܢܝܐ	ܬܡܢܐ
9.	תִּשְׁעָא	תְּשַׁע	ܬܫܥܐ	ܬܫܥ
10.	עַסְרָא	עֲסַר	ܥܣܪܐ	ܥܣܪ
11.	חַד עֲסַר	חֲדָא עַסְרֵי	ܚܕܥܣܪ	ܚܕܥܣܪܐ
12.	תְּרֵי עֲסַר vel תְּרֵיסַר	תַּרְתָּא עַסְרֵי vel תַּרְתֵּיסְרֵי cet.	ܬܪܥܣܪ	ܬܪܬܥܣܪܐ

Aramaeorum quoque cardinalia sunt substantiva, quare variandae orationis, ac adjuvandae euphoniae gratia cardinalia foeminina junguntur nominibus masculinae terminationis, et masculina nominibus foemin. terminationis. Numeri denarii à 20 — 90. exprimuntur per pluralem, suntque generis communis:

20. עֶשְׂרִין ܥܣܪܝܢ. 30. תְּלָתִין ܬܠܬܝܢ. 40. אַרְבְּעִין ܐܪܒܥܝܢ 50. חַמְשִׁין ܚܡܫܝܢ, cet.

70. vero שַׁבְעִין et שׁוּבְעִין, vel שׁוּבְעָתִין. 80. תְּמָנָן vel תַּמְנָן.

100. מְאָה, ܡܐܐ. 200. מָאתַיִן vel מָאתָן, ܡܐܬܝܢ.
300. תְּלָת מְאָה, ܬܠܬ ܡܐܐ, cet.
1000. אֲלַף vel אֲלֶף, אַלְפָּא, plur. אַלְפִּין, אַלְפֵי, אַלְפַיָּא;
ܐܠܦ, ܐܠܦܐ, plur. ܐܠܦܝܢ, ܐܠܦܐ.
10,000. רִבּוֹ vel רִבּוֹא, ܪܒܘ, cet.

I. Cardinalia, more Hebraeorum, jam praecedunt, jam sequuntur rem numeratam; plura conjunguntur plerumque per ו ܘ, ultra 20. tamen major numerus solet praeponi minoribus, ut: ܐܠܦ ܘܬܡܢܡܐܐ ܘܥܣܪܝܢ, 1820 Nonnunquam vero minor etiam praecedit, ut: ܬܪܝܢ ܘܥܣܪܝܢ, 22:

II. A tribus plerumque in adpositione, rarius in statu constructo, adduntur rei numeratae, ut: ܥܣܪܐ ܡܕ̈ܝܢܢ, *10 urbes*, ܪܒܘ ܡ̈ܠܝܢ, *myrias verborum.*

III. Cardinalia porro, instar hebraicorum, inprimis ultra 10., vices gerunt ordinalium, ut: בְּחַד דְּיַרְחָא *in uno* i. e. *primo die mensis*; בְּעֶשְׂרִין וְשַׁבְעָא יוֹמָא, *vicesimo et septimo die*; ܚܕ ܒܫܒܐ *unus in sabbatho* i. e. *prima hebdomadis seu dominica*; ܒܬܠܬ ܫܥ̈ܝܢ *in tribus horis*, pro: *in tertia hora*; conf. Matth. 26, 61. 27, 63. ܒܫܢܬ ܚܡܫܬ ܥܣܪܐ *anno quindecim* i. e. *decimo quinto*; id quod praecipue obtinet in cardinalibus post statum constructum, vel cum praef. ܕ, ut: ܠܫܢܬ ܚܕܐ *ad primum usque annum*; ܬܪܝܢܐ, *secundus.*

§ 32. DE RELIQUIS NUMERALIBUS.

Ordinalia, primo excepto, a cardinalibus formantur, et a tertio desinunt chaldaica in ַי, syriaca in ـܝܐ, quae terminatio adjungitur ad formam: תְּלִית, ܬܠܝܬ, חֲמִישׁ, ܚܡܝܫ, cet.; de illorum foemininis conferatur § 23. I. 7. II. d.

Primus	קַדְמַי	ܩܕܡܝܐ
Prima	קַדְמָאָה, (קַדְמֵיתָא)	ܩܕܡܝܬܐ
Secundus	תִּנְיָן et תִּרְיָן	ܬܪܝܢܐ
Secunda	תִּנְיָנָא	ܬܪܝܢܝܬܐ

Tertius	תְּלִיתַי	ܬܠܝܬܝ
Tertia	תְּלִיתָא (תְּלִיתֵיתָא)	ܬܠܝܬܝܬܐ
Quartus	רְבִיעַי	ܪܒܝܥܝ
Quarta	רְבִיעָאָה (רְבִיעֲתָא)	ܪܒܝܥܝܬܐ
Quintus	חֲמִישַׁי	ܚܡܝܫܝ
Quinta	חֲמִישָׁאָה	ܚܡܝܫܝܬܐ cet.

Nota. Status emphaticus masculinus adjectivi instar nominis, conf. §. 19. p. 39. eandem formam habet cum statu absoluto foeminino, unde fit: קַדְמָאָה, ܩܕܡܝܐ in statu emphat. masc. et statu absol. foem., cujus foeminini emphaticus est: קַדְמֵיתָא ܩܕܡܝܬܐ *prima*, et sic in ceteris ordinal.

Vicem notantia, ut: *bis, ter,* cet. describuntur per cardinalia addito nomine זְמַן ܙܒܢ *tempus*, ut: ܚܕܐ ܙܒܢ *semel*, הָדָא זִמְנָא *hac vice*.

Multiplicativa, ut: *duplum* cet. vel, inprimis in Syriaco, notantur per ܚܕ, חַד sequente cardinali cum vel sine ܒ, ut: חַד שִׁבְעָה, ܚܕ ܒܫܒܥܐ *unum (in) septem*, i. e. *septuplum*, ܚܕ ܬܪܝܢ *unum duo* i. e. *duplum*; (quo pertinet etiam: ܚܕ ܒܟܡܐ *unum quot*, i. e. *quanto magis*); vel simpliciter per cardinalia cum ܒ, ut: ܒܐܪܒܥܐ *in quatuor*, (nempe: ܐܥܦܐ *duplicationibus*, quod supplendum), pro: *quadruplum*; nonnunquam

substantivum illud additur, ut: ܒܥܘܦܦܐ ܣܓܝܐܐ *in duplicationibus multis* i. e. *multipliciter*, Lucae 18, 30.

Partem totius notantia indicantur propriis formis, ut: תִּלְתָּא, תּוּלְתָּא, תַּלְתּוּת, ܬܘܠܬܐ *tertia pars*; רְבִיעַ, רוּבְעָא, ܪܘܒܥܐ *quarta pars;* עִשָּׂרוֹן, מַעַשְׂרָא, ܡܥܣܪܐ vel ܚܕ ܡܢ ܥܣܪܐ, *decima pars.*

Distributiva: bini, terni, cet. fiunt geminato cardinali, ut: ܚܕ ܚܕ *quilibet, singuli;* תְּרֵין תְּרֵין, ܬܪܝܢ ܬܪܝܢ *bini,* cet.

§ 33. DE MENSIUM LUNARIUM NOMINIBUS.

Inserimus hoc loco mensium lunarium nomina, quae in interpretatione saepius occurrunt, de quibus conf. *Michael.* Comment. Soc. Reg. Goetting. pag. 16. seq.

October	תִּשְׁרִי	ܬܫܪܝܢ ܩܕܡ	ܬܫܪܝܢܐ
November	מַרְחֶשְׁוָן	ܬܫܪܝܢ ܐܚܪܝ	*autumnus*
December	כִּסְלֵו	ܟܢܘܢ ܩܕܡ	
Januarius	טֵבֵת	ܟܢܘܢ ܐܚܪܝ	
Februarius	שְׁבָט	ܫܒܛ	

Martius	אֲדָר	ܐܕܪ
Aprilis	נִיסָן vel אָבִיבָא	ܢܝܣܢ
Majus	אִיָּר אִיָּיר	ܐܝܪ
Junius	סִיוָן	ܚܙܝܪܢ
Julius	תַּמּוּז	ܬܡܘܙ
Augustus	אָב	ܐܒ
September	אֱלוּל	ܐܝܠܘܠ

CAPUT III.

De Verbo.

§. 34. DE VERBI DIVISIONIBUS, TEMPORIBUS ET FORMIS.

Quae hoc loco disputari solent de variis verborum Orientis divisionibus, ratione habita *originis* in radicalia seu primitiva et derivata, ratione *elementorum* in verba trium, quatuor et quinque literarum *), ratione *significationis* in transitiva et intransitiva seu neutra, ratione *flexionis* in regularia et irregularia, haec omnia ex hebraica Grammatica, ut nota, postulamus. Conf. *Jahn* Gramm. hebr. 3. edit. p. 131—134.

---

*) Plurimas nunc radices in semiticis linguis trium esse literarum, dubio caret; illas vero ab initio probabilius duas tantum habuisse literas, et postea triliteras evasisse vel per geminationem posterioris radicalis, vel per additam ab initio aut in medio vel in fine vocis unam ex infirmis א, ו, י, vel per praefixam liquidam seu semivocalem נ, vel denique per quamcunque tertiam ex numero reliquarum literarum, quae radicibus duarum, sed earundem literarum, accreverat, ut comprobat communis adhuc illarum radicum notio, v c. eadem radicum: לעם, לעט, לעב, לעע, לעק, לעץ, לעף *lingendi* notio, hac de re copiose non minus quam praeclare, ut solet, disserit inprimis Dr.

Duo tempora Orientis, proprie *aoristi*, (conf. *Jahn* Gramm. hebr. p. 197. seq.), in aramaica, inprimis syriaca, lingua multo magis ad praeteritum et futurum déterminantur, reliquis temporibus persaepe modo periphrastico expressis, de quibus suo loco nobis recurret sermo.

Gesenius in saepius celebrato opere recentissimo: Lehrgebäude u. s. w. §. 53. 3. S. 183. Memoratu vero dignum est, quod jam scribit *J. D. Michaelis* in Supplemm. ad Lexx. hebrr. pag. 435. »Jam quem haec relegentem non subibit mirari, quatuor jam verba a דח incipientia, in *impellendi* et *trudendi* significatione consentire: דהח, דהף, דחב, (دحب), דחק, quibus sua sponte quintum notissimum דחה, (دحا), addet? Sed magis etiam mirabitur, Arabicum lexicon evolvens, inque eo et sextum دحر et septimum octavumve verbum دحم et دخم eadem significatione inveniens. Nec tamen cui verbo eam neget, reperiet. Ergo nonne suspicemur, ante has, quas novimus, linguas Orientales sororias radicibus triliteras, aliquam fuisse antiquiorem, sive matrem sororum, sive barbaram, ex qua multum transtulerint fecerintque suum, non dicam *omnino biliteram*, sed tamen *et biliteras radices habentem*, quibus deinde, alicubi forte cum aliqua significationis variatione, *tertia sit addita* a gente triliteris adsueta, aut adsuescente?« Simile quid, pag. 1452. — »quae legens, quis non aliquid iterum onomatopoëtici suspicetur? *biliteri* prope *dixerim*, *ex antiquiore lingua superstitis*, cui tertia deinde litera accessit.« Conf. *Aurivillii* diss. de primitivis ling. heb. 177[?]

Formas, a radice trium literarum derivatas, (quas plurimi post *Erpenium* nominant *conjugationes*, nec tamen illi satis convenienter, conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. §. 67. S. 233.) Aaramaei numerant quatuor, quarum quaelibet praefixa particula אִת, ܐܶܬ formAt vocem passivam seu *objectivam*, (prout ingeniose illam nominat de *Sacy* Gramm. arabe, Part. I. 264. p. 111.; activam vero nostram vocat *subjectivam*). Sunt vero

I. קְטַל ܩܛܰܠ, Hebraeorum קַל, (3. pers. sing. masc. aor. I. seu praeter.), in aramaica lingua, ut in arabica, haud dubie radix, de qua tamen in hebraica disputant Grammatici, eamque vel in eadem persona tertia, vel in infinitivo vident, rectius autem in utroque simul viderent; (conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. §. 66. 2. S. 230.). Passivum est: אִתְקְטֵל, ܐܶܬܩܛܶܠ.

II. קַטֵּל, ܩܰܛܶܠ, Hebraeorum קִטֵּל; passivum: אִתְקַטַּל, ܐܶܬܩܰܛܰܠ.

III. אַקְטֵל ܐܰܩܛܶܠ, Hebraeorum הִקְטִיל; passivum: אִתַּקְטַל ܐܶܬܬܰܩܛܰܠ.

IV. שַׁקְטֵל, ܫܰܩܛܶܠ, ejusdem cum Aktel significationis; passivum: אִשְׁתַּקְטַל, ܐܶܫܬܰܩܛܰܠ; quae

forma convenit cum decima Arabum, cujusque occurrit vestigium in hebr. שַׁלְהֶבֶת *flamma*, a לַהַב *flamma*.

Nota. *Schaktel Schultensius* jam non inter verba quadrilitera, sed inter verbi triliteri formas retulit, id quod comprobarunt *J. D. Michaelis*, (conf. Alt. orient. Bibl. Th. IX. S. 124., et ejusdem Gramm. Syr. p. 91.), et *Joh. Jahn* in hac Grammatica, quos sequimur. *Vaterus* tamen passivum formae III., integram for. IV., et quae nos ad verba quadrilitera referemus, nominat formas *conjugationum rariorum*, pag. 173. §. 29. *Car. Agrell* vero in: *Otiola Syriaca* Lundae, 1816. exhibet conspectum opusculi mscr., quod asservatur in Biblioth. Gymn. Wexion., de Numero conjugationum syriacarum, quarum recenset: 1. *nudas* seu *simplices*, numero duas, 2. *auctas A. additis* literis vel ab *initio*, vel in *medio*, vel in *fine*, numero undecim, *B. geminatis* literis numero tres formas; id quod hujus rei studiosis valde commendamus, hoc loco tamen, ne tirones rerum mole turbemus, consulto praetermittimus.

§. 35. DE AOR. I. SEU PRAETERITO FORMAE I. ACTIVAE.

III. Persona.

Sing. Masc.	קְטַל	ܩܛܠ
	קְרֵב	ܩܪܒ
	יְתֵב	
	דְּמוּךְ	

Sing.	קְטַלַת	ܩܛܠܬ
	קְרֵבַת	ܩܪܒܬ
	יְתִבַת	
Foem.	דְּמוֹכַת	
Plur.	קְטַלוּ	(ון) ܩܛܠܘ ܩܛܠܘ (ܩܛܠ et ܩܛܠܘܢ)
	קְרֵבוּ	ܩܪܒܘ
	יְתִבוּ	
Masc.	דְּמוֹכוּ	
Plur.	קְטַלָא (־ָלה)	ܩܛܠܝ (ܩܛܠ et ܩܛܠܝܢ)
	קְרֵבָא (־ָבן)	ܩܪܒܝ
	יְתִיבָא (־ָבן)	
Foem.	דְּמוֹכָא	

II. Persona.

Sing.	קְטַלְתְּ (־תָה ־תָּא)	M. ܩܛܠܬ F. ܩܛܠܬܝ
Masc.	קְרֵבְתְּ (־תִּי foem.)	M. ܩܪܒܬ F. ܩܪܒܬܝ
et	יְתִבְתְּ	
Foem.	דְּמוֹכְתְּ	
Plur.	קְטַלְתּוּן	ܩܛܠܬܘܢ
	קְרֵבְתּוּן	ܩܪܒܬܘܢ
	יְתִבְתּוּן	
Masc.	דְּמוֹכְתּוּן	

Plur. Foem.	קְטַלְתֵּין	ܩܛܠܬܝܢ
	קְרֵבְתֵּין	ܩܪܒܬܝܢ

cet.

I. Persona.

Sing.	קְטְלֵת	ܩܛܠܬ
	קְרֵבֵת	ܩܪܒܬ
comm.	יְתֵבֵת	
	דְּמוֹכֵת	
Plur.	קְטַלְנָא (קְטַלְנַן)	ܩܛܠܢ (ܩܛܠܢܢ)
	קְרֵבְנָא	ܩܪܒܢ (ܩܪܒܢܢ)
comm.	יְתֵבְנָא	
	דְּמוֹכְנָא	

Notanda in paradigma Aor. I. act. : Prima itaque radicalis ipsius radicis aramaicae quiescit, conf. §. 7. II.; sub secunda plerumque est ַ ܰ, non raro tamen ֵ ֹ ו, ܶ, in verbis praecipue intransitivis et semipassivis, ad quae etiam ex more Orientalium referuntur, quae animi affectum, sensationem aut qualitatem significant, ut: מְלַךְ ܡܠܟ *consilium dedit*, כְּתַב ܟܬܒ *scripsit*, בְּטֵל ܒܛܠ *cessavit*, בְּטֵן ܒܛܢ *concepit*, *gravida facta est*, שְׁלֵט ܫܠܛ *dominatus fuit*, בְּהֵת ܒܗܬ *pudefa-*

ctus est, כְּאֵב ܟܐܶܒ *doluit*, יְתֵב ܝܬܶܒ *sedit*, יְכֵל *potuit*, דְּמוֹךְ ܕܡܶܟ *dormivit*, חָרוֹב *vastatus fuit*. Nonnulla, quae sub secunda radicali duplicem admittunt vocalem, tamen ejusdem, nonnulla vero tunc diversae sunt significationis, ut: ܠܥܶܣ ܠܥܰܣ *masticavit*, *edit*, ܫܠܶܡ ܫܠܰܡ *integer fuit*, ܦܠܶܓ *divisus fuit*, ܦܠܰܓ *divisit*; קְרֵב קָרַב *adpropinquavit*, נְסֵב נְסַב *sustulit*, *accepit*. Simile in hebraico etiam verbo observari, lucem vero omnibus affundi ex arabico, praecipue *Gesenius* docet in Lexico hebraeo - german. Tom. I. Praefat. XVI. — XVIII. et in Grammatica recentiss.: Lehrgebäude u. s. w. §. 66. 3. S. 231. Illa denique vocalis sub 2. rad. ◌ֵ — ◌ֹ, ◌ַ in plerisque retinetur personis, excepta 1. et 3. foem. sing. Syrorum.

Nota. Terminationes nonnullarum personarum, praeter communem et consuetam occurrentes, in paradigmate jam adjecimus. Vocales tamen Chaldaeorum, maxime in 3. et 1. persona praeteriti omnium formarum fluctuant, (conf. §. 7. I.); addimus propterea exemplum, omnibus vocalium anomaliis instructum, ne saepius in reliquis formis idem recurrat notandum.

	Foem.	Pluralis.	
Sing.	קְטַלַת		
	קְטָלַת	Masc.	Foem.
masc.	קִטְלַת	קְטַלוּ	קְטַלָא
III. קְטַל	קְטֶלֶת	קְטֵלוּ	קְטֵלָא
	קְטֵלַת		
	קְטַלַת		

	קְטָלֵת	קְטֵלֵת
I.	קְטַלִית	
	קְטַלַת	
Pers.	קְטַלֵית	קְטַלִית
	קְטָלִית	קְטָלִית vel קְטָלִית, קְטָלִיה
Sing.	קְטַלַת	
	קְטֵילֵית	קְטִילִית

§ 36. DE PASSIVO AOR. Imi SEU PRAET. FORMAE I.

III.	Sing.	אִתְקְטֵל (־טַל)	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠ
		אִתְקְטֶלַת	ܐܶܬ݂ܩܰܛܠܰܬ݂
	Plur.	אִתְקְטִלוּ	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܘ (ܘ-)
		אִתְקְטִלָא (־לָה)	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܶܝܢ (ܶܝܢ-)
II.	Sing.	אִתְקְטֵלְתְּ	M. ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ F. ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ܝ
	Plur.	אִתְקְטֵלְתּוּן	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ܘܢ
		אִתְקְטֵלְתֵּן	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ܶܝܢ
I.	Sing.	אִתְקְטֶלֶת	ܐܶܬ݂ܩܰܛܠܶܬ݂
	Plur.	אִתְקְטֵלְנָא (־נַן)	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܢ (ܢܰܢ-)

Notanda: I. In passivo, praefixa particula אֶתְ (vel more Hebr. הִתְ) ܐܶܬ݂, prima radicalis manet quiescens, et sub secunda plerumque est ַ ָ, non raro etiam ֶ ܶ, inprimis tertia radicalis si fuerit gutturalis vel ר ܪ, in chaldaico denique secunda etiam habet ֵ.

II. Praeter passivam significationem saepe passivis omnium formarum, instar deponentium latinorum vel mediorum graecorum, activa quoque tribuitur significatio, praecipue reflexiva, aut quae communem plurium actionem indicat, ut: ܐܶܬ݂ܦܰܠܰܛ, *subduxit, excusavit*; ܐܶܬ݂ܚܰܫܰܒ *cogitavit*, Rom. 2, 3. 15, 5.; ܐܶܬ݂ܕܰܒܰܪ *conversatus fuit*; ܐܶܬ݂ܪܡܺܝ, *se submisit, abjecit*; ܐܶܬ݂ܩܰܪܰܒ, συμβάλλειν, Luc. 14, 31. ܐܶܬ݂ܟܰܬܰܫ, συναθλεῖν, Phil. 1, 27. ܐܶܬ݂ܡܰܠܰܟ, συμβουλεύεσθαι, Matth. 26, 4. ܐܶܬ݂ܦܰܠܰܓ, *communicare invicem, partem dare et accipere*. Plurima collegit exempla *Car. Agrell* in: *Lumin. Syriacis*. Upsal. 1791 et 1792. § 6., et in: *Otiola Syr.* § 3. b. p. 28.

III. Cum prima radicali שׁ צ ס ז, ܫ ܨ ܣ ܙ transponitur ת ܬ, et praeterea ת ܬ post ז ܙ in ד ܕ, post צ ܨ in ט ܛ mutatur, ut: אִשְׁתַּבַּק

ܐܶܫܬܒܶܩ a שְׁבַק ܫܒܰܩ *reliquit*; אִצְטְלֵב ܐܶܙܕܩܶܦ a צְלַב ܙܩܰܦ *suspendit, in crucem egit;* אִסְתְּמֵךְ ܐܶܣܬܡܶܟ a סְמַךְ ܣܡܰܟ *innixus fuit, adpropinquavit;* אִזְדַּבַּן ܐܶܙܕܒܶܢ a זְבַן ܙܒܰܢ *emit.* ת Chaldaeorum plane expungitur ante primam rad. ד ט ת, quibus literis postea imprimitur Dagesch forte compensativum, ut: אִדְּבַר *captus fuit*, pro: אִתְדְּבַר; אִטְּבַע pro: אִתְטְבַע *submersus fuit*; אִתְּקֵף pro: אִתְתְּקֵף *se roboravit.*

§ 37. DE AOR. I. SEU PRAETERITO ACT. ET PASS. FORMAE II.

In Activo.

III.	Sing.	קְטַל	ܩܛܰܠ
		קְטַלַת	ܩܶܛܠܰܬ
	Plur.	קְטַלוּ	ܩܛܰܠܘ (ܩܛܰܠܘܢ)
		קְטַלָא	ܩܛܰܠܝ (ܩܛܰܠܶܝܢ)
II.	Sing.	קְטַלְתְּ	M. ܩܛܰܠܬ F. ܩܛܰܠܬܝ
	Plur.	קְטַלְתּוּן	ܩܛܰܠܬܘܢ
		קְטַלְתֵּן	ܩܛܰܠܬܶܝܢ
I.	Sing.	קִטְלֵת	ܩܶܛܠܶܬ
	Plur.	קְטַלְנָא	ܩܛܰܠܢ (ܩܛܰܠܢܰܢ)

In Passivo.

		Chald.	Syr.
III.	Sing.	אִתְקַטַּל	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠ
		אִתְקַטְּלַת	ܐܶܬ݂ܩܰܛܠܰܬ݂
	Plur.	אִתְקַטַּלוּ	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܘ (ܠܽܘܢ-)
		אִתְקַטַּלָא	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܝ (ܠܶܝܢ-)
II.	Sing.	אִתְקַטַּלְתְּ	M. ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ F. ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ܝ
	Plur.	אִתְקַטַּלְתּוּן	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ܽܘܢ
		אִתְקַטַּלְתֵּין	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ܶܝܢ
I.	Sing.	אִתְקַטְּלֵית	ܐܶܬ݂ܩܰܛܠܶܬ݂
	Plur.	אִתְקַטַּלְנָא	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܢ (ܠܢܰܢ-)

Notanda: I. Geminata secunda radicalis Chaldaeorum recipit Dagesch forte, quo signo carent Syri. Prima radicalis utriusque vocis, et secunda passivae vocis habet –ַ –ܰ; secunda activae vocis plerumque –ֵ, (vel –ֵי, ut: הַלֵּיךְ), –ܶ, non raro tamen –ַ –ܰ, (praecipue ante 3. rad. gutturalem vel ר ܪ,) vel etiam –ִי, –ܶܝ, ut: קַבִּיל, ܟܰܗܶܢ.

II. Primae formae significatio, ut jam ex Gramm. hebr. et arab. constat, vel manet; vel intenditur, vel mutatur ex intransitiva in transi-

tivam, vel, si jam fuerit transitiva, fit transitiva in alterum, vel acquirit secundariam notionem *censendi* vel *declarandi*, *jubendi* vel quovis modo *curandi*, et *permittendi*. Quamlibet harum significationum formae secundae et tertiae, quae nimirum cum secunda convenit, plurimis exemplis optime confirmavit idem *Cl. Car. Agrell* in: *Lum. Syr.* §§. 2 — 5. et in: *Otiola Syr.* § III. d. f. Denique significatio hujus formae est etiam *privativa*, vel primae formae, ut: ܣܰܟܶܠ *stultitiam abstulit, intelligere fecit*, a I. ܣܟܰܠ *stultus fuit, insanivit;* vel tertiae formae, ut: ܚܰܠܶܠ *lavavit, purificavit a pollutione*, a III. ܐܰܚܶܠ *polluit, profanavit.*

§ 38. DE AOR. I. SEU PRAET. ACT. ET PASS. FORMAE III.

In Activo.

III.	Sing.	אַקְטֵל (טִל)	ܐܰܩܛܶܠ
		אַקְטְלַת	ܐܰܩܛܠܰܬ
	Plur.	אַקְטִלוּ	ܐܰܩܛܶܠܘ (ܠܘܢ)
		אַקְטִלָא	ܐܰܩܛܶܠܝ (ܠܶܝܢ)
II.	Sing.	אַקְטֵלְתְּ	M. ܐܰܩܛܶܠܬ F. ܐܰܩܛܶܠܬܝ
	Plur.	אַקְטֵלְתּוּן	ܐܰܩܛܶܠܬܘܢ
		אַקְטֵלְתֵּין	ܐܰܩܛܶܠܬܶܝܢ

I.	Sing.	אַקְטְלֵת	ܐܰܩܛܠܶܬ
	Plur.	אַקְטֵלְנָא	ܐܰܩܛܶܠܢ (-ܢܰܢ)

In Passivo.

III.	Sing.	אִתַּקְטַל	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠ
		אִתַּקְטְלַת	ܐܶܬܬܰܩܛܠܰܬ
	Plur.	אִתַּקְטָלוּ	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܘ (-ܠܽܘܢ)
		אִתַּקְטַלָא	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܝ (-ܠܶܝܢ)
II.	Sing.	אִתַּקְטַלְתְּ	M. ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܬ F. ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܬܝ
	Plur.	אִתַּקְטַלְתּוּן	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܬܘܢ
		אִתַּקְטַלְתֵּין	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܬܶܝܢ
I.	Sing.	אִתַּקְטְלֵת	ܐܶܬܬܰܩܛܠܶܬ
	Plur.	אִתַּקְטַלְנָא	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܢ (-ܢܰܢ)

Notanda: I. In Activo praefigitur ܐ, אַ, (vel more Hebr. הַ, imo ponitur etiam integra forma IV. הַקְטִיל, cum qua convenit); prima radicalis quiescit, secunda habet plerumque ָ ֵ, (vel ֵי, ut: אַרְגֵּיז Lev. 24, 11.), etiam ִי, ut: אַרְגִּיז Deut. 32, 16., vel ַ ܰ, praecipue ante 3. gutturalem vel ר ܪ.

II. In Passivo, expuncta characteristica א, ܐ, praecedens ת ܬ geminatur, quae ת ܬ porro

literae א ܐ expunctae vocalem ܰ ܶ adsciscit; prima radicalis quiescit, secunda habet ܰ ܶ. De significatione hujus formae diximus § praecedenti.

Verba: ܐܶܫܟܰܚ *invenit* et ܐܶܫܬܺܝ *bibit* non sunt in III. forma, sed in I. cum ܐ prosthetico, quod ܐ propterea non ܰ, sed ܶ habet; infinitivus vero et participium maxime simulant formam *Aktel*, ut: ܡܶܫܟܳܚܽܘ, ܡܶܫܟܰܚ

§ 39. DE AOR. I. SEU PRAETER. ACT. ET PASS. FORMAE IV.

Praefixo שַׁ ܫܰ loco אַ ܐܰ tertiae formae, prorsus convenit forma IV. cum III. ratione habita formationis, significationis et flexionis. Nonnullas tamen addimus personas.

In Activo.

III.	Sing.	שַׁקְטֵל	ܫܰܩܛܶܠ
		שַׁקְטְלַת	ܫܰܩܛܠܰܬ
	Plur.	שַׁקְטֵלוּ	ܫܰܩܛܶܠܘ (ܠܽܘܢ-)
		שַׁקְטֵלָא	ܫܰܩܛܶܠܝ (ܠܶܝܢ-)
II.	Sing.	שַׁקְטֵלְתְּ	M. ܫܰܩܛܶܠܬ F. ܫܰܩܛܶܠܬܝ

cet.

In Passivo.

III.	Sing.	אִשְׁתַּקְטַל	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠ
		אִשְׁתַּקְטְלַת	ܐܶܬ݂ܩܰܛܠܰܬ݂
	Plur.	אִשְׁתַּקְטַלוּ	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܘ (ܐܶܬ݂ܩܰܛܠܽܘܢ)
		אִשְׁתַּקְטַלָא	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠ (ܐܶܬ݂ܩܰܛܠܶܝܢ)
II.	Sing.	אִשְׁתַּקְטַלְתְּ	M. ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ F. ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ܝ

cet.

§ 40. DE TEMPORE PLUSQUAMPERFECTO.

Conjunctus cum aoristo I. alterius verbi aoristus I. verbi substantivi הֲוָא, ܗ݇ܘܳܐ in eadem persona et in eodem numero exprimit, rarius tamen apud Chaldaeos, plusquamperfectum, ut: הֲוָא נְפַק *exiverat*; הֲווֹ קְרוֹ לֵהּ *vocaverant illum*; ܩܛܰܠ ܗ݇ܘܳܐ *occiderat*, ܦܰܩܶܕܘ ܗ݇ܘܰܘ *jusserant*; non raro tamen, suadente id serie contexta, et imperfectum et perfectum sic describitur. Omnino diversum quid obtinet, ubi illud verbum substantivum per abundantiam, et propterea in diversa persona et diverso numero additur alteri verbo, ut: ܠܳܐ ܗ݇ܘܳܐ ܡܶܦܣܰܩ ܢܶܦܣܽܘܩ, *non (fuit) excidendo excidit*; ܠܳܐ ܗ݇ܘܳܐ ܐܰܢ̱ܬ݁ܽܘܢ ܓ݁ܒܰܝܬ݁ܽܘܢܳܢܝ, *non (fuit) vos elegistis me*.

§. 41.

DE AORISTO II., SEU POTIUS FUTURO OMNIUM FORMARUM.

I. Forma.

In Activo.

I.	Sing.	אֶקְטֹל	ܐܶܩܛܽܘܠ
	Plur.	נִקְטֹל	ܢܶܩܛܽܘܠ
II.	Sing.	תִּקְטֹל	ܬܶܩܛܽܘܠ
		תִּקְטְלִין (־לִי)	ܬܶܩܛܠܺܝܢ (-ܠܝܢ)
	Plur.	תִּקְטְלוּן	ܬܶܩܛܠܽܘܢ
		תִּקְטְלָן	ܬܶܩܛܠܳܢ
III.	Sing.	יִקְטֹל	ܢܶܩܛܽܘܠ
		תִּקְטֹל	ܬܶܩܛܽܘܠ (-ܩܛܘܠܝ)
	Plur.	יִקְטְלוּן	ܢܶܩܛܠܽܘܢ
		יִקְטְלָן	ܢܶܩܛܠܳܢ

In Passivo.

I.	Sing.	אִתְקְטֵל	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠ
	Plur.	נִתְקְטֵל	ܢܶܬ݂ܩܛܶܠ
II.	Sing.	תִּתְקְטֵל	ܬܶܬ݂ܩܛܶܠ
		תִּתְקַטְלִין (־לִי)	ܬܶܬ݂ܩܰܛܠܺܝܢ (-ܠܝܢ)
	Plur.	תִּתְקַטְלוּן	ܬܶܬ݂ܩܰܛܠܽܘܢ
		תִּתְקַטְלָן	ܬܶܬ݂ܩܰܛܠܳܢ

III.	Sing.	יִתְקְטֵל	ܢܶܬܩܛܶܠ
		תִּתְקְטֵל	ܬܶܬܩܛܶܠ
	Plur.	יִתְקַטְלוּן	ܢܶܬܩܰܛܠܽܘܢ
		יִתְקַטְלָן	ܢܶܬܩܰܛܠܳܢ

II. Forma.

In Activo.

I.	Sing.	אֲקַטֵּל	ܐܩܰܛܶܠ
	Plur.	נְקַטֵּל	ܢܩܰܛܶܠ
II.	Sing.	תְּקַטֵּל	ܬܩܰܛܶܠ
		תְּקַטְּלִין (־לִי)	ܬܩܰܛܠܺܝܢ (-ܠܺܝܢ)
	Plur.	תְּקַטְּלוּן	ܬܩܰܛܠܽܘܢ
		תְּקַטְּלָן	ܬܩܰܛܠܳܢ
III.	Sing.	יְקַטֵּל	ܢܩܰܛܶܠ
		תְּקַטֵּל	ܬܩܰܛܶܠ
	Plur.	יְקַטְּלוּן	ܢܩܰܛܠܽܘܢ
		יְקַטְּלָן	ܢܩܰܛܠܳܢ

In Passivo.

I.	Sing.	אִתְקַטַּל	ܐܶܬܩܰܛܰܠ
	Plur.	נִתְקַטַּל	ܢܶܬܩܰܛܰܠ

II.	Sing.	תִּתְקַטַּל	ܬܬܩܛܠ
		תִּתְקַטְּלִין (־לִי)	ܬܬܩܛܠܝܢ (ܩܛܠܝ-)
	Plur.	תִּתְקַטְּלוּן	ܬܬܩܛܠܘܢ
		תִּתְקַטְּלָן	ܬܬܩܛܠܢ
III.	Sing.	יִתְקַטַּל	ܢܬܩܛܠ
		תִּתְקַטַּל	ܬܬܩܛܠ
	Plur.	יִתְקַטְּלוּן	ܢܬܩܛܠܘܢ
		יִתְקַטְּלָן	ܢܬܩܛܠܢ

III. Forma.

In Activo.

I.	Sing.	אַקְטֵל	ܐܩܛܠ
	Plur.	נַקְטֵל	ܢܩܛܠ
II.	Sing.	תַּקְטֵל	ܬܩܛܠ
		תַּקְטְלִין (־לִי)	ܬܩܛܠܝܢ (ܩܛܠܝ-)
	Plur.	תַּקְטְלוּן	ܬܩܛܠܘܢ
		תַּקְטְלָן	ܬܩܛܠܢ

cet.

In Passivo.

I.	Sing.	אִתַּקְטַל	ܐܬܬܩܛܠ
	Plur.	נִתַּקְטַל	ܢܬܬܩܛܠ

II.	Sing.	תִּתְקְטַל	ܬܬܩܛܠ
		תִּתְקַטְלִין (־לִי)	ܬܬܩܛܠܝܢ (-ܠܝܢ)
	Plur.	תִּתְקַטְלוּן	ܬܬܩܛܠܘܢ
		תִּתְקַטְלָן	ܬܬܩܛܠܢ

cet.

IV. Forma.

In Activo.

I.	Sing.	אֲשַׁקְטֵל	ܐܫܩܛܠ
	Plur.	נְשַׁקְטֵל	ܢܫܩܛܠ
II.	Sing.	תְּשַׁקְטֵל	ܬܫܩܛܠ
		תְּשַׁקְטְלִין (־לִי)	ܬܫܩܛܠܝܢ
	Plur.	תְּשַׁקְטְלוּן	ܬܫܩܛܠܘܢ
		תְּשַׁקְטְלָן	ܬܫܩܛܠܢ

cet.

In Passivo.

I.	Sing.	אִשְׁתַּקְטַל	ܐܫܬܩܛܠ
	Plur.	נִשְׁתַּקְטַל	ܢܫܬܩܛܠ
II.	Sing.	תִּשְׁתַּקְטַל	ܬܫܬܩܛܠ
		תִּשְׁתַּקְטְלִין (־לִי)	ܬܫܬܩܛܠܝܢ (-ܠܝܢ)
	Plur.	תִּשְׁתַּקְטְלוּן	ܬܫܬܩܛܠܘܢ
		תִּשְׁתַּקְטְלָן	ܬܫܬܩܛܠܢ cet.

Notanda in paradigma: I. Sub media radicali plerumque est ܼ ܿ ; sed non raro vel: ܸ , ܹ (ܝܹ), vel ܸ (ܝܸ), praecipue in verbis semipassivis, ut: ܬܬܟܬܫ *impinges*; יִתֵּן *dabit*; תִּקְטֵיל *occidet*; יְרַחֵים *miserebitur*, תִּשְׁתְּבִק *relinquetur*; vel porro ܲ ܵ, inprimis ante tertiam gutturalem vel ܪ ܦ, ut: תִּקְרַב *adpropinquabit*, אֶפְתַּח *aperiam*; ܬܕܚܠ *timebis*, ܐܦܬܚ, *aperiam*; id quod valet quoque de *Ithktel*, *Kattel* et *Aktel*. In chaldaico denique pro ܼ occurrit etiam וּ vel וֹ, ut: אֶשְׁתוֹק *tacebo*, אֶיקְטוֹל et אֶקְטוֹל.

II. Praeformativae literae cum praeformativis Hebraeorum vel Arabum fere sunt eaedem; Syrorum tamen 3. sing. masc. et 3. plur. utriusque generis pro ܝ habet ܢ (probabilius ex ܗܘܢ), Chaldaeorum vero 3. plur. foem. ܝ pro ת, (forte ex הִיא).

III. Denique 2. et 3. sing. foem. Syrorum saepe in fine admittit ܢ otiosum seu paragogicum.

De usu hujus temporis. 1. Aoristus II., ut idem Hebraeorum vel Arabum, notat simul imperativum, eumque in 3. persona sing. et plur., et in 1. plur. in sententia et adfirmante et negante, in 2. vero sing. et plur. in sola sententia negante ac prohibente; Syri, rarius Chaldaei,

amant praemittere imperativum: ܬܐ, ܬܘ, *veni, venite*, אֲתוֹ *venite*, ut: ܬܘ ܢܐܙܠ *venite eamus*; אֲתוֹ וּנְתוּב, Hos. 6, 1. Jonath.

2. Aoristus II. cum praef. ܠ ܕ vel ד, notat conjunctivum, isque saepe ponitur pro infinitivo, ut: לִיקְטֹל *ut occidat*; לִיהֱוֹן (vel, praeformativa non raro expuncta: לְהֱוֹן), *ut sint*; ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ *qui vult venire (ut veniat) post me*, Matth. 16, 3.; ܕ saepe quoque omittitur, ut solus Aor. II. significet infinitivum, ut: ܠܐ ܐܢܫ ܢܫܟܚ ܢܥܒܪ *ut nemo posset*, (*ut*) *transiret*, pro: *transire*, Matth. 8, 28. ܦܩܘܕ ܠܝ ܐܬܐ ܠܘܬܟ, *jube me* (*ut*) *veniam* (*venire*) *ad te*; Matth. 14, 28.

3. Syri per aor. II. verbi principalis sequente aor. I. verbi ܗܘܐ non raro exprimunt conjunctivum temporis imperfecti et plusquamperfecti, ut: ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܗܘܘ *ita ut non possent*, Marc. 3, 20. *Quid damni* ܢܗܘܐ ܗܘܐ *futurum fuisset, si spicas* (non quasvis, sed) *bonas* ܢܩܪܒ ܗܘܐ *obtulisset* (Cainus)? — *Ephraem. Syr.* T. I. p. 40, et ibidem p. 44. 53.

4. Chaldaei futurum modo periphrastico notare solent per: עָתִיד *paratus* cum infinitivo alterius verbi, ut: עָתִיד יְיָ לְאִתְפְּרָע *paratus est Jova ad vindicandum* i. e. *vindicaturus est Jova*; Nah. 1, 2. 3.

§ 42.

DE IMPERATIVIS OMNIUM FORMARUM.

I. Forma.

In Activo.

II. Sing.	קְטֻל	ܩܛܘܽܠ
	קְטֻלִי	ܩܛܘܽܠܝ
II. Plur.	(־לוּן) קְטֻלוּ	ܩܛܘܽܠܘ
	(־לָן) קְטֻלְנָא	ܩܛܘܽܠܶܝܢ

In Passivo.

II. Sing.	אִתְקְטֵל	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠ
	אִתְקְטֵלִי	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠܝ
II. Plur.	אִתְקְטֵלוּ	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠܘ
	אִתְקְטֵלְנָא	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠܶܝܢ

II. Forma.

In Activo.

II. Sing.	קַטֵּל	ܩܰܛܶܠ
	קַטֵּלִי	ܩܰܛܶܠܝ
II. Plur.	קַטֵּלוּ	ܩܰܛܶܠܘ
	קַטֵּלְנָא	ܩܰܛܶܠܶܝܢ

In Passivo.

II. Sing.	אִתְקַטַּל	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠ
	אִתְקַטַּלִי	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܝ

II. Plur.	אִתְקַטַּלוּ	ܐܬܩܛܠܘ
	אִתְקַטַּלְנָא	ܐܬܩܛܠܝܢ

III. Forma.

In Activo.

II. Sing.	אַקְטֵל	ܐܩܛܠ
	אַקְטֵלִי	ܐܩܛܠܝ
II. Plur.	אַקְטֵלוּ	ܐܩܛܠܘ
	אַקְטֵלְנָא	ܐܩܛܠܝܢ

In Passivo.

II. Sing.	אִתַּקְטַל	ܐܬܬܩܛܠ
	אִתַּקְטַלִי	ܐܬܬܩܛܠܝ

cet.

IV. Forma.

In Activo.

II. Sing.	שַׁקְטֵל	ܫܩܛܠ
	שַׁקְטֵלִי	ܫܩܛܠܝ

cet.

In Passivo.

II. Sing.	אִשְׁתַּקְטַל	ܐܫܬܩܛܠ
	אִשְׁתַּקְטַלִי	ܐܫܬܩܛܠܝ

cet.

Notanda: Quae de vocali mediae radicalis in aor. II. § 41. diximus, valent etiam in imperativo, ut: אֱזִילוּ *ite* ܥܒܶܕܘ *facite*, עֲבִידוּ *facite*, כְּבַשׁוּ *subjicite*, פְּתַח ܦܬܰܚ *aperi*, תְּקוּפוּ *fortes estote*, פְּקוֹד *impera*.

Nonnunquam pro imperativo ponitur, ut in hebraica lingua, praeteritum blandius et optative, ut: ܥܢܺܝܢܝ pro עֲנֵנִי, Ps. 4, 2.

§ 43. DE INFINITIVIS OMNIUM FORMARUM.

Forma I.	מִקְטַל vel מְקְטַל	ܡܶܩܛܰܠ (ܡܶܩܛܳܠܽܘ)
	אִתְקְטָלָא	ܡܶܬܩܛܳܠܽܘ
II.	קַטָּלָא	ܡܩܰܛܳܠܽܘ
	אִתְקַטָּלָא	ܡܶܬܩܰܛܳܠܽܘ
III.	אַקְטָלָא	ܡܰܩܛܳܠܽܘ
	אִתַּקְטָלָא	ܡܶܬܬܰܩܛܳܠܽܘ
IV.	שַׁקְטָלָא	ܡܫܰܩܛܳܠܽܘ
	אִשְׁתַּקְטָלָא	ܡܶܫܬܰܩܛܳܠܽܘ

Notanda: Omnibus infinitivis utriusque dialecti foeminina est terminatio in ָא et ܳܘ, excepto activo formae I., qui tamen nonnunquam etiam habet foemininam terminationem, ut: לְמִבְנְיָה

et לְשַׁכְלָלָה, Esr. 5, 9., ubi ה est pro א per hebraismum; ܠܡܦܪܫ *discedere*, Luc. 9, 33. Omnes porro infinitivi Syrorum habent ܡ praeformativum, quod respuunt infinitivi Chaldaeorum, excepto infinitivo formae I. act., in quo tamen post aliquam praefixam non raro iterum מ abjicitur, ut: לְקְטַל vel לְמִקְטַל.

Aramaei infinitivo, inprimis qui ab altero pendet verbo, praemittere amant praepositionem, eamque praecipue ל, ܠ, ut: לְמִקְטַל *occidere*; אֲמַר לְכַפָּתָה *jussit, ut ligarent*, Dan. 3, 20.; ܠܡܪܥܐ ܚܙܝܪ̈ܐ, *pascere porcos*; ܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗ̈ܐ, *quis potest dimittere* (peccata)? Marc. 2, 7. Ubi vero praeterea מ est praefigendum, manet ל, ne duo מ concurrant, ut: מִלְּמִקְטַל, *ab occidendo*. Infinitivus vero, cui finitus ejusdem verbi modus additur, praefixam respuit, ut: מִמְסַר תִּמְסַר *tradendo trades*; ܡܕܡܐ ܕܡܐ *valde similis est*.

§ 44. DE PARTICIPIIS OMNIUM FORMARUM.

I. Forma.

Act.	Sing.	קָטֵל (־טֵל)	ܩܛܠ
		קָטְלָא	ܩܛܠܐ
	Plur.	קָטְלִין	ܩܛܠܝܢ
		קָטְלָן	ܩܛܠܢ

Pass. I. Sing.	קְטִיל	ܩܛܝܠ
	קְטִילָא	ܩܛܝܠܐ
Plur.	קְטִילִין	ܩܛܝܠܝܢ
	קְטִילָן	ܩܛܝܠܢ
Pass. II. Sing.	מִתְקְטֵל (־טַל)	ܡܬܩܛܠ
	מִתְקַטְלָא	ܡܬܩܛܠܐ
Plur.	מִתְקַטְלִין	ܡܬܩܛܠܝܢ
	מִתְקַטְלָן	ܡܬܩܛܠܢ

II. Forma.

Act. Sing.	מְקַטֵּל (־טַל)	ܡܩܛܠ
	מְקַטְּלָא	ܡܩܛܠܐ
Plur.	מְקַטְּלִין	ܡܩܛܠܝܢ
	מְקַטְּלָן	ܡܩܛܠܢ
Pass. I. Sing.	מְקַטַּל	ܡܩܛܠ
	מְקַטְּלָא	ܡܩܛܠܐ
Plur.	מְקַטְּלִין	ܡܩܛܠܝܢ
	מְקַטְּלָן	ܡܩܛܠܢ
Pass. II. Sing.	מִתְקַטַּל	ܡܬܩܛܠ
	מִתְקַטְּלָא	ܡܬܩܛܠܐ

cet.

III. Forma.

Act.	מְקַטֵּל (־טִל)	ܡܩܰܛܶܠ	
Sing.	מְקַטְּלָא	ܡܩܰܛܠܳܐ	cet.
Pass. I.	מְקַטַּל	ܡܩܰܛܰܠ	
Sing.	מְקַטְּלָא	ܡܩܰܛܠܳܐ	cet.
Pass. II.	מִתְקַטַּל	ܡܶܬܩܰܛܰܠ	
Sing.	מִתְקַטְּלָא	ܡܶܬܩܰܛܠܳܐ	cet.

IV. Forma.

Act.	מְשַׁקְטֵל (־טִל)	ܡܫܰܩܛܶܠ	
Sing.	מְשַׁקְטְלָא	ܡܫܰܩܛܠܳܐ	cet.
Pass. I.	מְשַׁקְטַל	ܡܫܰܩܛܰܠ	
Sing.	מְשַׁקְטְלָא	ܡܫܰܩܛܠܳܐ	cet.
Pass. II.	מִשְׁתַּקְטַל	ܡܶܫܬܰܩܛܰܠ	
Sing.	מִשְׁתַּקְטְלָא	ܡܶܫܬܰܩܛܠܳܐ	cet.

Notanda: I. Omnium formarum participia, excepto activo formae I., adsciscunt מ ܡ praeformativum.

II. *Activa* omnium formarum participia sub media rad. habent ַ ֵ (in chald. etiam ִ, ut: דָּלִק *ardens*, Dan. 7, 9.), et *passiva* ַ ܰ; (idem est discrimen in Arabum participiis, ut: مُفْعِلٌ,

act. f. II., ܡܩܰܛܰܠ, pass. f. II., cet.). Saepe tamen activa omnium formarum participia etiam sub media rad. admittunt — —, praecipue ante 3. gutturalem vel ר ܪ, ut: פָּלַח ܦܳܠܰܚ *serviens*, אָמַר ܐܳܡܰܪ *dicens*, יָדַע ܝܳܕܰܥ *sciens*, et sic in ceteris formis; quo facto discrimen activa inter et passiva cadit etiam in genere masc. sing., prout alioquin, vocali illa in flexione abjecta, in statu nimirum emphatico masc., in genere foeminino et in toto numero plurali perpetuo cadit illud discrimen, quare activa vel passiva significatio ex sola serie contexta erit intelligenda.

III. Litera denique characteristica tertiae formae: א ܐ, ob literas praeformativas participiorum, prout in aor. II. et infinitivo formarum ex eadem ratione, solet abjici; sola verba, quibus una radicalium excidit, nonnunquam retinent charact. Aleph, ut: ܡܰܐܢܫܡܳܢ, ܡܰܐܢܫܡܺܝܢ, ܐܰܢܫܡܺܝܢ a ܢܫܰܡ *vixit*. Singularis et hebraica forma est: מְהַחְצְפָה pro מְחַצְפָה, *dura, crudelis*, Dan. 2, 15.

§. 45. DE PARTICIPIO *K'TIL*, SEU PASS. I. FOR. I.

Participium passivum: קְטִיל, ܩܛܺܝܠ, *occisus*, quod in lingua chaldaica sub media radic. etiam

admittit ֵ, ut: תְּקִל *appensus*, Dan. 5, 25. 28., et in syriaca sub prima ܼ, ut: ܬܡܝܗ *stupefactus*, activo etiam sensu occurrit, ut: ܐܚܝܕ φερῶν, *tenens*, *sustinens*, unde: ܐܚܝܕ ܟܠ, παντοκρατωρ; ܣܒܝܠ *portans*, ܠܒܝܟ *prehendens*; saepe passivo quidem adest sensu, activo tamen vertitur, praecipue in verbis affectuum, ut: ܐܒܝܠ *lugens*, (*contristatus*), ܛܥܝܢ טְעִין *portans*, (*oneratus*).

Chaldaei porro hoc participium, inprimis in sacris Danielis et Esrae reliquiis, flectunt ad normam aoristi I., ut sequitur:

Occisus est,		קְטִיל	קְטִילַת
cet.	III.	קְטִילוּ	קְטִילָא
	II.	קְטִילְתְּ	
		קְטִילְתּוּן	קְטִילְתֵּן
	I.	קְטִילֵת	
		קְטִילְנָא	

Syri hanc flexionem ignorant, speciali tamen modo nonnunquam illo utuntur participio, ut: ܫܒܝܩܝܢ ܠܝ ܟܠ, *relicta sunt mihi (a me) omnia*, pro; *omnia reliqui*; ܟܦܝܪ ܒܟ *negatum in te*, pro:

abnego te; ܐܝܟ ܕܪܚܝܡ ܠܝ *ut dilectum est mihi,* i. e. *ut volo.*

§. 46. DE PERIPHRASI IMPERFECTI.

Imperfectum non tantum, more Hebraeorum, docente serie contexta per utrumque aoristum significatur, sed etiam per הֲוָא ܗܘܐ cum participio vel cum voce: אִית, ܐܝܬ (יֵשׁ, ايس, conf. *Gesenius* Lehrgebäude, cet. §. 53. 6. p. 187.), ut: חָזֵה הֲוָא *videbat,* חָזֵה הֲוֵיתָ *videbas,* cet. ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ *dicebant,* ܡܗܠܟ ܗܘܐ, *ibat,* ܐܝܬ ܗܘܐ *erat;* conf. Dan. 5, 19.; persaepe הֲוָא ܗܘܐ omittitur, ut: עָנֵה וְאָמַר *respondens et dicens* (erat). Haec tamen periphrasis, suadente serie contexta, notat quoque perfectum, plusquamperfectum, hujusque conjunctivum, ut: עֲנוֹ וְאָמְרִין *responderunt et dixerunt;* ܐܡܪ ܗܘܝܬ *dixissem,* (conf. *Michael.* Chrestom. Syr. p. 33. lin. 7—9. et 12. vel *Assem.* bibl. or. T. 1. p. 369.); imo et imperativum, cui vero praemittitur verbum substantivum, ut: ܗܘܘ ܐܡܪܝܢ *dicite;* ܗܘܘ ܐܬܝܢ *venite;* ܢܗܘܐ ܡܬܚܫܒܝܢ *reputemur;* ܬܗܘܐ ܝܠܦܐ *discat* (illa).

§. 47.
DE PERIPHRASI PRAESENTIS.

Praesens fit vel per ܐܺܝܬ אִית cum suffixis, vel per participium cum pronominibus separatis, (saepe etiam sine illis, ut: ܠܡܰܢ ܕܨܳܒܶܝܢ ܡܩܰܛܠܺܝܢ ܘܠܡܰܢ ܕܨܳܒܶܝܢ ܡܰܚܝܺܝܢ ܘܡܰܡܠܟܺܝܢ *quem volunt, occidunt, et, quem volunt, in vita conservant, et regem creant; Abulphar.* p. 168. lin. 3.). Prior ratio tantum praesens verbi substantivi spectat, ut sequitur:

Sum		אִיתַי	ܐܺܝܬܰܝ
Sumus		אִיתָנָא	ܐܺܝܬܰܝܢ
Es	M.	אִיתַיךְ	ܐܺܝܬܰܝܟ
	F.	אִיתַיְכִי	ܐܺܝܬܰܝܟܝ
Estis	M.	אִיתֵיכוֹן	ܐܺܝܬܰܝܟܘܢ
	F.	אִיתֵיכֵן	ܐܺܝܬܰܝܟܶܝܢ
Est	M.	אִיתוֹהִי (־תו)	ܐܺܝܬܰܘܗܝ
		אִיתְנֵהוּ	
Est	F.	אִיתוֹהָא	ܐܺܝܬܶܝܗ
Sunt	M.	אִיתֵיהוֹן	ܐܺܝܬܰܝܗܘܢ
	F.	אִיתֵיהֵן	ܐܺܝܬܰܝܗܶܝܢ

Cui praesentis periphrasi ubi praeterea additur ܗܘܐ, oritur imperfectum: ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ *erat*.

Pronomen personale post participium ponitur loco verbi substantivi, et sic plerumque praesens, nonnunquam etiam imperfectum et perfectum indicat. Pronomen illud vel separatur a participio, vel in nonnullis personis, prima litera abjecta, participio suffigitur, cujus rei exemplum in activo formae I. participio omnium loco exhibemus.

I. Sing.	M.	קָטֵל אֲנָא	ܩܳܛܶܠ ܐ̱ܢܳܐ	Occido
		קָטֵלְנָא	—	
	F.	קָטְלָא אֲנָא	ܩܳܛܠܳܐ ܐ̱ܢܳܐ	
		קָטְלָאנָא	—	
I. Plur.	M.	קָטְלִין נַחְנָא	ܩܳܛܠܺܝܢ ܚܢܰܢ	Occidimus
		קָטְלִינַן	—	
	F.	קָטְלָן נַחְנָא	ܩܳܛܠܳܢ ܚܢܰܢ	
		קָטְלָנַן	—	
II. Sing.	M.	קָטֵל אַנְתְּ	ܩܳܛܶܠ ܐ̱ܢ݇ܬ	Occidis
		קָטְלַת	ܩܳܛܠܰܬ	
	F.	קָטְלָא אַנְתְּ (תְּי)	ܩܳܛܠܳܐ ܐ̱ܢ݇ܬܝ	
		קָטְלַתְּי	ܩܳܛܠܰܬܝ	

M.	קָטְלִין אַנְתּוּן	ܩܳܛܠܺܝܢ ܐܢ̱ܬܽܘܢ	
II. Plur.	קָטְלִיתוּן	ܩܳܛܠܺܝܢܬܽܘܢ	Occiditis
F.	קָטְלָן אַנְתֵּן	ܩܳܛܠܳܢ ܐܢ̱ܬܶܝܢ	
	קָטְלָתֵּן	ܩܳܛܠܳܢܬܶܝܢ	
III. Sin.	קָטֵל הוּא	ܩܳܛܶܠ ܗ̱ܽܘ	
M.		ܩܳܛܶܠ ܗ̱ܽܘ	Occidit

Reliqua tertiae personae pronomina, separata quippe, nihil habent difficultatis.

Quaedam de usu participii Syrorum observanda:

I. Participio, quod exprimit statum et conditionem agentis vel patientis, solet praemitti ܟܰܕ *dum*, vel ܕ *qui*, ut: *Et respiciens Jesum*, ܟܰܕ ܡܗܰܠܶܟ *ambulantem*, (*dum ambularet*), Joh. 1, 36. *Vidit Levi Alphaei*, ܕܝܳܬܶܒ *sedentem*, (*qui sedebat*), Marc. 2, 14. Saepe tale participium cum ܟܰܕ vertendum est per ablativum absolutum, ut: Matth. 15, 20. ܟܰܕ ܠܳܐ ܡܫܺܝܓܳܢ ܐܺܝܕܰܝܗܘܢ, *cum non lotae essent manus ejus*, i. e. *non lotis manibus*. Sic Marc. 7, 2. 5. Joh. 11, 44.

II. Participia Graecorum, verbo eleganter juncta, exprimunt Syri ponendo utrumque verbum per asyndeton in eodem tempore et numero, eademque persona, ut: ܙܶܠܘ ܒܰܥܘ, πορευθεντες εξετασατε, *ite, exquirite*; Matth. 2, 8.; et ibidem: *ut et ego* ܐܺܙܰܠ ܐܶܣܓܽܘܕ ܠܶܗ *veniam, adorem illum*.

III. Per Graecismum participium ponitur infinitivi loco, inprimis post verba *incipiendi*, *continuandi*, *desinendi*, *ut*: ܐܝܟ, ܕܠܐ ܐܫܟܚܝܢ ܐܝܬܝܗ ܐܢܘܢ, *ut non posset capere illos*, Marc. 2, 2. ܫܪܝܘ ܐܟܠܝܢ *coeperunt manducare*, Matth. 12, 1.

§. 48. DE VERBO CUM SUFFIXIS.

Suffixa verborum transitivorum significare accusativum, intransitivorum vero dativum aut casum praepositionis; pronomina porro reciproca minime suffixis, sed praecipue passivis formis notari, nec ideo primae et secundae verborum personae suffigi pronomina ejusdem personae, (et apud Syros nulli praeterea verbi personae pronomina tertiae pers. pluralis); haec omnia jam ex hebraica grammatica nota supponimus. Varias quoque suffixorum formas, addendas diversis verborum terminationibus, jam supra §. 11. in fine sub literis *a b c* indicavimus. Restat itaque, ut ipsas singularum verbi personarum mutationes, quas in annectendis suffixis subeunt, curatius nunc exhibeamus.

Aor. I. seu Praeteritum.

III. Persona singularis masculina.

	קְטַל	ܩܛܰܠ
Occidit me	קַטְלַנִי	ܩܰܛܠܰܢܝ
— nos	קַטְלָנָא (־לָן)	ܩܰܛܠܰܢ
— te m.	קַטְלָךְ	ܩܰܛܠܳܟ
— te f.	קַטְלֵךְ (־לְכִי)	ܩܰܛܠܶܟܝ
— vos m.	קְטַלְכוֹן	ܩܛܰܠܟܽܘܢ
— vos f.	קְטַלְכֵן	ܩܛܰܠܟܶܝܢ
— illum	קַטְלֵהּ (־לוֹהִי ־לֵיהּ)	ܩܰܛܠܶܗ
— illam	קַטְלָהּ	ܩܰܛܠܳܗ̇
— illos	קַטְלְנוּן קְטַלְנוּן	ܩܛܰܠ ܐܶܢܽܘܢ
— illas	קַטְלְנֵין קְטַלְנֵין	ܩܛܰܠ ܐܶܢܶܝܢ

קְטַל ܩܛܰܠ manet ante suffixa: ־כוֹן, ־כֵן, ־נוּן, ־נֵן, ܟܶܝܢ ܟܽܘܢ; mutatur vero in קַטְל ܩܰܛܠ ante reliqua suffixa. Accedunt vero suffixa, expressa sub litera *a*; conf. § 11. nota in fine.

III. Pers. sing. foem.

	קְטַלַת	ܩܶܛܠܰܬ
Occidit me	קְטַלְתַנִי	ܩܛܰܠܬܰܢܝ
— nos	קְטַלְתָנָא	ܩܛܰܠܬܰܢ

Occidit te	m.	קְטַלְתָּךְ	ܩܛܠܬܟ
— te	f.	קְטַלְתֵּךְ	ܩܛܠܬܟܝ
— vos	m.	קְטַלְתְּכוֹן	ܩܛܠܬܟܘܢ
— vos	f.	קְטַלְתְּכֵן	ܩܛܠܬܟܝܢ
— illum		קְטַלְתֵּהּ	ܩܛܠܬܗ
— illam		קְטַלְתָּהּ	ܩܛܠܬܗ
— illos		קְטַלְתִּנּוּן	ܩܛܠܬ ܐܢܘܢ
— illas		קְטַלְתִּנֵּן	ܩܛܠܬ ܐܢܝܢ

קְטַלַת ܩܛܠܬ manet ante suffixa secundae pers. pluralis, et abit ante reliqua in קְטַלְת ܩܛܠܬ. Adduntur suffixa ut in priori persona.

II. Pers. sing. masc.

		קְטַלְתְּ	ܩܛܠܬ
Occidisti	me	קְטַלְתַּנִי	ܩܛܠܬܢܝ
—	nos	קְטַלְתָּנָא	ܩܛܠܬܢ
—	illum	קְטַלְתֵּהּ	ܩܛܠܬܝܗܝ
—	illam	קְטַלְתָּהּ	ܩܛܠܬܗ
—	illos	קְטַלְתִּנּוּן	ܩܛܠܬ ܐܢܘܢ
—	illas	קְטַלְתִּנֵּן	ܩܛܠܬ ܐܢܝܢ

קְטַלְתְּ ܩܛܠܬ manet, sed accedunt suffixa Chaldaeorum sub *a*, Syrorum vero per exceptionem indicata sub *c*; conf. § 11. Not. in fine.

II. Pers. sing. foem.

	קְטַלְתְּ (־תִּי)	ܩܛܠܬܝ
Occidisti me	קְטַלְתִּינִי	ܩܛܠܬܝܢܝ
— nos	קְטַלְתִּינָא	ܩܛܠܬܝܢ
— illum	קְטַלְתִּיהִי	ܩܛܠܬܝܗܝ
— illam	קְטַלְתִּיהָ	ܩܛܠܬܝܗ
— illos	קְטַלְתִּינוּן	ܩܛܠܬܝ ܐܢܘܢ
— illas	קְטַלְתִּינֵן	ܩܛܠܬܝ ܐܢܝܢ

קְטַלְתְּ manet, vel rarior, quae in paradigmate notatur, forma occurrit: קְטַלְתִּי ܩܛܠܬܝ vero mutatur in ܩܛܠܬܝ; accrescunt ergo suffixa sub *b* notata; § 11. in fine.

I. Pers. sing. comm.

	קְטָלֵת	ܩܛܠܬ
Occidi te m.	קְטַלְתָּךְ (־תִּיךְ)	ܩܛܠܬܟ
— te f.	קְטַלְתֵּךְ (־לְתֵכִי)	ܩܛܠܬܟܝ
— vos m.	קְטַלְתְּכוֹן	ܩܛܠܬܟܘܢ
— vos f.	קְטַלְתְּכֵן	ܩܛܠܬܟܝܢ
— illum	קְטַלְתֵּיהּ	ܩܛܠܬܗ
— illam	קְטַלְתָּהּ	ܩܛܠܬܗ
— illos	קְטַלְתְּנוּן	ܩܛܠܬ ܐܢܘܢ
— illas	קְטַלְתְּנֵן	ܩܛܠܬ ܐܢܝܢ

ܩܛܠܬ קְטֵלְת mutatur in ܩܛܠܬ קַטְלַת; et annectuntur suffixa sub *a*, § 11.

III. Pers. plur. masc.

	קְטַלוּ	ܩܛܠܘ
Occiderunt me	קַטְלוּנִי	ܩܛܠܘܢܢܝ (ܠܘܢܢܝ)
— nos	קַטְלוּנָא (וּנָן)	ܩܛܠܘܢ (ܠܘܢ)
— te m.	קַטְלוּךְ	ܩܛܠܘܟ (ܠܘܢܟ)
— te f.	קַטְלוּךְ	ܩܛܠܘܟܝ (ܠܘܢܟܝ)
— vos m.	קַטְלוּנְכוֹן	ܩܛܠܘܟܘܢ
— vos f.	קַטְלוּנְכֵן	ܩܛܠܘܟܝܢ
— illum	קַטְלוּהִי	ܩܛܠܘܗܝ (ܠܘܢܗܝ)
— illam	קַטְלוּהָא	ܩܛܠܘܗ (ܠܘܢܗ)
— illos	קַטְלוּנוּן	ܩܛܠܘ ܐܢܘܢ
— illas	קַטְלוּנֵן	ܩܛܠܘ ܐܢܝܢ

ܩܛܠܘ קְטַלוּ mutatur in ܩܛܠܘ קַטְלוּ, et accedunt suffixa sub *b*, § 11. Chaldaei ante suffixa כוֹן, כֵן, Syri ante reliqua suffixa, amant inserere נ ܢ paragogicum.

III. Pers. plur. foem.

	ܩܛܠܝ	ܩܛܠܝܢ
Occiderunt me	ܩܛܠܢܝ	ܩܛܠܝܢܢܝ
— nos	ܩܛܠܢ	ܩܛܠܝܢܢ

Occiderunt	te m.	ܩܛܠܘܟ	ܩܛܠܘܢܟ
—	te f.	ܩܛܠܘܟܝ	ܩܛܠܘܢܟܝ
—	vos m.	ܩܛܠܘܟܘܢ	ܩܛܠܘܢܟܘܢ
—	vos f.	ܩܛܠܘܟܝܢ	ܩܛܠܘܢܟܝܢ
—	illum	ܩܛܠܘܗܝ	ܩܛܠܘܢܗܝ
—	illam	ܩܛܠܘܗ	ܩܛܠܘܢܗ

Chaldaeorum קְטַלָא non videtur in usu, vel latet in forma masculina קְטַלוּ; Syrorum quoque ܩܛܠܝܢ rarius occurrit, et mutatur vel in ܩܛܠܝ cum ܝ paragogico, vel in ܩܛܠ, atque plerumque suffixa sub *c* per exceptionem accrescunt; § 11. in fine.

II. Pers. plur. masc.

	M.	קְטַלְתּוּן	ܩܛܠܬܘܢ
Occidistis me		קְטַלְתּוּנִי (־וּנַנִי)	ܩܛܠܬܘܢܢܝ
—	nos	קְטַלְתּוּנָא (־וּנָנָא)	ܩܛܠܬܘܢܢ
—	illum	קְטַלְתּוּנֵה	ܩܛܠܬܘܢܗܝ
—	illam	קְטַלְתּוּנָהּ	ܩܛܠܬܘܢܗ
—	illos	קְטַלְתּוּנוּן	—
—	illas	קְטַלְתּוּנִן	—

ܩܛܠܬܘܢ קְטַלְתּוּן manet, et accedunt suffixa Chaldaeorum sub *a*, vel ܢ finali abjecto, suffixa sub *b*, Syrorum vero sub *c* expressa; § 11.

II. Pers. plur. foem. Pro hujus personae usu Chaldaeorum exempla desiderantur; Syrorum ܩܛܰܠܬܶܝܢ manet, et accedunt suffixa sub *c*; rarissime tamen occurrit, quare unicum adferimus exemplum: ܫܒܰܩܬܶܝܢܳܝܗܝ, *reliquistis eum*, Exod. 2, 20.

I. Pers. plur. comm.

	קְטַלְנָא	ܩܛܰܠܢܰܢ ܩܛܰܠܢ
Occidimus te m.	קְטַלְנָךְ	ܩܛܰܠܢܳܟ
— te f.	קְטַלְנֵיךְ	ܩܛܰܠܢܰܟܝ
— vos m.	קְטַלְנָכוֹן	ܩܛܰܠܢܳܟܽܘܢ
— vos f.	קְטַלְנָכֵן	ܩܛܰܠܢܳܟܶܝܢ
— illum	(־נוּהִי) קְטַלְנָהִי	ܩܛܰܠܢܳܝܗܝ
— illam	קְטַלְנָהָא	ܩܛܰܠܢܳܗ
— illos	קְטַלְנָנוּן	—
— illas	קְטַלְנָנֵן	—

קְטַלְנָא mutatur in קְטַלְנָ, accrescentibus suffixis sub *b*; (suffixum vero 2. sing. foem. est ־ֵךְ, (sub *a*,), ut discernatur a masculino); ܩܛܰܠܢ Syrorum manet, et accedunt suffixa sub *c*; § 11.

Exempla praeteritorum cum suffixis in aliis formis sunt: קַטְּלוּנִי f. II., אַקְטְלוּהִי f. III, Dan.

6, 23. 7, 13. ܫܰܪܺܝܬܶܗ *absolvi illud*, f. II. ܩܰܒܶܠܬܽܘܢܳܢܝ *recepistis me*, ܩܰܒܶܠܢܳܟ *recepimus te*, f. II.; ܐܰܢܗܰܪܰܬܳܗ (illa) *illustravit eam*, f. III. ܐܰܠܒܶܫܬܳܟ *vestivi te*, f. III.

Aor. II. seu Futurum.

III. Pers. sing. masc.

		יִקְטֹל	ܢܶܩܛܽܘܠ
Occidet	me	יִקְטְלִנַנִי	ܢܶܩܛܠܰܢܝ
—	nos	יִקְטְלִנַנָא	ܢܶܩܛܠܰܢ (-ܠܺܝܢ)
—	te m.	יִקְטְלִנָךְ	ܢܶܩܛܠܳܟ
—	te f.	יִקְטְלִנֵךְ ־לְנֵכִי ־לִיךְ	ܢܶܩܛܠܶܟܝ
—	vos m.	יִקְטְלִנְכוֹן	ܢܶܩܛܽܘܠܟܽܘܢ
—	vos f.	יִקְטְלִנְכֵן	ܢܶܩܛܽܘܠܟܶܝܢ
—	illum	יִקְטְלִנֵהּ ־לִיהּ	ܢܶܩܛܠܺܝܘܗܝ
—	illam	יִקְטְלִנַהּ	ܢܶܩܛܠܺܝܗ
—	illos	יִקְטְלִנוּן	
—	illas	יִקְטְלִנֵן	

Chaldaeorum יִקְטֹל, נ paragogico semper inserto, ante suffixa clausa: כֶן כוֹן, mutatur in: יִקְטְלִנְ, et ante reliqua suffixa, נּ paragogico geminato, in: יִקְטְלִנּ. Idem valet, mutatis mutandis, de reliquis personis numeri singularis. Syrorum

ܢܶܩܛܠܘܢ ante suffixa clausa ܟܘܢ ܟܝܢ manet, ante reliqua suffixa, (accedunt vero illa sub *a*, eaque saepe, in 3. persona semper, sub *a* 2. expressa), ܢܶܩܛܠܘܢ mutatur in ܢܶܩܛܠܘ. Idem, mutatis mutandis, valet de reliquis personis numeri singularis.

III. Pers. plur. masc.

	יִקְטְלוּן	ܢܶܩܛܠܘܢ
Occident me	יִקְטְלוּנַנִי	ܢܶܩܛܠܘܢܳܢܝ
— nos	יִקְטְלוּנָנָא	ܢܶܩܛܠܘܢܳܢ
— te m.	יִקְטְלוּנָךְ	ܢܶܩܛܠܘܢܳܟ
— te f.	יִקְטְלוּנֵךְ ־נֵכִי	ܢܶܩܛܠܘܢܳܟܝ
— vos m.	יִקְטְלוּנְכוֹן	ܢܶܩܛܠܘܢܳܟܘܢ
— vos f.	יִקְטְלוּנְכֵן	ܢܶܩܛܠܘܢܳܟܝܢ
— illum	יִקְטְלוּנֵּהּ	ܢܶܩܛܠܘܢܳܗܝ
— illam	יִקְטְלוּנַּהּ	ܢܶܩܛܠܘܢܳܗ
— illos	יִקְטְלוּנּוּן	
— illas	יִקְטְלוּנִּן	

Chaldaeorum יִקְטְלוּן manet, geminato tamen fere semper נ ob נ paragogicum, quod plerumque interseritur. Idem valet de reliquis personis numeri pluralis. Syrorum ܢܶܩܛܠܘܢ etiam manet, sed accedunt suffixa sub *c*.

Addimus exempla futurorum cum suffixis aliarum formarum: ܢܒܛܠܝܗ, *cessare faciet eam*, f. II; ܢܣܪܚܘܢܟܘܢ *lacerabunt vos*, f. II. ܐܘܒܕܟܝܢ *perdam vos* (foem.), f. III.; ܢܫܠܡܢܘܗܝ, *tradet ipsum*, f. III.

Imperativus.

II. Pers. sing. masc.

	קְטֻל	ܩܛܘܠ
Occide me (ad vir.)	קְטֻלְנִי ־לַנִי ־לְנַנִי	ܩܛܘܠܝܢܝ
— nos	קְטֻלְנָא	ܩܛܘܠܝܢ
— illum	קְטֻלֵיהּ ־לֵנֵּהּ	ܩܛܘܠܝܗܝ
— illam	קְטֻלַהּ ־לְנַהּ ־לְהָא	ܩܛܘܠܝܗ
— illos	קְטֻלְנוּן	—
— illas	קְטֻלְנֵן	—

II. Pers. sing. foem.

	קְטֻלִי	ܩܛܘܠܝ
Occide me (ad foem.)	קְטֻלִינִי	ܩܛܘܠܝܢܝ
— nos	קְטֻלִינָא	ܩܛܘܠܝܢ
— illum	קְטֻלִיהִי	ܩܛܘܠܝܘܗܝ
— illam	קְטֻלִיהָא	ܩܛܘܠܝܗ
— illos	קְטֻלִינוּן	—
— illas	קְטֻלִינֵן	—

II. Pers. plur. masc.

	קְטֻלוּ	ܩܛܘܠܘ
Occidite me (ad vir.)	קְטֻלוּנִי ־לוּנַנִי	ܩܛܘܠܘܢܢܝ
— nos	קְטֻלוּנָא	ܩܛܘܠܘܢ
— illum	קְטֻלוּהִי	ܩܛܘܠܘܗܝ
— illam	קְטֻלוּהָא	ܩܛܘܠܘܗ
— illos	קְטֻלוּנוּן	
— illas	קְטֻלוּנֵן	

II. Pers. plur. foem.

	—	ܩܛܘܠܝܢ
Occidite me (ad foem.)	—	ܩܛܘܠܝܢܢܝ
— illum	—	ܩܛܘܠܝܢܝܗܝ

Chaldaeorum: קְטֻלוּ, קְטֻלִי; קְטֻל (foem. plur caret) vel plerumque manet, vel, נ parag. interserto, mutatur in: קְטֻלְנ, et קְטֻלוּנ.

Syrorum ܩܛܘܠܘ manet, sed accedunt suffixa primae pers. sing. et plur. sub *a*. 2., tertiae pers. masc. sing. sub *c*., et tertiae pers. foem. sing. sub *a*. 2. indicata.

ܩܛܘܠܝܢ mutatur in ܩܛܘܠܝܢ, et adnectuntur suffixa sub *b*; rarius tamen occurrit, v. c. Joh. 4, 21.

ܩܛܘܠܘܢ abit in ܩܛܘܠܘ cum suffixis sub *b*.

ܩܛܘܠܝܢ rarius in usu est, et ܢ abjicit. Jes. 51, 4.

Exempla imperativi cum suffixis aliarum formarum: ܐܬܕܟܪܝܢܝ *recordare mei*, (pass. f. I.); ܩܕܫܝܗܝ *sanctifica eum*, f. II.; ܫܒܚܝܢܗ, *laudate eum*, f. II. foem. plur., Rom. 15, 11. ܐܫܡܥܝܢ, *fac nos audire*, f. III.

Infinitivus.

		מִקְטַל	ܡܩܛܠ
Occidere	me	־לְנַנִי ־לַנִי מִקְטְלִי	ܡܩܛܠܢܝ
—	nos	־לְנָנָא מִקְטְלָנָא	ܡܩܛܠܢ
—	te m.	־לְנָךְ מִקְטְלָךְ	ܡܩܛܠܟ
—	te f.	־לְנֵךְ ־לִיךְ מִקְטְלֵךְ	ܡܩܛܠܟܝ
—	vos m.	־טְלְנְכוֹן מִקְטַלְכוֹן	ܡܩܛܠܟܘܢ
—	vos f.	־טְלְנְכֵן מִקְטַלְכֵן	ܡܩܛܠܟܝܢ
—	illum	־לְנֵהּ ־לוֹהִי מִקְטְלֵיהּ	ܡܩܛܠܗ
—	illam	־לְנַהּ מִקְטְלָהּ	ܡܩܛܠܗ̇
—	illos	־טְלְנוּן מִקְטַלְהוֹן	—
—	illas	־טְלְנֵן מִקְטַלְהֵן	—

Infinitivis Chaldaeorum accedunt suffixa vel *verborum* sub *a*, § 11, נ tamen parag. saepe inserto, et מִקְטַל for. I. mutato in מִקְטְל, ut: מִקְטְלַנִי,

vel cum נ parag. מְקַטְּלֵנִי, cet., vel suffixa *nominum* juxta paradigma 2. masc., ut: מְקַטְּלִי, cet. In reliquis formis terminatio ־ָא mutatur in וֹת, et suffixa sub *a* adnectuntur, ut: קַטְּלוּתָךְ, for. II. Syrorum infinitivi tanquam substantiva sequuntur paradigmata ejusdem formae, infinitivus ergo I. formae sequitur parad. II. masc., et infinitivi reliquarum formarum sequuntur parad. 2. foem., terminatione ܘ mutata in ܘܬ, ut: ܡܩܰܛܳܠܽܘܬ݂ܝ for. II.

Nota 1. Participia utriusque dialecti et habent nominum suffixa, et sequuntur illa nominum paradigmata, ad quae pro formis suis pertinent.

2. Syriacorum verborum personis, in ܘ exeuntibus, etiam, sed rarius, ܢ paragogicum additur, quo facto suffixa sub *e* accedunt, ut: ܐܰܪܓ̈ܙܽܘܢܳܢܝ, *irritaverunt me*, (Aor. I. f. III.), Zach. 8, 14. ܐܰܚܕܽܘܢܳܝܗܝ, *tenete eum*, Ps. 2, 11.

§ 49. DE VERBIS PLURIUM LITERARUM. *)

Verba quatuor vel quinque literarum oriuntur

I. *Addita* aliqua litera servili vel ab initio vel in medio vel in fine verbi trium literarum.

*) Hanc quoque doctrinam, erudita non minus, quam utili dialectorum collatione instituta, pulcherrime illustrat Clar. Dr. *Gesenius* in opere: Lehrgebäude u. s. w. Erste Beylage, S. 861. Plurima hac de re collegit exempla *Agrellius* in: Otiola Syriaca. Lundae 1816. p. 33 — 39.

1. Addita ab *initio* litera

A. ܡ, ut: ܡܰܣܟܶܢ *pauperem fecit*, ܐܶܬܡܰܣܟܰܢ *pauper factus est*, a ܣܟܶܢ coll. arab. سَكَنَ *pauper fuit*.

B. ܫ, ut: ܫܰܪܗܶܒ *festinavit*, *ursit*, a ܪܗܶܒ *tumultuatus est*; ܐܶܫܬܰܢܓܰܕ *flagellatus est*, a ܢܓܰܕ *flagellavit*.

Verba, praefixa ܫ ab initio, inter formas usitatissimas quarto loco retulimus, conf. §. 34. Not. in fine, p. 79.

C. ܬ, ת, ut: ܬܰܠܡܶܕ, *docuit*, *discipulum fecit*, Matth. 28, 19. a ܠܡܶܕ *didicit*; ܬܰܪܓܶܡ, תִּרְגֵּם, *interpretatus est*.

2. In *medio* post primam radic. inserta litera

a. ܘ, ut: ܟܰܘܪܶܟ *contorsit*, ܐܶܬܟܰܘܪܰܟ *se torsit*, *perplexus fuit*, a rad. ܟܪܰܟ, coll. hebr. chald. et arab. *ligavit*, *nodavit*; ܣܰܘܒܰܪ (ܣܰܝܒܰܪ) *sustulit*, *exspectavit*, a ܣܒܰܪ *putavit*; ܐܶܬܓܰܘܪܰܪ, *ruminavit*, a ܓܪܰܪ *traxit*.

b. ܝ, ut: ܒܰܝܕܶܠ *perperam egit*, a ܒܕܰܠ coll. بَدَّلَ *permutavit*; שֵׁיזֵב (etiam: שֵׁיזִיב, et per compendium: שֵׁזֵב, ܫܰܘܙܶܒ) *eripuit*.

c. ܘ, ut: ܕܪܓ et ܕܘܪܓ, *gressus fuit*; ܚܘܣܢ *perstitit, pertulit*, a ܚܣܢ, *robustus, fortis fuit*; ܐܬܚܘܣܕ *pudore affectus est*, a ܚܣܕ *ignominia affecit*.

d. ܪ, ut: ܥܓܠ et ܥܪܓܠ *volvit*; ܦܬܠ et ܦܪܬܠ, *implicuit, nevit*; ܥܪܛܠ *denudavit*, coll. عطل monilibus *nuda fuit* mulier.

3. In *fine* suffixa litera

α. ܢ, ut: ܒܝܬܢ, *domesticum, familiarem fecit*, ܐܬܒܝܬܢ *familiariter usus est*; ܦܪܣܢ, *manifestavit*, a ܦܪܣ *expandit*; ܬܚܬܢ, *inferiorem fecit, subjecit* a ܬܚܬ, *sub, infra*.

β. ܝ ut: ܪܫܝ, *caput, principem fecit*, a ܪܫ *caput*; ܐܬܡܪܝ *dominatus est*, a ܡܪ *dominus*.

II. *Geminatis* una vel duabus literis verbi trium literarum, inprimis verborum mediae radic. geminatae utriusque dialecti, et syriacorum mediae ܘ quiescentis, ergo

a. *una* radicalium geminata, ut: גִּרְגֵּר *omnia grana collegit*, ܓܪܓܪ *protraxit*, a גָּרַר ܓܪ *rapuit, traxit*; דְּקַק et דִּקְדֵּק *contudit*, אִדַּקְדַּק pro אִתְדַּקְדַּק *contritus est*; ܐܬܡܪܡܪ *exacerbatus fuit*, a ܡܪ *amarus fuit*; ܥܒܕܒܕ *factitavit*, ab ܥܒܕ

fecit; ܐܶܬܡܰܟܰܢ *piger factus est*, a ܡܟܰܢ *piger fuit*, cet.

b. duabus radicalium geminatis, ut: ܐܶܬܚܰܠܡܰܠܰܡ *somniavit* (forte ac diu), a ܚܠܰܡ *somniavit*; ܛܰܠܘܶܫ *inquinavit*, *cruentavit*, a ܛܘܫ; ܛܰܘܠܶܠ *comminuit*, a ܛܘܬ; ܪܰܘܪܶܡ *exaltavit*, a ܪܘܡ (רום) *altus fuit*; ܐܰܙܝܰܥ *commovit*, a ܙܘܥ (זוע) *commotus fuit*, cet.

III. Nonnulla ex duobis verbis, literarum fere earundem, videntur esse composita, ut: ܐܶܙܕܰܠܛܰܡ *turpe putavit*, *erubuit*, a ܙܠܰܛ *foedus*, *turpis fuit*, et ܙܠܰܡ *contumelia affecit*, *stupravit*. אִתְגַּרְדֵּים *abruptus fuit*, a ܓܕܰܡ *abscidit*, et גָּרַד *rosit*, جَرَدَ *avulsit*.

IV. Sunt quoque ab exoticis, graecis praecipue, derivata, ut: ܩܰܬܠܶܩ καθολικον *fecit*; ܦܰܛܪܶܟ *Patriarcham constituit*; ܩܰܛܪܶܓ καταγορευειν, *praedicavit*, cet.

Flexio omnium convenit cum flexione formae IV.; significatio vero plerumque est transitiva, ut formarum II. III. IV., non raro tamen intransitiva et eadem cum verbo trilitero, sed tunc saepe intensiva.

§. 50.

DE IRREGULARIUM VERBORUM DIVISIONE.

Postulamus divisionem, auditoribus jam familiarem, ex Gramm. hebr. *Joann. Jahn*, III. edit. §. 73. p. 247. Habebimus itaque tres classes irregularium verborum, quorum *primae* classis tria sunt genera, quatenus prima vel secunda vel tertia radicalium est gutturalis; quae tamen verba non tantum vocalium mutationibus sunt obnoxia, sed literam quoque non raro abjiciunt instar verborum *secundae* classis, quae in quibusdam flexionibus vel abjiciunt literam, vel cum alia permutant, vel in quietem redigunt, et quorum sex sunt genera: unum genus abjicit vel permutat ultimam rad. א ܐ, (ה Hebraeorum); duo genera permutant vel abjiciunt primam radic., si fuerit ܢ, ܢ vel י, ܝ; tria vel permutant, vel abjiciunt, vel in quietem redigunt secundam rad., si fuerit ו ܘ aut י ܝ quiescens, aut geminata, seu 2. et 3. rad. eadem. Ad *tertiam* classem referuntur, quae duplicem habent irregularitatem; sequuntur itaque regulas verborum primae et secundae classis.

Nota. A paradigmate prisco פָּעַל prima radicalis verborum in universum dicitur פ, secunda ע, tertia ל; unde

ipsa verba irregularia breviori modo notari solent: פ״א, פ״י, פ״ו, פ״ן i. e. verba primae radicalis א, י, ו, ן; porro verba: ע״ו, ע״י, ע״ע, i. e. secundae rad. ו, י vel geminatae; denique verba: ל״א, ל״ו, ל״י, i. e. tertiae radicalis א, ו, י.

§. 51. PRIMA CLASSIS: I. DE VERBIS *PRIMAE* RAD. GUTTURALIS.

In universum sub gutturali (prima, secunda vel tertia) verborum *chaldaicorum*, more Hebraeorum, pro simplici Schwa ponitur compositum; praeterea Dagesch forte, quod respuunt literae gutturales, compensatur per vocalem longam; denique non raro Phatach furtivum sub 3. radicali occurrit; multae tamen aliae in ejusmodi verbis chaldaicis locum habent anomaliae, conf. §. 7. I.

Apud *Syros* irregularia sunt sola verba primae rad. ܐ; sed chaldaicis quoque primae rad. א quaedam sunt singularia, quae omnia sequens docet paradigma.

Forma I. in Activo.

Aor. I. ܐܶܟ݂ܰܠ Imp. ܐܶܟ݂ܘܽܠ vel ܐܶܟ݂ܘܽܠ *dic.* Part. Pass. ܐܰܟ݂ܺܝܠ

A. II. 3. s. m. ܢܶܐܟ݂ܘܽܠ vel ܢܺܐܟ݂ܘܽܠ יֵאכֻל vel יֵיכֻל Dan. 4, 30.

1. s. c. ܐܶܟ݂ܘܽܠ vel ܐܺܟ݂ܘܽܠ אֵיכֻל

Inf. ܡܶܐܟܰܠ v. ܡܶܐܟܳܠܽܘ { מֵכַל , מֵיכַל , מֵאכַל
{ מְכַל , מְיכַל , מְאכַל

Forma I. in Passivo.

Aor.I.3.s.m. ܐܶܬܐܟܶܠ vel ܐܶܬܬܚܶܕ אִתְאֲכֵל vel אִתְּכֵל

clausus est.

3. f. ܐܶܬܐܟܠܰܬ cet. cet.

Forma II. in Activo.

Aor.II.3.s.m. ܢܐܰܟܶܠ vel ܢܰܠܶܦ יְאַכֵּל vel יַכֵּל

docebit

1. s.c. ܐܰܟܶܠ pro ܐܐܰܟܶܠ אַכֵּל pro אֲאַכֵּל

Ita in inf., imper., partic. Ita in imper. et partic.

Forma II. in Passivo.

Aor.I.3.s.m. ܐܶܬܐܰܟܰܠ v. ܐܶܬܬܰܢܰܚ אִתְאַכַּל vel אִתַּסָּא

gemuit. *sanatus fuit.*

Forma III. et IV. in Act. et Pass.

Aor.I.3.s.m. ܐܰܘܟܶܠ vel ܐܳܟܶܠ אוֹכֵל vel אַיְכֵל

ܐܶܬܐܰܘܟܰܠ אִתוֹכַל

ܫܰܘܟܶܠ v. ܫܳܟܶܠ שׁוֹכֵל vel שַׁיְכֵל

ܐܶܫܬܰܘܟܰܠ אִשְׁתּוֹכַל

I. ܐ ab initio quiescens adsciscit ـܰـ vel ـܶـ pro Schwa composito Hebraeorum et Chaldaeorum, ita in aor. I. et imper. act. et part. pass. f. I.; conf. §. 7. V. 6.

II. In aor. II. et infinit. act. formae I. Syrorum ob vocalem literae praeformativae prima rad. ܐ non amplius indiget vocali, saepe tamen ـܰـ literae praeformativae mutatur in ـܶـ. Chaldaeorum vero Schwa compositum sub א prima rad. coalescit cum vocali lit. praeformativae, imo א non raro, (in 1. pers. sing. fere semper), in י mutatur, quod י tamen saepe abjicitur. Prima rad. א, ܐ in 1. pers. sing. aor. II. cum praeformativa א, ܐ coalescit, ut: אֵכֻל pro אֶאֱכֻל, ܐܶܦܘܣ pro ܐܐܶܦܘܣ.

III. In passivo f. I. ܐ suam vocalem remittit in praecedentem ܬ, vel א, ܐ una cum vocali expungitur, et ת ܬ geminatur.

IV. In forma II. act. et pass. א ܐ potest expungi, quoties praefigitur litera vel syllaba, in quam deinde redit vocalis expunctae א, ܐ, quae litera porro compensatur in passivo per geminatam ת ܬ.

V. In utraque voce III. et IV. formae א ܐ mutatur in ו ܘ, nonnunquam in י ܝ. Huc pertinet formae quartae Hebraeorum respondens: הֵימִין, ܗܰܝܡܶܢ credidit, ab אֲמַן, et הֵיתֵי vel הַיְתִי Dan. 5, 3. 13., et ܐܰܝܬܺܝ *adduxit*, ab אֲתָא ܐܶܬܳܐ *venit*.

Nota 1. ܐܶܙܰܠ *abiit*, ܐܶܬܳܐ *venit* abjiciunt ܐ in imperativo f. I., unde: ܙܶܠ, ܙܶܠܘ; ܬܳܐ, ܬܳܘ.

2. Verbi ܐܶܙܰܠ, si significat: *abiit* (alias *profuit*) ܐ occultatur, quoties in medio vocis haberet vocalem, quam potius remittit in ܘ, ut: ܢܺܐܙܰܠ pro ܢܶܐܙܰܠ, ܬܺܐܙܠܽܘܢ pro ܬܶܐܙܠܽܘܢ, ܐܺܙܰܠܘ pro ܐܶܙܰܠܘ.

§. 52. II. DE VERBIS *MEDIAE* RADIC. GUTTURALIS.

De chaldaicis diximus § 51. Syrorum sola iterum verba mediae rad. ܐ subeunt irregularitates, easque tantum paucas.

I. ܐ vocalem suam remittit in praecedentem literam, id quod obtinet in forma I. act. et pass., et in f. III., ut: ܛܳܐܶܒ *bonus fuit*, ܫܐܶܠ *pete*; ܢܶܫܐܶܠ *petet*; ܐܶܬܫܶܐܶܠ *petitus est*, *abstinuit*, cet.; ܐܰܒܐܶܫ *male egit*, *afflixit*; ܐܰܛܐܶܒܘ *bene facite*! Conf. §. 7. V. 5.

II. In passivo formae I. vel saepe invenitur ܶ sub ܬ, vel per vitium, ipsa simili pronuntia-

tione ortum, et longiori consuetudine confirmatum, ܐ aut ante primam radic. ponitur, aut plane aliud ܐ primae radicali praefigitur, unde quatuor sunt formae: ܐܬܦܥܠ, ܐܬܦܥܠ, ܐܬܦܥܠ, ܐܬܦܥܠ.

III. In forma II. act. et pass. vel manet ܐ, vel plerumque mutatur in ܝ, ut: ܐܬܒܨܝ inquisitio facta est; ܛܝܒ paravit, ܐܬܛܝܒ paratus fuit. In chaldaicis etiam nonnullis א in י mutatur, ut: שַׁיֵּר reliquit, Gen. 10, 12. a rad. שְׁאַר.

§. 53. III. DE VERBIS *TERTIAE* RADIC. GUTTURALIS.

Tertia si fuerit ה ܗ, ח ܚ, ע ܥ, vel ר ܪ, sub secunda rad. solet esse ַ ܰ, ut: פְּלַח pro פְּלֵח ܦܠܰܚ pro ܦܠܘܚ servi, honora; אֶפְלַח, ܐܦܠܚ; פַּלַּח ܦܰܠܰܚ; אִשְׁתְּלַח ܐܫܬܠܚ missus est; שַׁדַּר ܫܰܕܰܪ, misit; אַרְשַׁע ܐܪܫܥ, injuste egit.

De chaldaicis porro diximus §. 51., praecipue de Phatach furtivo sub tertia rad., ut: שְׁלִיחַ

Verba tertiae rad. Aleph ad secundam classem pertinent, (§. 59.) exceptis tribus: ܒܝܐ consolatus est, ܛܡܐ contaminavit, et ܣܢܐ, foedavit, quorum forma II. esse deberet: ܒܰܝܶܐ, ܛܰܡܶܐ, ܣܰܢܶܐ.

§. 54.

SECUNDA CLASSIS: I. DE VERBIS PRIMAE RAD. נ ܢ SEU DE VERBIS: פ״ן ܦܢ.

More Hebraeorum in imperativo, aor. II. et inf. formae I. et in forma III. integra *Nun* expungitur, quod *Nun* Chaldaei per Dagesch forte in media rad., aut, haec si fuerit gutturalis vel Resch, per longam vocalem sub litera praeformativa vel characteristica solent compensare; quod ipsum saepe tamen, ut Hebraei, negligunt. Syri autem, Dagesch forti quippe destituti, nihil substituunt. Exempla praebeat נְפַק ܢܦܰܩ *exivit.*

Forma I. Aor. II.	אֶפֹּק	נְפֹּק	ܐܶܦܽܘܩ	ܢܶܦܽܘܩ
Imper.	פֻּק	פֻּקִי	ܦܽܘܩ	ܦܽܘܩܘ
Infin.	מִפַּק		ܡܶܦܰܩ	
For. II. Aor. I. act.	אַפֵּק	אַפְּקַת	ܐܰܦܶܩ	ܐܰܦܩܶܬ
Aor. I. pass.	אִתְפַּק	אִתְפְּקַת	ܐܶܬܬܦܶܩ	ܐܶܬܬܦܩܶܬ

Saepe vero *Nun* manet, in verbis praecipue mediae rad. He, Wau quiescentis, aut geminatae.

Nota. ܣܠܶܩ *ascendit* verbum est defectivum, (conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. §. 113, S. 460), atque illas flexiones anomalas habet ab obsoleto ܢܣܶܩ, ut: ܣܶܩ

imper., ܡܶܦܰܩ inf., cet. Vocalis ◌ܽ sub secunda rad. in imperativo: ܦܽܘܩ neminem turbet, nam inprimis haec verba primae rad. *Nun* amant in aoristo II et imperativo sub secunda rad. apud Syros ◌ܽ aut ◌ܰ, ut: ܢܶܦܽܘܩ, ܢܶܦܩܽܘܢ aor. II., ܦܽܘܩ, ܦܽܘܩܘ imper., et apud Chaldaeos omnes fere vocales, ut: Aor. II. אֶתֵּן, יִתַּר, אֶשֵּׁק; imp. פּוּקוּ. Occurrit etiam For. III. partic. מַפִּיק, מַצִּל.

§. 55. II. DE VERBIS PRIMAE RADICALIS י ܝ, SEU DE VERBIS: פ״י ܦܝ.

Plurima horum verborum, ut in hebraica lingua, sunt proprie פ״ו ܦܘ, seu primae rad. ו ܘ, quae litera autem ab initio verbi pro ratione, Hebraeis et Aramaeis singulari, (qui in universum ו ܘ ab initio alicujus vocis non amant), fere semper in י ܝ mutatur; id quod testantur Arabes, qui soli verba: فو et في et forma et pronuntiatione diversa discernunt. Idem confirmant illorum, et hebraicorum, et aramaicorum, verborum proprie פ״ו ܦܘ derivata et flexiones, in quibus non raro prima radicalis ו ܘ iterum adparet, v. c. in tota III. et IV. forma.

Praemittimus paradigma: יְלֵד ܝܺܠܶܕ, (hebr. יָלַד, sed arab. وَلَدَ), *genuit* et *peperit*, cui necessarias observationes subjungemus.

Forma I. In Activo.

	Sing.	*Plur.*		*Sing.*	*Plur.*
Aor. I. 3. m.	ܝܺܠܶܕ	ܝܺܠܶܕܘ	3. f.	ܝܶܠܕܰܬ	ܝܺܠܶܕܝ
1. c.	ܝܶܠܕܶܬ	ܝܺܠܶܕܢ			
Aor. II. 3. m.	ܢܶܐܠܰܕ	ܢܶܐܠܕܽܘܢ		יֵלֵד	יֵלְדוּן
1. c.	ܐܺܐܠܰܕ	ܢܶܐܠܰܕ		אֵילֵד	נֵילֵד
Imp. 2. m.	ܝܰܠܶܕ	ܝܰܠܶܕܘ		לֵד	לֵדוּ
Inf. ܡܶܐܠܰܕ	Part. pass. ܝܠܝܕ		Inf.	מֵילַד	מֵלַד

In Passivo.

Aor. I. S. 3. m. ܐܶܬܝܠܶܕ 3. f. ܐܶܬܝܰܠܕܰܬ Inf. ܡܶܬܝܠܳܕܘ

Aor. II. S. 3. m ܢܶܬܝܠܶܕ Plur. ܢܶܬܝܰܠܕܽܘܢ Part. ܡܶܬܝܠܶܕ

Forma III. In Activo.

Aor. I. ܐܰܘܠܶܕ Aor. II. ܢܰܘܠܶܕ Aor. I. אוֹלֵד Aor. II. יוֹלֵד

Imp. ܐܰܘܠܶܕ Inf. ܡܰܘܠܳܕܘ Imp. אוֹלֵד Inf. אוֹלָדָא

Part. act. ܡܰܘܠܶܕ Pass. ܡܰܘܠܰܕ Act. מוֹלֵד Pass. מוֹלַד

In Passivo.

Aor. I. ܐܶܬܬܰܘܣܰܦ Aor. II. ܢܶܬܬܰܘܣܰܦ A. I. אִתּוֹקַד A. II. יִתּוֹקַד

et Imp. *additus est* et Imp. *combustus est.*

Inf. ܡܶܬܬܰܘܣܳܦܘ Part. ܡܶܬܬܰܘܣܰܦ Inf. אִתּוֹקָדָא Part. מִתּוֹקַד

Forma IV.

Act. ܫܰܘܕܰܥ Pass. ܐܶܫܬܰܘܕܰܥ Act. שֵׁיצִי (־צא) Pass. אִשְׁתּוֹתַר

nuntiavit *cognovit* *finivit absolvit*, *relictus est*,

ab ܝܺܕܰܥ *scivit. scire factus est.* ab hebr. יָצָא *exiit.* ab יְתַר *reliquus fuit.*

I. ܝ, ab initio syllabae quiescens, adsciscit vocalem ܺ, (§. 7. V. 6.), id quod fit in aoristo I., imper., part. Ktil, et in integra pass. voce formae I., in qua vero ܺ remittitur in praecedentem ܬ. Sic remittitur etiam in praefixas: ܕ, ܘ, ܒ, ut: ܘܺܝܠܶܕ *et genuit*, conf. §§. 69. 70. inf.

Excipitur unicum ܝܗܒ (وهب) *dedit*, cujus ܗ, ubi haberet vocalem, occultatur, et vocalis transfertur in ܝ, ut: ܝܰܗܒ (pro ܝܗܰܒ) *dedit*, ܝܰܗܒܬ *dedisti*, ܝܰܗܒܘ *dederunt*, cet.; manet ergo in ܝܶܗܒܰܬ *dedit illa*, ܝܶܗܒܶܬ *dedi*, cet. In passivo quoque manet: ܐܶܬܝܰܗܶܒ.

II. In imperativo formae I. chaldaico, ut in hebraico, ' abjicitur, id quod sequuntur tria tantum verba syriaca: ܝܺܕܰܥ, ܝܺܬܶܒ et ܝܰܗܒ, quorum imperativus est: ܕܰܥ, ܬܶܒ, ܗܰܒ.

II. In Infinitivo et aor. II. f. I. chaldaico *vel* ' manet, et tunc quiescit plerumque in praecedente Zere, (rarius in Segol), aut in Chirik, *vel* ' abjicitur, sed compensatur vel per Zere sub litera

praeformativa, vel per Dagesch forte in media rad., vel per נ insertum, (conf. §. 5. VII.) unde 5. occurrunt formae:

Aor. II. אִנְלַד, אֵלַּד, אֵלַד אִילַד (אִילַד) אֵילַד

Inf. מִנְלַד מִלַּד מֵלַד מִילַד (מִילַד) מֵילַד cet.

Occurrunt aliae adhuc leviores anomaliae in punctis aor. II. chaldaici, ut: יוּכַל (more hebraico), Dan. 2, 10., אֵינִיק *sugam* Job. 3, 12. יְלַד 3. s. m., תְּלִיד 2. s. m., וִילִדָן 3. pl. f.; non raro etiam: יֵאלַד, יְאלַד.

In syriaco infinitivo et aor. II. ܝ mutatur in ܐ, 1. pers. sing. excepta, in qua ܝ plerumque manet, (raro autem abjicitur, ut *Kirsch.* Chrestom. p. 62. lin. 4. ܐܩܢܶܐ, *ut acquiram*). Duo tantum verba: ܝܺܬܶܒ (وثب) et ܝܺܕܰܥ (ودع) semper abjiciunt ܝ in aor. II. et infinitivo. Secunda radicalis apud Syros in aor. I. amat ܰ, et in aor. II. ac imper. ܶ.

IV. Secunda forma prorsus est regularis, sed in tota III. forma more Hebraeorum י ܝ mutatur in ו ܘ, sicque conveniunt haec verba cum verbis primae radic. Aleph, §. 51. V. Pro chaldaica saepe occurrit etiam hebraica forma: הוֹלַד, הוֹלִד.

Nota. Mutatur vero י ܝ in ו ܘ, quia prima radicalis fere omnium verborum hujus classis est proprie ו ܘ, ut ex respondentibus verbis arabicis intelligitur, conf. *Jahn* Gramm. hebr. 3. edit. §§. 80. 81. et initium hujus §. In III. forma quae-

dam retinent י ܝ, ut: הֵיבֵל duxit, Esr. 5, 14. 7, 15. הֵיטִיב *bene fecit*, ܐܝܠܠ *ululavit*, ܐܝܢܩ *lactavit*.

V. In tota IV. forma, (quae tamen rarius occurrit), Syri ܝ iterum mutant in ܘ, Chaldaei vero retinent י, vel in ו mutant.

§. 56. III. DE VERBIS MEDIAE RAD. ו ܘ QUIESCENTIS, SEU DE VERBIS ע״ו ܥܘ.

Haec verba comprehendunt simul verba mediae י ܝ quiescentis, seu ע״י ܥܝ, quae soli iterum Arabes certis legibus et significatione distinguunt, §. 57.

Media rad. ו ܘ nonnullorum verborum semper est mota, inprimis, quorum tertia rad. est Aleph, ut: ܫܘܐ שְׁוָא *similis fuit*, ܗܘܐ הֲוָא *fuit*, רְוַח *dilatatus fuit*, ܪܘܚ *dilatavit*, תְּוַהּ *expavit*, ܨܒܐ *voluit*; nonnullorum vero jam mota est, jam quiescens, et sic ipsa etiam significatio diversa, ut: חֲוַר ܚܘܪ *albus fuit*, חוּר ܚܘܪ seu ܚܪ *vidit, adspexit*; שׁוּחַ *demersus fuit*, ܦܫܪ *liquefactus est*, שְׁוַח, ܦܩܚ et ܐܦܩܚ *germinavit*; multorum denique ו ܘ semper est quiescens. Jam sola media rad. ו ܘ *quiescens*, non autem mobilis, ut in verbis hebraicis,

plures habet irregularitates, quas exhibet paradigma ܩܳܡ קום (قَامَ pro قَوَمَ) *surrexit, stetit.*

I. Forma.

In Activo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I. 3. m.	קָם	קָמוּ	ܩܳܡ	ܩܳܡܘ
3. f.	קָמַת	קָמָא	ܩܳܡܰܬ	ܩܳܡܶܝܢ (ܩܳܡ̈ܝ)
2. m.	קָמְתְּ	קַמְתּוּן	ܩܳܡܬ	ܩܳܡܬܘܢ
2. f.	comm.	קַמְתֵּין	ܩܳܡܬܝ	ܩܳܡܬܶܝܢ
1. c.	קָמֶת	קַמְנָא	ܩܳܡܶܬ	ܩܳܡܢ
Aor. II. 3. m.	יְקוּם	יְקוּמוּן	ܢܩܘܡ	ܢܩܘܡܘܢ
2. f.	תְּקוּמִין	תְּקוּמָן	ܬܩܘܡܝܢ	ܬܩܘܡܳܢ
1. c.	אֵקוּם	נְקוּם	ܐܩܘܡ	ܢܩܘܡ
Imp. 2. m.	קוּם	קוּמוּ	ܩܘܡ	ܩܘܡܘ
2. f.	קוּמִי	קוּמְנָא	ܩܘܡܝ	ܩܘܡܶܝܢ
Infin.	מְקָם vel מֵקָם		ܡܩܳܡ vel ܡܩܳܡ	
Part. act. m.	קָאֵם	קָיְמִין	ܩܳܐܶܡ	ܩܳܝܡܺܝܢ
Part. act. f.	קָיְמָא (קָאְמָא)	קָיְמָן	ܩܳܝܡܳܐ	ܩܳܝܡܳܢ
Part. pass. m.	קִים	קִימִין	ܩܝܡ	ܩܝܡܝܢ
Part. pass. f.	קִימָא	קִימָן	ܩܝܡܳܐ	ܩܝܡܳܢ

In Passivo.

Aor. I.	אִתְּקִים vel אִתְּקָם	ܐܬܬܩܝܡ
Aor. II.	יִתְּקִים vel יִתְּקָם	ܢܬܬܩܝܡ
Imp.	אִתְּקִים vel אִתְּקָם	ܐܬܬܩܝܡ
Inf.	אִתְּקָמָא	ܡܬܬܩܳܡܘ
Part.	מִתְּקִים vel מִתְּקָם	ܡܬܬܩܝܡ

II. Forma.

	Act.	Pass.	Act.	Pass.
Aor. I.	קַיֵּם	אִתְקַיַּם	ܩܘܝܡ	ܐܬܩܘܝܡ
Aor. II.	יְקַיֵּם	יִתְקַיַּם	ܢܩܘܝܡ	ܢܬܩܘܝܡ cet.

III. Forma.

In Activo.

Aor. I.	אֲקִים vel אָקִים vel אֲקֵם cet.	ܐܩܝܡ ܐܩܝܡܘ
Aor. II.	יְקִים vel יְקִים cet.	ܢܩܝܡ ܢܩܝܡܘܢ
Imp.	אֲקִים vel אָקִים cet.	ܐܩܝܡ ܐܩܝܡܘ
Inf.	אֲקָמָא, אֲקִימָא אֲקִימָא	ܡܩܡܘ
Part. act.	מְקִים ܡܩܝܡ	Part. pass. מְקָם ܡܩܡ

I. In aor. I. et infin. f. I. activae ܘ o expungitur, et per longam ac immutabilem vocalem ‑ָ‑ ‑ܳ‑ compensatur; in imper. et aor. II. mutatur in ܘ o‑ quiescens, et in masc. sing. participii act.

in א ו, in foem. vero sing. et in utroque genere numeri plur. ejusdem participii, ac in toto partic. pass. *Ktil* in י ـي.

Nonnullae tamen occurrunt exceptiones, ut: ܢܦܘܣ pro ܢܦܘܣ, *apage!* In aor. II. תְּנֵד pro תְּנוּד, Dan. 4, 11. אֲהָךְ pro אֲהוּךְ Gen. 24, 56. יְהָךְ pro יְהוּךְ Esr. 6, 5. In infin. etiam: מֵקוֹם et מֵקָם. In part. קָאֲמַיָּא (א in medio pro י), Dan. 7, 16., שְׂמַת pro שִׂימַת, Dan. 6, 18., in qua ultima forma participium pass. flectitur ad normam aor. I., §. 45.

II. In toto passivo f. I. ו ܘ mutatur in י ـي, excepto infinitivo utriusque dialecti, in quo abjicitur, id quod saepius in reliquis etiam flexionibus chaldaicis obtinet; ת ܬ vero geminatur.

III. In forma II. act. et pass., (quae multo frequentior, quam apud Hebraeos, occurrit), ו ܘ mutatur in י ـي. Chaldaei tamen, saepius vero Syri, ו ܘ retinent, ut: רַוַּח *dilatavit*, ܨܘܡ *sobrius fuit*. Quaedam utrumque admittunt, sed diversa proprie sunt verba, ut docet diversa illorum significatio, ut: ܥܘܰܪ *excaecavit*, (hebr. עִוֵּר, coll. عار *obcaecavit*, et عور *monoculus fuit*; ܥܝܰܪ *excitavit* (hebr. et chald. עוּר *evigilavit*). Ipsae hu-

jus formae flexiones sunt regulares. Occurrit etiam forma hebraica קוֹטֵל, ut: מְסוֹבְלִין, Esr. 6, 3.

IV. In Aktel ו o mutatur in ܝ ܝ quiescens, excepto infinitivo et part. pass., ubi expungitur; sed in reliquis etiam flexionibus chaldaicis ו potest abjici, et per Zere sub prima rad. compensari. Chaldaei praeterea sub literis praeformativis et characteristicis primae et tertiae formae, solis participiis exceptis, vel Schwa vel Kamez admittunt; Syri vero sub ܐ habent ܳ, et sub reliquis literis Schwa.

Passivum hujus formae cum passivo formae I. convenit, raro tamen est in usu; Chaldaei pro illo ponunt Hebraeorum Hoktal, imo et pro activo non raro ponunt Hiktil, ut: הֲקִים vel הֵקִים; הָקִים vel הֻקַם.

V. Schaktel horum verborum non est in usu.

§. 57. IV. DE VERBIS MEDIAE RAD. ܝ ܝ QUIESCENTIS, SEU DE VERBIS ע״י, ܥܝ.

Haec verba Aramaeorum, sicut Hebraeorum, a verbis mediae ו o quiescentis minime certis legibus et significatione, ut apud Arabes, distin-

guuntur; permutantur itaque inter se, et communem sequuntur flexionem, conf. § 56., perpaucis exceptis, quae in nonnullis temporibus formae I. י ܝ in omnibus personis conservant, nimirum: מִית, סִיב, (etiam סֵיב), ܡܺܝܬ, ܦܺܝܫ in solo aor. I., et: שִׂים, יָשִׂים, ܣܺܝܡ, ܢܣܺܝܡ in solo imperativo et aor. II.

In reliquarum formarum flexionibus, in quibus ו ܘ verborum ע״ו ܥܘ in י ܝ mutatur, horum verborum י ܝ manere, sponte intelligitur.

חָיָא ܚܝܳܐ *vixit* propria sibi anomalia י ܝ ejicit, quoties, praeformativa praefixa, ח ܚ non habet vocalem, ut: Inf. מֵחֵא, partic. Aktel: מַחֵא, Dan. 5, 19; inf. ܡܰܚܳܐ vel ܡܚܳܐ; aor. II. אֵחֵי, תֵּחֵי, (י ex א ortum esse, probat: תֵּחוּן *vivetis*), ܐܶܚܶܐ, ܢܶܚܶܐ vel ܬܶܚܶܐ. Idem, nulla praecedente praeformativa, nonnunquam obtinet, ut: ܚܺܝ pro ܚܝܺܝ *vive* foem., ܚܳܝܳܐ pro ܚܳܝܳܐ foem. part. Pro י ܝ expuncto nonnunquam ante primam radicalem litera ו, י inseritur, ut: ܢܺܐܚܶܐ, ܡܰܐܚܶܐ, תֵּיחֵי.

§ 58.

§ 58.

V. DE VERBIS MEDIAE RAD. GEMINATAE, I. E. QUAE SECUNDAM ET TERTIAM RAD. HABENT EANDEM, SEU DE VERBIS: ע״ע, ܥ̈ܥ.

Verba aramaica secundae et tertiae rad. Aleph, et chaldaica etiam secundae א, tertiae ה, (conf. § 6. IV.), sequuntur legem verborum ultimae Aleph, quare ad sequentem classem sunt referenda. Reliquorum autem hujus classis verborum singularia exhibet sequens paradigma: דַּק ܕܩ (pro: דְּקַק ܕܩܰܩ) *contrivit*.

Forma I.

		Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	3. m.	דַּק	דַּקּוּ	ܕܰܩ	ܕܰܩܘ
	3. f.	דַּקַּת	דַּקָּא	ܕܰܩܰܬ	ܕܰܩܝ (ܕܰܩܶܝܢ)
	2. m.	דַּקְּתְּ	דַּקְּתּוּן	ܕܰܩܬ	ܕܰܩܬܘܢ
	2. f.	comm.	דַּקְּתֵּן	ܕܰܩܬܝ	ܕܰܩܬܶܝܢ
	1. c.	דַּקֵּת	דַּקְנָא	ܕܶܩܶܬ	ܕܰܩܢ
Aor. II.	3. m.	יְדוּק	יְדֻקּוּן	ܢܶܕܘܩ	ܢܶܕܩܘܢ
Imp.	2. m.	דּוֹק	f. דֻּקְנָא	m. ܕܘܩ	f. ܕܘܩܝ

Inf. מִדַּק ܡܶܕܰܩ Part. act. דָּקֵק ܕܳܐܶܩ P. pass. דְּקִיק ܕܩܝܩ.

Forma III.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I. 3. m.	אַדֵּק	אַדֵּקוּ	ܐܕܩ	ܐܕܩܘ
1. c.	אַדְּקַת	אַדֵּקְנָא	ܐܕܩܬ	ܐܕܩܢ
Aor. II. 3. m.	יַדֵּק	יַדְּקוּן	ܢܕܩ	ܢܕܩܘܢ
Imp. 2. m.	אַדֵּק	אַדֵּקוּ	ܐܕܩ	ܐܕܩܘ
Infinitiv.	אַדָּקָא		ܡܕܩܘ	

Part. act. מַדֵּק, pass. מַדַּק P. act. ܡܕܩ pass. ܡܕܩ

Verba itaque hujus classis in universum saepe ejiciunt mediam radicalem seu priorem literarum geminatarum, et vocalem mediae expunctae remittunt in primam radicalem, id quod fit

I. In prima forma, (excepto participio activo Chaldaeorum, et passivo K'til Aramaeorum), in tota tertia et quarta forma. Syri ob defectum τȣ Dagesch literam expunctam non compensant; Chaldaei vero compensant illam per Dagesch forte vel in tertia rad., si habet vocalem, nec tamen praecedit litera praeformativa, (sic in 3. sing. foem., 3. plur. masc. et foem., et 1. sing. aoristi I., in 2. sing. foem. et 2. plur. masc. imperativi); vel

illam compensant in prima radic., quoties illi praecedit praeformativa, (sic in infin. et aor. II. formae I. et in tota tertia forma). Ubi denique nec tertia rad. vocalem habet, nec litera praeformativa praecedit, nulla fit compensatio, (sic in 3 sing. masc., in 2. tota sing. et plur., et in 1. plur. aoristi I., et in 2. sing. masc. et 2. plur. foem. imperativi formae I.).

In participio act. f. I. Syri pro media expuncta interserunt ܝ, quod pronuntiatur ut ـ, § 5. V.

Nota 1. Prima radic. si fuerit gutturalis, vel *a*) manet haec simpliciter, quia geminari nequit, ut: מִחַן inf. f. I. a חֲנַן *misertus est*; saepe vero vocalis praecedens tunc est longa, ut: הָעֵל imper. ab עֲלַל *intravit*, Dan. 2, 24. vel *b*) נ inseritur, conf. § 5. VII., ut: הַנְעֵל vel אַנְעֵל pro אָעֵל, f. III. ab עֲלַל, Dan. 2, 25. 4, 3. 6, 19.

2. Easdem irregularitates, de quibus n. 1. hujus §. diximus, habet III. et IV. forma, act. et pass., ut: אַקֵּל ܐܰܩܶܠ, אִתַּקַּל ܐܶܬܩܰܠܰܠ, שַׁקֵּל ܫܰܩܶܠ, אִשְׁתַּקַּל ܐܶܫܬܰܩܰܠ, a קַל ܩܰܠ *levis fuit*; uberiora itaque harum formarum exempla in paradigmate adferre, supervacaneum duximus.

II. Passivum formae I. est regulare, ut: אִתְקְלֵל ܐܶܬܩܠܶܠ; Chaldaei tamen mediam rad., nonnunquam expunctam, per Dagesch forte in ת compensant, ut: אִתַּקַל.

III. Forma II. act. et pass. prorsus est regularis, quam non raro supplent verba quatuor literarum, quae ab his verbis formari amant, ut: ܩܰܠܩܶܠ קַלְקֵל pro ܩܰܠܶܠ קַלֵּל, conf. § 49. II.

Nota. Saepius haec verba, inprimis Chaldaeorum in III. et IV. forma, modo etiam regulari flectuntur.

§ 59. VI. DE VERBIS *ULTIMAE* RAD. א ܐ, SEU DE VERBIS ל״א, ܠܐ.

Verba aramaica tertiae rad. א ܐ (vel non raro: ܝ ܘ) comprehendunt hebraica tertiae radic. ה (i. e. ו و et י ي) et א (أ), ac arabica tertiae rad. و , ي, أ. Aramaei ergo in unicam classem verborum: ל״א ܠܐ confundunt duplicem Hebraeorum classem verborum: ל״א et ל״ה, et triplicem Arabum classem verborum: لأ, لو, لي. Hebraei autem, media quasi via progressi, in verbis ל״א retinuerunt quidem Arabum verba لأ, sed duplicem Arabum classem verborum لو et لي pariter in unam conjecerunt classem verborum ל״ה. Rem illustrant exempla:

Aram.			Hebr.	Arab.
קְרָא	ܩܪܳܐ	*vocavit, legit*	קָרָא	قَرَأَ
עֲדָא	ܥܕܳܐ	*transivit*	עָדָה	عَدَا (عدو)
רְמָא	ܪܡܳܐ	*jecit*	רָמָה	رَمَي

Ergo soli iterum Arabes (conf. §§. 55. 56. 57.) verba omnino diversa literis quoque diversis distinguunt. Conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. § 108. IV S. 418. § 109. S. 419. *Jahn* Gramm. hebr. 3. edit. § 77. p. 259. Praemittimus paradigma: גְּלָא ܓܠܐ *migravit* et *revelavit*, confer. § 6. IV.

Forma I.

In Activo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	גְּלָא	גְּלוֹ	ܓܠܐ	ܓܠܘ
	גְּלָת	גְּלָאָה (־אָא)	ܓܠܬ	ܓܠܝ (ܓܠܝܝܢ)
comm. {	גְּלֵית	גְּלֵיתוּן M.	ܓܠܝܬ	ܓܠܝܬܘܢ
	גְּלֵית	גְּלֵיתֵין F.	ܓܠܝܬܝ	ܓܠܝܬܝܢ
	גְּלֵית	גְּלֵינָא	ܓܠܝܬ	ܓܠܝܢ (ܢܢ)

Occurrit etiam altera forma, minus usitata:

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	סְנִי	סְנִיאוּ vel סְנִיוּן	ܣܢܝ	ܣܢܝܘ
	סְנִיאַת (vel סְנִית vel סְנִיַת)	סְנִיאָה vel סְנִיָא	ܣܢܝܐܬ	ܣܢܝܝ (ܣܢܝܝܢ)

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
	(סְגֵית) סְגִית	סְגִיתוּן	ܣܓܝܬ	ܣܓܝܬܘܢ
		סְגִיתֵין	ܣܓܝܬܝ	ܣܓܝܬܝܢ
	סְגִית	סְגִינָא	ܣܓܝܬ	ܣܓܝܢ (ܢܢ-)
Aor. II	יִגְלֵא (-לֵי -לִי)	יִגְלוּן (וּן)	ܢܓܠܐ	ܢܓܠܘܢ
	תִגְלֵי	יִגְלְיָן	ܬܓܠܐ	ܢܓܠܝܢ
	תִגְלֵא	(-וּן) תִגְלוּן	ܬܓܠܐ	ܬܓܠܘܢ
	תִגְלִין	תִגְלְיָן	ܬܓܠܝܢ	ܬܓܠܝܢ
	אֶגְלֵא (-לֵה -לֵי)	נִגְלֵא	ܐܓܠܐ	ܢܓܠܐ
Imper.	(גְּלֵי) גְּלִי	גְּלוֹ	ܓܠܝ	ܓܠܘ
	גְּלָי	(גְּלָן) גְּלָנָא	ܓܠܝ	ܓܠܝܢ
Part. act.	גָּלֵא	גָּלֵין	ܓܐܠܐ	ܓܠܝܢ
	גָּלְיָא	גָּלְיָן	ܓܠܝܐ	ܓܠܝܢ
Part. pas.	(גְּלֵי) גְּלֵא	(גְּלָן) גְּלֵין	ܓܠܐ	ܓܠܝܢ
	גַּלְיָא	(גְּלָן) גְּלְיָן	ܓܠܝܐ	ܓܠܝܢ
Inf.	(-לֵי) מִגְלֵא		ܡܓܠܐ	(-ܠܘ)

In Passivo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	(-לֵי) אִתְגְּלִי	אִתְגְּלִיו	ܐܬܓܠܝ	ܐܬܓܠܝܘ

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
	אִתְגְּלִית (־גַּלִּית)	אִתְגְּלִיא	ܐܶܬ݂ܓܠܺܝܬ݂	ܐܶܬ݂ܓܠܺܝܢ (ܓܠܺܝܢܰܢ)

cet. juxta flexionem סְנִי ܣܢܺܝ.

Aor. II.	יִתְגְּלֵי (־לֵא)	יִתְגְּלוֹן (לוּן)	ܢܶܬ݂ܓܠܶܐ	ܢܶܬ݂ܓܠܽܘܢ
2. f.	תִּתְגְּלֵין	תִּתְגַּלְיָן	ܬܶܬ݂ܓܠܶܝܢ	ܬܶܬ݂ܓܠܝܳܢ

cet.

Imp.	אִתְגְּלִי (־לֵי)	אִתְגְּלוֹ	ܐܶܬ݂ܓܠܺܝ	ܐܶܬ݂ܓܠܽܘ
	אִתְגְּלָי	אִתְגְּלָנָא	ܐܶܬ݂ܓܠܳܝ	ܐܶܬ݂ܓܠܺܝܶܝܢ
Part.	מִתְגְּלֵי	מִתְגְּלַיִן	ܡܶܬ݂ܓܠܶܐ	ܡܶܬ݂ܓܠܶܝܢ
	מִתְגַּלְיָא	מִתְגַּלְיָן	ܡܶܬ݂ܓܠܝܳܐ	ܡܶܬ݂ܓܠܝܳܢ
Inf.	אִתְגְּלָאָה		ܡܶܬ݂ܓܠܳܝܽܘ	

Forma II.

In Activo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	גַּלִּי (גַּלֵּי)	גַּלִּיו	ܓܰܠܺܝ	ܓܰܠܺܝܘ
	גַּלִּית	גַּלִּיא	ܓܰܠܺܝܬ݂	ܓܰܠܺܝܢ

cet. ut: סַנִּי ܣܰܢܺܝ.

Aor. II.	יְגַלֵּי (־לֵא)	יְגַלּוֹן	ܢܓܰܠܶܐ	ܢܓܰܠܽܘܢ
2. f.	תְּגַלִּין	תְּגַלְיָן	ܬܓܰܠܶܝܢ	ܬܓܰܠܝܳܢ

cet.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Imp.	(גְּלִי) גַּלִּי	גַּלּוֹ	ܓܰܠܳܐ	ܓܰܠܘ
	גַּלִּי	גַּלָּנָא	ܓܰܠܝ	ܓܰܠܰܝܶܝܢ
Part. act.	מְגַלֵּי	ܡܓܰܠܶܐ	pass. מְגַלַּי	ܡܓܰܠܰܝ
Infinitiv.	גַּלָּאָה		ܡܓܰܠܳܝܘ	

In Passivo.

Aor. I.	אִתְגַּלִּי	אִתְגַּלִּיו	ܐܶܬܓܰܠܺܝ	ܐܶܬܓܰܠܺܝܘ
	cet. ut סְגִי ܣܓܺܝ.			
Aor. II.	יִתְגַּלֵּי (־לֵּא)	יִתְגַּלּוֹן	ܢܶܬܓܰܠܶܐ	ܢܶܬܓܰܠܽܘܢ
Imp.	אִתְגַּלִּי	ܐܶܬܓܰܠܳܐ	Part. מִתְגַּלֵּי	ܡܶܬܓܰܠܶܐ
Inf.	אִתְגַּלָּאָה		ܡܶܬܓܰܠܳܝܘ	

Forma III.

In Activo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I. 3. m.	אַגְלֵי (־לִי)	f. אַגְלְיַת	m. ܐܰܓܠܺܝ	f. ܐܰܓܠܝܰܬ
Aor. II.	יַגְלֵי	ܢܰܓܠܶܐ	Imp. אַגְלֵי	ܐܰܓܠܳܐ
Part. act.	מַגְלֵי	ܡܰܓܠܶܐ	pass. מַגְלַי	ܡܰܓܠܰܝ
Inf.	אַגְלָאָה		ܡܰܓܠܳܝܘ	

In Passivo.

Aor. I. אִתְגְּלִי ܐܶܬ݂ܓܠܺܝ Aor. II. יִתְגְּלֵי ܢܶܬ݂ܓܠܶܐ
(־לֵי)

Imp. אִתְגְּלִי ܐܶܬ݂ܓܠܺܝ Inf. אִתְגְּלָאָה ܡܶܬ݂ܓܠܳܝܽܘ
(־לֵי)

Part. מִתְגְּלֵא ܡܶܬ݂ܓܠܶܐ

Forma. IV.

In Activo.

Aor. I. שַׁגְלִי ܫܰܓܠܺܝ Aor. II. יְשַׁגְלֵי ܢܫܰܓܠܶܐ
(־לֵי) (־לֵא)

Imp. שַׁגְלִי ܫܰܓܠܺܝ Inf. שַׁגְלָאָה ܡܫܰܓܠܳܝܽܘ
(־לֵי)

Part. act. מְשַׁגְלֵא ܡܫܰܓܠܶܐ pass. מְשַׁגְלַי ܡܫܰܓܠܰܝ
(־לֵי)

In Passivo.

Aor. I. אִשְׁתַּגְלִי ܐܶܫܬܰܓܠܺܝ Aor. II. יִשְׁתַּגְלֵי ܢܶܫܬܰܓܠܶܐ
(־לֵי)

Imp. אִשְׁתַּגְלִי ܐܶܫܬܰܓܠܺܝ Inf. אִשְׁתַּגְלָאָה ܡܶܫܬܰܓܠܳܝܽܘ
(־לֵי)

Part. מִשְׁתַּגְלֵי (־לֵא) ܡܶܫܬܰܓܠܶܐ

Nota 1. In aor. I. Ktal praeter usitatissimam flexionem occurrit alia, nonnullis tantum verbis propria, et cum flexione aoristi I. reliquarum formarum hujus verbi conveniens, quam exhibet paradigma סְנֵי, ܣܢܺܝ. Anomaliae quoque hujus paradigmatis, quas ad nonnullas personas chaldaicas adjecimus, in flexione aoristi I. reliquarum formarum occurrunt.

2. Verba hujus generis plures earundem personarum terminationes in flexione temporum admittunt, quarum nonnullas jam in paradigmate notavimus; sunt autem praecipue sequentes:

A. In *Chaldaeorum* aoristo I. *a*) habet 2. persona sing. masc. more Hebraeorum formas: גְּלֵיתָא, גְּלַיְתָא, גְּלַיְתְ, גְּלֵיתָא, et 1. sing. comm.: גְּלֵיתִי, quae formae hebraicae fere saepius occurrunt, quam ipsae paradigmatis.

b) Praeterea habet 3. pers. sing. foem. formas: גְּלַת, גְּלָאת et גְּלַיַת; 3. plur. masc. formam hebraicam: גְּלוּ, etiam: גְּלוֹן, aut saepe primam radicalem habet motam, ut: בְּעוֹ, Cant. 3, 1., denique 3. plur. foem.: גְּלָאן, גְּלָן.

c) In imperativo habet 2. plur. masc.: גְּלוֹן, et 2 plur. foem.: גְּלָן vel גְּלֶנָה, in qua posteriori forma manet etiam tertia rad., ut: בְּכֶאנָה *plorate*, II Sam. 1, 24.

d) Omnes denique horum verborum terminationes in א per hebraismum saepe א mutant in ה, id quod praecipue obtinet in sacris Danielis et Esrae reliquiis.

B. In *Syrorum* aoristo I. Ktal et Ethktel habet 3. persona plur. foem. etiam formam: ܓܠܝ̈ܝܢ, ܐܬܓܠܝ̈ܝܢ, et 1. pl. comm.: ܓܠܝܢܢ, ܐܬܓܠܝܢܢ.

His jam praemissis, varias ac multiplices horum verborum anomalias ope paradigmatis exponemus.

I. Quoties tertia rad. א ܐ verbum claudit, vel א ܐ manet quiescens, vel mutatur in י ܝ quiescens, utrumque vero quiescit

in aor. I. Ktal in ـָא ܐـܳ, nonnunquam in ـִי ܝـܺ;
in aor. I. act. vel passiv. reliquarum form. in ـִי (ـֵי) ܝـܺ;
in aor. II. omnium formarum in ـֵא (vel ـֵי, ـִי), ܐـܶ;
in imper. Ktal in ـִי vel ـֵי, ܝـܺ;
— Ethktel in ـֵי vel ـִי, ܝـܰ;
— reliquarum formarum in ـִי, ـֵי, ܐـܳ;
in inf. Ktal in ـֵא (ـֵי) ܐـܳ (ܝـܰ);
— reliquarum form. in ـָאָה (ـָאָא) ܬـܳ;
in part. pass. Katel, Aktel, Schaktel in ـִי ܝـܰ;
in reliquis partic. in ـֵא vel ـֵי, (etiam ـִי in Ktil) ܐـܶ.

II. Ubi vero in fine verbi litera vel syllaba adcrescit, vel α) א ܐ *mutatur* in literam י ܝ, quae porro aut *mota* est, aut *quiescens*, vel β) א ܐ prorsus *abjicitur*. Nimirum

α) *Mutatur* א ܐ vel 1. in literam י ܝ *motam* in persona plur. foem. 2. et 3. aoristi II. omnium formarum utriusque dialecti.

Praeterea apud *Chaldaeos* in forma גְּלִית personae 3. sing. foem. aor. I. (conf. A. *b* hujus §.), et in formis: סַגִּיא (סַגִּית) סַגִּית personae 3. foem. sing. et plur. aor. I. Apud *Syros* in pers. 3. foem. sing. aoristi I. omnium formarum, excepta prima activa Ktal, in forma altera: ܓܠܝ̈ܢ personae 3. foem. plur. aor. I. omnium formarum, et in 2. foem. plur. imperativorum.

Porro saepius in flexione participiorum utriusque dialecti, conf. Parad. masc. 6. chald., IX. syr., et foem. *f* chald., 8. 9. syr.

Denique in Syrorum infinitivis, excepto Ktal, in quibus Chaldaei retinent א motam, et rarius tantum mutant in י, ut: הַשְׁנָיָה (inf. Aktel) Dan. 6, 9.

Vel 2. א ܐ mutatur in literam י ܝ *quiescentem*, id quod tantum obtinet in aoristi I. persona 2. sing. et plur. utriusque generis, et in 1. sing. et plur., in quibus personis apud Chaldaeos lit. י in Ktal plerumque quiescit in ֵ, in reliquis

vero formis, et saepe etiam in Ktal, quiescit in ־ֵ; apud Syros autem in iisdem personis aoristi I. Ktal ܝ plerumque quiescit seu diphthongescit in ◌ܰ, in iisdem reliquarum formarum, et non raro etiam formae Ktal, in ◌ܺ.

β). Litera א ו *abjicitur*, nimirum

a. In *aoristi I.* Ktal persona 3. foem. sing. et 3. masc. plur. utriusque dialecti, et in 3. foem. plur. Syrorum.

b. In aoristi I. reliquarum formarum syriacarum persona 3. foem. plur.

c. In *aoristi II.* omnium formarum utriusque dialecti persona 2. foem. sing., (ubi ex ܝܺ fit ܝܳ), in 2. et 3. masc. plur., (ubi ex וּן fit וֹן).

d. In plurali masc. *participiorum*, ubi terminatio יִן ܝܺܢ mutatur in ין, ܝܳܢ, conf. Parad. masc. 6. chald., IX. syr.

e. In *imperativorum* 2. foem. sing.; (ubi ־ִי mutatur in ־ַי, et ܝ in ܝ݁), et in 2. masc. plur., (ubi ו mutatur in וֹ, et ܘ in ܘܰ); atque in chaldaica 2. foem. plur., quae desinit in אָנָ.

In Syrorum imperativis ◌ܶ ex 2. foem. sing. migravit in 2. foem. plur., in Ktal semper, et nonnunquam in reliquis etiam formis.

§. 60.

DE VERBIS ל״א ,ל״ן CUM SUFFIXIS.

Singulari prorsus modo et Chaldaei et Syri verbis ultimae rad. א ן suffixa solent adnectere; conf. §. 11. in fine.

I. Apud *Chaldaeos* 1.) Persona 3. masc. sing. aoristi I. omnium formarum literam א et י *a*) plerumque abjicit, *b*) non raro quoque retinet, ut: *a*) חֲזַנִי II. Sam. 1, 7. חֲזָהִי Jud. 19, 3. תְלָנוּן Jes. 42, 5. אַחְזִנוּן (Aktel) II. Reg. 20, 13. *b*) בְּרָאַנִי Prov. 8, 22. חֲזָאָה Gen. 38, 15. אַחְזְיַנִי Ezech. 11, 25. אַחְזְיָךְ Deut. 4, 36.

2) Terminatio tertiae pers. sing. foem. aor. I. יַת ante omnia fere suffixa mutatur in יָת, ut: אַטְעָיָתְנוּן (Aktel) Hos. 4, 12.

3) Persona 2. et 1. comm. aoristi I. omnium formarum in singulari numero rarius, in plurali vero nunquam mutatur ante suffixa, ut: רְמֵיתַנִי (2. pers.) Jon. 2, 4. חֲזֵיתֵיהּ (1. pers.) Gen. 44, 28. Sed etiam, rarius quamvis, occurrit haec

forma: אֲחַסְּתַנִּי (2. pers. Aktel) Ps. 71, 20. בְּנִיתָהּ (1. pers.) Dan. 4, 27.

4) Tertia plur. masc. aor. I. plerumque habet ו pro וּ, et וֹי pro וּי —, ut: חֲזוּהָא Thren. 1, 7. עַטְעִיוּךְ Jes. 3, 12. Rarius occurrit: רְמוּנוּן Jos. 10, 27. רְמוּהִי Jer. 38, 9.

5) Personae aoristi II., quibus in fine nihil adcrescit, (3. masc. et foem., 2. masc., 1. comm. sing. et 1. comm. plur.), abjecta tertia radicali, verbum inter et suffixa, sub *a* §. 11. expressa, adsciscunt נ —, ut: אֶבְעֱנֵיהּ, Prov. 23, 35. In reliquis vero aoristi II. personis suffixa modo regulari accedunt.

6) Imperativorum personis, in vocalem desinentibus, suffixa, sub *b*. §. 11. indicata, absque mutatione et simpliciter adduntur, ut: רְמִיהִי Exod. 4, 3. אַשְׁקִינִי, אַחֲוִינִי (Aktel), Exod. 33, 18. Gen. 29, 7. In Ktal occurrit etiam forma: קְרָהּ *lege illam* (illud), Jer. 36, 15., et in plurali offenditur etiam ו pro וּ, ut: רְמוּנִי Jon. 1, 12.

7) Infinitivus Ktal vel sequitur paradigma 6. masc., ut: מֶחֱזֵיהּ *videre illum*, vel tertiam rad. amittit, ut: מֶחֱזָךְ *videre te*; utrumque habes in II. Sam. 13, 5. 6. מִבְכָּה Gen. 23, 2.

II. Apud *Syros* 1. In personis, exeuntibus in ܶܐ, (3. masc. sing. aor. I. Ktal, et 2. masc. sing. imperativorum Katel et Aktel), ܐ abjecto, ܶ pronuntiatur cum suffixis *b*., (sed cum ܢܗܝ tertiae pers. masc. sing.), ut: ܓܒܳܢ, Eph. 1, 4. ܓܒܳܢܗܝ II. Tim. 2, 4. ܚܰܘܳܢ Joh. 14, 8. ܐܰܝܬܳܝܗܝ Matth. 17, 17.

2. In personis, in ܺܝ desinentibus, vel, ܺ abjecto, ܝ tanquam consonans mota pronuntiatur cum suffixis *a*; ita in 3. masc. sing. aoristi I. formae II. et III., nonnunquam etiam I. formae, ut: ܚܰܘܝܰܢܝ Act. 10, 28. ܐܰܩܝܡܶܗ Luc. 4, 9., vel ܺܝ manet, et conjungitur cum suffixis *b*.; ita in 2. masc. sing. imperativi Ktal, et in priori casu ante suffixa ܟܘܿܢ ܟܶܝܢ, ut: ܚܨܺܝܗ Matth. 5, 29., ܚܰܘܝܟܽܘܢ Matth. 3. 7.

3. Aoristi I. personae: 3. foem. et 1. comm. sing. cum suffixis *a*., et 2. masc. sing. cum suffixis *c*., in

omnibus formis immutatae manent. Ita etiam personae: 3. foem., 2. masc. et foem. et 1. comm. in numero plur. aoristi I. omnium formarum, et 2. ac 3. masc. et foem. in plur. aoristi II. omnium formarum cum suffixis *c.* regulari modo conjunguntur.

4. In personis, quae in ܘ otiosum terminantur, ܐܘ pro ܘ, et ܘܢ pro ܘܢ pronuntiatur cum suffixis *b.*; sic in 3. masc. plur. aoristi I. omnium formarum, et in 2. masc. plur. omnium imperativorum, ut: ܚܙܐܘܗܝ, Matth. 2, 10. in aor. I., et Hebr. 3, 1. in imper.; ܢܣܝܘܢܢܝ Hebr. 3, 9. in aor. I. Katel.

5. Terminatio personarum in ܐ mutatur in ܝ, et adnectuntur suffixa *b.*; sic in 3. masc., 2. masc. et foem., 1. comm. sing. et in 1. comm. plur. aoristi II. omnium formarum, ut: ܐܫܪܝܟ Joh. 19, 10. ܢܪܥܝܘܗܝ Matth. 2, 6., ܢܦܪܩܢ Tit. 2, 14. ܢܫܘܘܟܘܢ I. Thess. 1, 11.

6. Personae imperativorum foeminini generis: ܝ et ܝܢ vel ܝܢ, sonant: ܝܢ vel ܐܝ

eum suffixis *b.*, et ܢܐ cum suffixis *c.*, ut: ܐܰܠܺܝܬܳܝܗܘܢ, II. Sam. 14, 10. ܐܰܫܩܺܝܢܝ Gen. 24, 17. ܟܰܣܳܝܢ (plur.) Luc. 23, 30.

7. In infinitivo Ktal pro ܳܐ ponitur ܝ, ut: ܠܡܶܚܙܳܝܟ Luc. 8, 20. ܠܡܰܘܒܳܕܶܗ Matth. 2, 13. Sed ante: ܟܽܘܢ et ܟܶܝܢ, abjecto ܐ, manet ܳ, ut: ܠܡܶܣܢܳܟܽܘܢ Joh. 7, 7.

§. 61. TERTIA CLASSIS: DE VERBIS DUPLICITER IRREGULARIBUS.

De verbis tertiae *classis* nihil in specie erit dicendum, sequuntur enim regulas verborum primae et secundae classis illorum, ad quae pro duplici litera irregulari pertinent. Adferimus tamen exercitii gratia difficiliora quaedam horum verborum exempla:

I. Verborum פּ״ן ܦ et ל״א ܢ, ut: נְדָא *adspersit*, ܢܣܳܐ *probavit*, in Aktel: אַדִּי aór. I., יַדִּי aor. II., מַדֵּי part.; ܐܰܣܰܘ imp. *probate*, II. Cor. 13, 5.

II. Verborum פּ״א ܦ et ל״א ܢ, ut: ܐܳܣܳܐ אָסָא *sanavit*, ܐܶܬܳܐ אֲתָא *venit*; in Ktal: אָתֵי *veniens*, אִיתֵי

veniam, יֵיתְיָן *venient* foem. ܐܬܝ̈ *venerunt* foem., ܬܐ *veni*, masc. ܬܝ *veni* foem. In Kattel: תְּסַנֵּיה *sanabis eum*, ܐܣܝ *sanavit*, ܐܣܘ *sanate*, ܐܣܐ *sanabo*, ܐܣܝܘܗܝ *sanabo eum*. In Ethkatal: ܐܬܐܣܝ̈ *sanatae sunt* foem. אִתַּסִּיאוּ. In Aktel: מַיְתֵי *adducens*, ܐܝܬܝ *adduxit*, cet.

III. Verborum ܦܐ פ״י et ל״א ܠܐ, ut: יְמָא, ܝܡܐ *juravit*, ידא ܝܕܐ inus., sed in For. III. *confessus fuit*; in Ktal יָמָן *jurantes*, masc., pro: יָמַיִן; תֵימֵי *jurabis*; ܝܡܝܬ *juravi*, ܢܐܡܐ *jurabit*, ܡܐܡܐ *jurare*. In Aktel: יוֹמֵי, תוֹמוּן, אוֹמִינָךְ *juro tibi*, ܡܘܡܝܢ *exorcistae*, ܢܘܡܐ. אוֹדָאָה *confiteri*, אוֹדֵיתָא *confessus es*, נוֹדֵי *confitebitur*; ܐܘܕܝܬ *confessa est*, ܐܘܕܐ *confitebor*, *celebrabo*, ܡܘܕܝܘ *confiteri*, ܡܘܕܝܢܢ *confessi sumus*, (partic. cum pronom. §. 47.) ܐܫܬܘܕܝ *promisit*.

IV. Verborum ܥܐ et ܠܐ, ut: ܠܐܝ *laboravit*, *aegre tulit*, (hebr. לָאָה), ܟܐ *objurgavit*; in Ktal: ܠܐܝܘ masc., ܠܐܝ foem. *laborarunt*; ܠܐܝܢ part. pass. in plur.; ܟܐܘ, *objurgarunt*, ܟܐܝ *objurga*, *cohibe*. In Aktel: ܢܠܐܝܟ *fessum te faciemus*; ܡܠܐܝܢ, part. plur.

In tironum gratiam ex praestantissima *Vateri* Grammatica inserimus §. sequenti tabulam omnium verborum irregularium et Chaldaeorum et Syrorum, cujus ope verba illa et cum verbo regulari et inter se facilius conferri, eorumque anomaliae uno quasi obtutu conspici possunt,

I. Forma activa

Verbum regul.		V. פא״	V. פן״
Aor. I. 3. Sing.	קְטַל	אֲכַל	נְפַק
3. Plur.	קְטַלוּ	regularis	regularis
Aor. II. 3. S.	יִקְטֹל	יֵאכֻל vel יֵיכֻל	יִפֻּק
3. Pl.	יִקְטְלוּן	יֵאכְלֻן	יִפְּקוּן
Imp. 2. S.	קְטֹל	regularis	פֻּק
2. Pl.	קְטֻלוּ		פֻּקוּ
Inf.	מִקְטַל	מֵאכַל vel מֵיכַל	מִפַּק
Part. act.	קָטֵל	vel מֵכַל	
Part. pass.	קְטִיל	regulare	regulare

I. Forma passiva

Aor. I. 3. S.	אִתְקְטֵל	אִתְאֲכֵל vel אִתְּכֵל	אִתְנְפֵק
3. Pl.	אִתְקְטֵלוּ	cet.	
Aor. II. 3. S.	יִתְקְטֵל	in reliquis	
Imper. 2. S.	אִתְקְטֵל	regulari modo	
Inf.	אִתְקְטָלָא	flectuntur.	
Part.	מִתְקְטֵל		

II. Forma activa

Aor. I. 3. S.	קַטֵּל	אַכֵּל	נַפֵּק
3. Pl.	קַטֵּלוּ	regularis	in reliquis
Aor. II. 3. S.	יְקַטֵּל	יְאַכֵּל vel יֵכֻל	regulari
Imper. 2. S.	קַטֵּל		modo
Inf.	קַטָּלָא	regularis	flectitur.
Part. act.	מְקַטֵּל	regulare vel מַכֵּל	
Part. pass.	מְקַטַּל	vel מְכַל	

Ktal.

V. פ״י	V. ע״ו	V. ע״ע	V. ל״א
יְלַד	קָם	דַק	גְלָא
regularis	קָמוּ	דַקוּ	גְלוֹ
יֵילֵד vel יֵלֵד	יְקוּם	יְדוּק	יִגְלֵי
יֵילְדוּן vel יֵדַע	יְקוּמוּן	יְדְקוּן	יִגְלוֹן
לֵד	קוּם	דֹק	גְלִי
לֵדוּ	קוּמוּ	דֹקוּ	גְלוֹ
מֵילֵד vel מִדַע	מְקָם	מִדַק	מִגְלֵא
	קָאֵם		גָלֵא
regulare	קָיִם	regulare	גְלֵא

Ithktel.

אִתְיְלֵד	אִתְקִים	אִדְקַק	אִתְגְלִי
in reliquis		in reliquis	אִתְגְלִיו
regulari modo	יִתְקִים	regulari modo	יִתְגְלֵי
flectitur.		flectitur.	אִרְגְלִי
			אִתְגְלָאָה
			מִתְגְלֵי

Kattel.

יַלֵד	קַיֵם	דַקֵק	גַלִי
in reliquis	קַיְמוּ	in reliquis	גַלִיאוּ
regulari modo	יְקַיֵם	regulari modo	יְגַלֵי
flectitur.	קַיֵם	flectitur.	גַלִי
	קַיָמָא		גַלָאָה
	מְקַיֵם		מְגַלֵי
	מְקַיַם		מְגַלֵי

II. Forma passiva

	Verbum regul.	V. פ״א	V. פ״ן
Aor. I 3. S.	אִתְקַטַּל	אִתְאַכַּל, etiam אִתַּסֵּי	אִתְנַפַּק
3. Pl.	אִתְקַטַּלוּ	II. Reg. 2, 22. 8, 29.	
Aor. II.	יִתְקַטַּל	in reliquis	
Imper.	אִתְקַטַּל	regulari modo	
Infinit.	אִתְקַטָּלָא	flectuntur.	
Partic.	מִתְקַטַּל		

III. Forma activa

Aor. I. 3. S.	אַקְטֵל	אוֹכֵל vel אַיְכֵל	אַפֵּק
3. Pl.	אַקְטֵלוּ	אוֹכֵלוּ	אַפֵּקוּ
Aor. II.	יַקְטֵל	יוֹכֵל	יַפֵּק
Imper.	אַקְטֵל	אוֹכֵל	אַפֵּק
Infinit.	אַקְטָלָא	אוֹכָלָא	אַפָּקָא
Part. act.	מַקְטֵל	מוֹכֵל	מַפֵּק
Part. pass.	מַקְטַל	מוֹכַל	מַפַּק

III. Forma passiva

Aor. I.	אִתַּקְטַל	אִתּוֹכַל	אִתַּפַּק

IV. Forma activa

Aor. I.	שַׁקְטֵל	שׁוֹכֵל vel שַׁיְכֵל	

IV. Forma passiva

Aor. I.	אִשְׁתַּקְטַל	אִשְׁתּוֹכַל	

Ithkattal.			
V. פ״י	V. ע״ו	V. ע״ע	V. ל״א
אִתְיְלִד	אִתְקַיַּם	אִדַּקַּק	אִתְגַּלִּי
in reliquis	אִתְקַיַּמוּ	in reliquis	אִתְגַּלִּיו
regulari modo	יִתְקַיַּם	regulari modo	יִתְגַּלֵּי
flectitur.	אִתְקַיַּם	flectitur.	אִתְגַּלֵּי
	אִתְקַיָּמָא		אִתְגַּלָּאָה
	מִתְקַיַּם		מִתְגַּלֵּא
Aktel.			
אוֹלֵד	אֲקִים	אַדֵּק	אַגְלִי
אוֹלֵדוּ	אֲקִימוּ	אַדִּקוּ	אַגְלִיאוּ
יוֹלֵד	יְקִים	יַדֵּק	יַגְלֵי
אוֹלֵד	אֲקִים	אַדֵּק	אַגְלֵי
אוֹלָדָא	אֲקָמָא	אַדָּקָא	אַגְלָאָה
מוֹלֵד	מְקִים	מַדֵּק	מַגְלֵא
מוֹלַד	מְקָם	מַדַּק	מַגְלַי
Iththaktal.			
אִתּוֹקַד	אִתְּקִים vel אִתְּקָם		אִתַּגְלִי
	Aor. II. יִתְּקָם		
	Part. מִתְּקָם		
Schaktel.			
שֵׁיצֵי			שַׁגְלִי
Ischthaktal.			
אֶשְׁתּוֹתַר			אִשְׁתַּגְלִי

				I. Forma activa
	Verbum regul.	V. ܦܐ.	V. ܦܝ.	V. ܦܢ.
Aor. I.	ܩܛܠ	ܐܟܠ	ܝܬܒ	ܢܦܩ
Aor. II.	ܢܩܛܘܠ	ܢܐܟܘܠ	ܢܐܬܒ	ܢܦܘܩ
Imper.	ܩܛܘܠ	ܐܟܘܠ	ܬܒ	ܦܘܩ
Infin.	ܡܩܛܠ	ܡܐܟܠ	ܡܐܬܒ	ܡܦܩ
Part. act.	ܩܛܠ	ܐܟܠ	ܝܬܒ	ܢܦܩ
Part. pass.	ܩܛܝܠ	ܐܟܝܠ	ܝܬܝܒ	ܢܦܝܩ
				I. Forma passiva
Aor. I.	ܐܬܩܛܠ	ܐܬܐܟܠ	ܐܬܝܬܒ	ܐܬܢܦܩ
Aor. II.	ܢܬܩܛܠ	ܢܬܐܟܠ	ܢܬܝܬܒ	in reliquis
Imper.	ܐܬܩܛܠ	ܐܬܐܟܠ	ܐܬܝܬܒ	regulari
Infin.	ܡܬܩܛܠܘ	ܡܬܐܟܠܘ	ܡܬܝܬܒܘ	modo flectitur.
Part.	ܡܬܩܛܠ	ܡܬܐܟܠ	ܡܬܝܬܒ	
				II. Forma activa
Aor. I.	ܩܛܠ	ܐܟܠ	ܝܬܒ	ܢܦܩ
Aor. II.	ܢܩܛܠ	ܢܟܠ	vel	in reliquis
Imper.	ܩܛܠ	pro alia forma	ܝܬܒ	regulari modo
Infin.	ܡܩܛܠܘ	ܡܟܠܘ	cet.	flectitur.
Part. Act.	ܡܩܛܠ	ܡܟܠ		
Part. Pass.	ܡܩܛܠ	ܡܟܠ		

Ktal.

V. ܢܦ.	V. ܩܡ.	V. ܕܢ.	V. ܐܬ.
ܢܦܩ	ܩܡ	ܕܢ	ܐܬܐ
ܢܦܘܩ	ܢܩܘܡ	ܢܕܘܢ	ܢܐܬܐ
ܦܘܩ	ܩܘܡ	ܕܘܢ	ܬܐ
ܡܦܩ	ܡܩܡ	ܡܕܢ	ܡܐܬܐ
ܢܦܩ	ܩܐܡ	ܕܐܢ	ܐܬܐ
ܢܦܝܩ	ܩܝܡ	ܕܝܢ	ܐܬܐ

Ethktel.

ܐܬܢܦܩ	ܐܬܬܩܝܡ	ܐܬܕܝܢ	ܐܬܐܬܝ
ܢܬܢܦܩ	ܢܬܬܩܝܡ	regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܬܐܬܐ
ܐܬܢܦܩ	ܐܬܬܩܝܡ		ܐܬܐܬܝ
ܡܬܢܦܩܘ	ܡܬܬܩܡܘ		ܡܬܐܬܝܘ
ܡܬܢܦܩ	ܡܬܬܩܝܡ		ܡܬܐܬܐ

Katel.

ܢܦܩ	ܩܝܡ	ܕܝܢ	ܐܬܝ
regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܩܝܡ	regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܐܬܐ
	ܩܝܡ		ܐܬܐ
	ܡܩܝܡܘ		ܡܐܬܝܘ
	ܡܩܝܡ		ܡܐܬܐ
	ܡܩܝܡ		ܡܐܬܝ

II. Forma passiva

	Verbum regul.	V. ܝܒܠ.	V. ܩܐܡ.	V. ܥܠ
Aor. I.	ܐܶܬܩܰܛܰܠ	ܐܶܬܝܰܒܰܠ	ܐܶܬܬܩܺܝܡ	ܐܶܬܬܥܶܠ
Aor. II.	ܢܶܬܩܰܛܰܠ	ܢܶܬܝܰܒܰܠ	cet. vel	
Imper.	ܐܶܬܩܰܛܰܠ	ܐܶܬܝܰܒܰܠ	ܐܶܬܩܺܝܡ	regulari modo
Infin.	ܡܶܬܩܰܛܳܠܽܘ	ܡܶܬܝܰܒܳܠܽܘ	cet.	flectitur in reli-
Partic.	ܡܶܬܩܰܛܰܠ	ܡܶܬܝܰܒܰܠ		quis.

III. Forma activa

Aor. I.	ܐܰܩܛܶܠ	ܐܰܘܒܶܠ v. ܐܰܝܒܶܠ	ܐܰܩܺܝܡ	ܐܰܥܶܠ
Aor. II.	ܢܰܩܛܶܠ	ܢܰܘܒܶܠ	ܢܩܺܝܡ	ܢܥܶܠ
Imper.	ܐܰܩܛܶܠ	ܐܰܘܒܶܠ	ܐܰܩܺܝܡ	ܐܰܥܶܠ
Infin.	ܡܰܩܛܳܠܽܘ	ܡܰܘܒܳܠܽܘ	ܡܩܳܡܽܘ	ܡܥܳܠܽܘ
Part. act.	ܡܰܩܛܶܠ	ܡܰܘܒܶܠ	ܡܩܺܝܡ	ܡܥܶܠ
Part. pass.	ܡܰܩܛܰܠ	ܡܰܘܒܰܠ	ܡܩܰܡ	ܡܥܰܠ

III. Forma passiva

Aor. I.	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠ	ܐܶܬܘܰܒܰܠ		ܐܶܬܬܥܶܠ

IV. Forma activa

Aor. I. ܫܰܩܛܶܠ ܫܰܘܒܶܠ vel ܫܰܝܒܶܠ

IV. Forma passiva

Aor. I. ܐܶܫܬܰܩܛܰܠ ܐܶܫܬܰܘܒܰܠ

Ethkatal.

V. ܝܕܥ.	V. ܩܡ.	V. ܕܫ.	V. ܟܠ.
ܐܬܝܕܥ	ܐܬܩܝܡ	ܐܬܕܝܫ	ܐܬܟܠܠ
regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܬܩܝܡ	regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܬܟܠܠ
	ܐܬܩܝܡ		ܐܬܟܠܠ
	ܡܬܩܡܘܡܘ		ܡܬܟܠܠܘ
	ܡܬܩܝܡ		ܡܬܟܠܠ

Aktel.

ܐܘܕܥ	ܐܩܝܡ	ܐܕܝܫ	ܐܟܠܠ
ܢܘܕܥ	ܢܩܝܡ	ܢܕܝܫ	ܢܟܠܠ
ܐܘܕܥ	ܐܩܝܡ	ܐܕܝܫ	ܐܟܠܠ
ܡܘܕܥܘ	ܡܩܡܘ	ܡܕܫܘ	ܡܟܠܠܘ
ܡܘܕܥ	ܡܩܝܡ	ܡܕܝܫ	ܡܟܠܠ
ܡܘܕܥ	ܡܩܡ	ܡܕܫ	ܡܟܠܠ

Eththaktal.

ܐܬܬܘܕܥ	ܐܬܬܩܝܡ		ܐܬܬܟܠܠ

Schaktel.

ܫܘܕܥ			ܫܟܠܠ

Eschthaktal.

ܐܫܬܘܕܥ			ܐܫܬܟܠܠ

§ 63.

DE USU VERBORUM.

I. Aramaeorum verbum multo religiosius, quam Hebraeorum vel Arabum, concordare cum nominis genere et numero, sed nihilo minus saepe occurrere constructionem verbi ad sensum, supra jam observavimus § 18. V. p. 36.

II. Verbis intransitivis seu neutris, Syri inprimis, non raro passivo sensu utuntur, ut: ܛܥܳܐ *errare*, pro: *decipi* πλανᾶσθαι, Luc. 21, 8. Joh. 7, 47.; ܝܩܰܕ יְקַד *arsit*, pro: *combustus fuit*, Matth. 13, 30. Hebr. 13, 11.; ܢܦܰܠ *cecidit*, pro: *conjectus*, *dejectus est*, Matth. 3, 10. Joh. 3, 24.; ܢܦܰܩ *egressus est*, pro: *ejectus est*, Matth. 8, 12. Luc. 16, 4.; ܣܠܶܩ *ascendit*, pro: *extractus*, *evulsus est*; ܥܰܠ *ingressus*, pro: *illatus est*, Lev. 10, 18. Act. 21, 37.; ܩܳܡ *stetit*, pro: *constitutus est*, sensu ecclesiastico. Imo tota activa constructio ponitur pro passiva, ut: Dan. 5, 21. וְלִבְבֵהּ עִם־חֵיוְתָא שַׁוִּי — עִשְׂבָּא כְתוֹרִין יְטַעֲמוּנֵּהּ; *et cor ejus cum bestiis posuerunt — herbis instar taurorum pascebant eum,* utrumque verbum impersonaliter, pro: *mens illius bestiis similis facta*

est — *ipse herbis instar taurorum pastus est*: er sank zur Unvernunft der Thiere herab, — wurde mit Gras gefüttert, wie Stiere.

III. Verba e contrario passiva non solo sensu reciproco, ut: ܐܶܬܪܰܚܰܩ *elongatus est*, pro: *se elongavit, abiit*, sed, deponentium instar, plane activo sensu veniunt, ut: ܐܶܬܦܰܫܰܪ, *ruminavit*, ܐܶܬܚܰܫܰܒ, *cogitavit*, ܐܶܬܒܰܩܺܝ *intellexit*. Conf. § 36.

IV. Composita verba vel simplicibus, vel modo periphrastico exprimuntur, adjectis quibusdam verbis vel particulis auxiliaribus, ut: Act. 26, 5. *praescientes* ܡܩܰܕܡܺܝܢ; Marc. 13, 23. *praedixi* ܩܰܕܡܶܬ ܐܶܡܪܶܬ (*occupavi dixi*); Joh. 20, 4. ܪܗܶܛ ܩܰܕܡܶܗ *cucurrit praevenit eum*, pro: *praecucurrit*; Matth. 5. 39. ܕܠܳܐ ܬܩܽܘܡܽܘܢ ܠܽܘܩܒܰܠ ܒܺܝܫܳܐ, *ut non stetis contra malum*, pro: μη ἀντιςηναι τῳ πονηρῳ, *non resistere malo*; Act. 25, 5. ܢܶܚܬܽܘܢ ܥܰܡܰܢ *descendant nobiscum*, pro: συγκαταβαντες; Rom. 11, 20. ܠܳܐ ܬܶܬܪܺܝܡ ܒܪܶܥܝܳܢܳܟ, *non inflatus sis in opinione tua*, pro: μη ὑψηλοφρονει, *noli superbire*.

V. Syri, adloquentes in secunda persona, post interveniens relativum vel participium, in tertiam personam deflectunt, ut: ܠܟ ܕܝܢ ܡܠܟܐ

ܡܦܩ ܒܪܘܚܐ ܐܘ ܒܪܢܫܐ ܕܕܐܢ ܠܚܒܪܗ, *non excusationem habes, (non est tibi eductio in spiritu,* ut Kirsch. Chrestom. Syr. p. 37. lin. 7.) *o homo! qui judicat proximum suum;* Rom. 2, 1. ܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ ܢܗܘܘܢ: *(dicite mihi vos), qui volunt* (pro: *vultis*) *esse sub lege*; Gal. 4, 21. ܐܘܪܫܠܡ ܐܘܪܫܠܡ ܩܛܠܐ ܢܒܝܐ ܘܪܓܡܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܠܝܚܝܢ ܠܘܬܗ: *O Hierosolyma, Hierosolyma, occidens prophetas, et eos lapidans, qui missi sunt ad ipsum,* pro: *ad te!* Luc. 13, 34.

VI. Verba, quae significant: *confiteri, abnegare* (pro: *partes alicujus sequi, ab aliquo deficere*), cum *Beth* construuntur, ut: ܕܢܘܕܐ ܒܝ, *qui confessus fuerit in me;* ܕܢܟܦܘܪ ܒܝ, *qui abnegaverit in me;* וְכַפַּר בִּתְחִיַּת מֵתַיָּא *et negavit vivificationem mortuorum,* Gen. 25, 34. Targ. Jerus.; simile Gen. 25, 29. Jonath.; וּכְפָרוּ בְּדַחֲלָא תַקִּיפָא *abnegarunt Deum fortem,* Deut. 32, 15. Targ. Jerus.; Jer. 2, 27. Jonath., Ps. 12, 5. Targ. cet. Conferantur porro exempla in *Barhebraei* Chron. p. 162. lin. ult., p. 249. lin. 4., p. 514. lin. 7., p. 562. lin. 6. a fine; p. 580. lin. antep., et textus graecus N. F., Matth. 10, 32. Luc. 12, 8.

ܐܘܕܝ אוֹדִי *confessus fuit*, cum dativo significat: *gratias referre*, sed cum accusativo: *laudare, celebrare*; conf. Matth. 11, 25.

§. 64. SINGULARES EXPRESSIONES AC PHRASES.

Tirones ut facilius intelligant, qua ratione, mira prorsus ac singulari, Orientales non raro cogitata sua exprimant, nonnullas insignes expressiones ac phrases adponimus ex *J. D. Michaelis* Gramm. Syr. §§. 111 et 114.

1. ܥܐܠ ܡܢ ܬܪܥܐ *ingrediens ex porta*; ܣܠܩ ܡܢ ܕܘܟܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ *ascendens ex alio loco*, (per alium locum), *Joan.* 10, 1. 2. Chaldaei id exprimunt per: מֵעַל בְּתַרְעָא *ingredi per portam*. Conf. Marc. 7, 19. καὶ εἰς (pro: διὰ) τον αφεδρῶνα εκπορευεται, *et in* (per) *latrinam exit*.

2. ܟܕ ܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܩܪܨܘܗܝ *cum comederent frusta, seu carnem ejus*, i. e. eum accusarent, calumniarentur, Matth. 27, 12; דִּי אָכְלוּ קַרְצוֹהִי *qui eum accusaverunt*; ܘܐܬܐܟܠܘ ܠܗ ܩܪܨܘܗܝ *accusatus est*, *Luc.* 16, 1. Hinc: ܐܟܠ ܩܪܨܐ, אָכֵל קַרְצָא *accusator, obtrectator*, διαβολος, Matth. 4, 1. 5. 8. 11. 25, 41; ܡܐܟܘܠܬ ܩܪܨܐ *accusatio, obtrectatio*

Rom. 1, 30. Hebraei id exprimunt per: אָכַל בָּשָׂר *comedit carnem* (alterius).

3. *Necessum esse*, pro quo exprimendo linguis Orientalium verbum deest, Syri reddunt per ܐܠܨ *coegit*, ut: ܐܠܨܐ ܠܝ ܨܒܘܬܐ *cogit me res*, pro: necessum habeo, vel necesse est; *Phil.* 1, 24. ܗܠܝܢ ܕܐܠܝܨܢ *ea, quae coguntur*, pro: αναγκαια *necessaria, Act.* 15, 28.

4. Ope verbi ܐܬܐ Syri varias phrases formant, ut: ܕܩܕܡܝܟ ܐܬܐ ܐܢܬ *quod ante te venias* i. e. proficias, progrediaris, *I. Tim.* 5, 15. ܐܬܝܬ ܒܬܪ ܝܘܠܦܢܝ *secutus es meam doctrinam*; ܐܬܝ̈ܢ ܗܘ̈ܝ ܒܬܪܗ *quae eum secutae erant*, conf. ὀπισω ἐλθειν *Matth.* 3, 11. 4, 19. 16, 24. *Marc.* 1, 17. 8, 34. *Luc.* 9, 23. 14, 27. *Joan.* 12, 19. ܐܬܝ̈ܢ ܗܘ̈ܝ ܕܡܥ̈ܘܗܝ *veniebant lacrimae ejus*, germ. *die Thränen kamen ihm*, pro: lacrimabatur, collat. *Ezech.* 24, 16. וְלֹא תָבוֹא דִמְעָתֶךָ, *nec oborientur tibi lacrimae.*

5. ܐܬܒܐܫ ܠܗܘܢ *malum fuit* seu *visum est illis*, i. e. *displicuit, Matth.* 26, 8. Chald. שְׁגִיא בְּאֵשׁ עֲלוֹהִי *valde ei displicuit*; Hebr. רַע בְּעֵינָיו.

6. ܒܛܠ *desiit, vacavit,* deinde ut Latinorum: *vacare literis,* pro: *operam dare, studere.* ܠܐ ܒܛܝܠܐ ܠܟ *nonne curae tibi est? an nihil tua interest? Marc.* 4, 38., ܐܬܒܛܠ ܠܗ ܒܨܒܘܬܗ *vacavit super eo* pro: *curam ejus gessit.*

7. *Fiducia* (παῤῥησια) redditur per: ܓܠܝܢ ܐܦܝܢ *retecta est facies nostra,* i. e. παῤῥησιαν ἐχομεν, *fiduciam habemus, I. Joan.* 3, 21., unde: ܓܠܝܘܬ ܐܦܐ et ܐܦܐ ܓܠܝܐ, ܦܪܗܣܝܐ *retectio faciei,* pro: παῤῥησια *Phil.* 1, 20. *I. Tim.* 3, 13. *Hebr.* 3, 6. Ita quoque: ܒܓܠܐ ܦܪܗܣܝܐ *retecto oculo,* pro: *aperte, palam Joan.* 16, 25. 18, 20. *II. Cor.* 3, 12. *Hebr.* 4, 16. Chaldaei dicunt: גַּלֵּי אוּדְנָא *aurem retexit,* pro: *revelavit, intelligentiam praebuit.*

8. — ܦܣܩܬ ܠܗ ܒ scil. ܪܘܚܐ vel ܢܦܫܐ, *confossus, abscissus vel decurtatus est ei,* scil. *spiritus* i. e. *tristatus est, Luc.* 18, 23. 24. Chaldaice idem: מִן דְּבַרְיָא רוּחֵהּ. Similis, non vero eadem, phrasis est: ܠܐ ܬܬܦܣܩ ܠܟܘܢ, *ut ne succidatur vobis* scil. *halitus* vel *spiritus* i. e. *ut ne segnescatis, Hebr.* 6, 12. inde: ܦܣܝܩܘܬܐ *torpor, negligentia,* 10, 39. Hebr. קְצַר רוּחַ. Contra vero: ܢܓܝܪܐ ܪܘܚܗ *protrahens spiritum suum, longanimis,* I. Cor. 13, 4.

ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ vel ܡܓܪܓܘܬ ܪܘܚܐ, *longanimitas*, I. Tim. 1, 16. Hebr. 6, 12. חוּבָא נְגִירָא הִיא רוּחָה *caritas longanimis est.*

9. ܡܛܝܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܡܪܗ *pertingens in manibus domini ejus* i. e. *potest dominus ejus, Rom.* 14, 4. ܕܡܛܝܐ ܒܐܝܕܘܗܝ, *qui potest, Hebr.* 11, 19.

10. ܐܦܐ ܢܣܒܝܢ ܐܢܬܘܢ *faciem accipitis* προσωποληπτεῖτε *Jac.* 2, 9. ܡܣܒ ܒܐܦܐ *acceptio faciei,* προσωποληψία *Matth.* 23, 28. ܢܣܒ ܒܐܦܐ *acceptor facierum, hypocrita,* Matth. 7, 5. Chaldaice vero dicitur sensu bono: נְסֵיבִית אַפָּךְ *honore te prosequutus sum.* Usurpatur etiam ut Hebr. לִפְנִים et לִפְנֵי, v. c. ܩܕܡ ܐܦܝܟܘܢ *coram vobis.*

11. ܕܬܥܒܕܘܢ ܡܣܩܝܢ ܠܪܫܐ *ut faciatis ascendere ad caput, vel ad summum* i. e. *ad felicem exitum perducatis, V. Mos.* 29, 9.

12. ܢܦܩ ܗܘܐ ܪܘܚܐ *spiritus vel halitus exibat,* i. e. *defendebat se, Act.* 26, 1; ܒܡܦܩ ܪܘܚܝ *in apologia mea, II. Tim.* 4, 16.; chald. פִּתְחוֹן פֶּה Conf. *Kirsch.* Chrestom. p. 37. lin. 7. ܥܒܕ ܡܦܩܬܐ ܒܪܘܚܐ, *fecit eductionem in spiritu* (i. e. fecit excusationem) *Chakimo.*

13. ܕܢܣܝܡܘܢ ܒܪܫܐ, *ut ponerent in capite*, pro: *punirent*, *Act.* 4, 21., unde: ܣܝܡܐ ܒܪܫܐ, vel conjunctim: ܣܝܡܒܪܫܐ *positio in capite*, pro: *poena*, *supplicium*, *Act.* 22, 5. *Hebr.* 10, 29. ܣܡ ܥܠ *cinxit*, *circumdedit*; ܣܡ ܟܬܒܐ ܥܠ *composuit librum contra* (aliquem). *Asseman. T. I. bibl. Or. p.* 169. ܣܡܬ ܒܠܒܟ *posuisti in corde tuo* i. e. *constituisti*, *Act.* 5, 4. Hebr. שׂוּם לֵב עַל, et Chald. שְׁוָא לֵב *deliberavit*, *consideravit*; ܣܡܬ ܒܪܥܝܢܝ *posui in mente mea* i. e. *decrevi*, *Tit.* 3, 12. (cujus phrasis significatio in deteriorem quoque partem flexa occurrit, v. c. ܣܝܡܐ ܕܡܚܫܒܬܐ, *suspicio*, *I. Tim.* 6, 4.); ܣܡܢ ܠܒܢܝܐ, *posuit nos in filios* i. e. *adoptavit*, *Eph.* 1, 5. ܣܝܡܘ ܠܟܘܢ ܣܝܡܬܐ, *ponite vobis positiones* i. e. *congerite vobis thesauros*, *Matth.* 6, 19. 20.

14. ܣܢܝܩܐ ܗܘܐ ܠܗ *Opus erat ei*, i. e. *oportebat eum*, *Joan.* 4, 4. ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ, *male affecti*, i. e. *aegroti*, *Marc.* 1, 32. 34. 2, 17.

15. ܥܒܪ ܥܠ ܚܡܪܐ *transiens super vinum*, i. e. πάροινος *vinosus*, *I. Tim.* 3, 3. *Tit.* 1, 7.

16. ܥܠ ܠܗ ܒܫܢܘܗܝ, *intravit sibi in annos suos*, i. e. ἡλικίαν ἔχει, *aetatem habet*, germ.

Er ist zu seinen Jahren gekommen, *Joan.* 9, 21. 23. collat. hebr. בָּא בַיָּמִים *I. Mos.* 18, 11.

17. ܫܰܕܰܪܬܽܘܢ ܒܳܬܪܝ, *misistis post me* i. e. μετεπεμψαθε με, germ. Ihr habt nach mir geschickt; *Luc.* 19, 28.

18. ܫܕܐ ܪ̈ܓܠܐ ܥܠ ܐܪܥܐ *jacere vel figere pedes humi* i. e. *ire*, *Michael. Chrestom.* p. 79; ܫܕܐ ܒܥܪܣܐ, *projectus in lectum* i. e. *ex morbo decumbens*, *ibid.*; Hebr. נָפַל בְּמִשְׁכָּב, *II. Mos.* 21, 18. Chald. נְפַל לְבוּטְלָן; ܐܫܕܝ ܣܚܘܬܐ *projecit natationem*, i. e. *natavit*, *Act.* 27, 42. 43. ܐܫܕܝ ܠܒ̈ܢܐ *lateres confecit*, *II. Mos.* 5, 7. 16.; ܐܫܕܝ ܣܗܕܘܬܐ ܒܥܡܐ, *projecit testimonium in populum*, i. e. *obtestatus est populum*, *II. Mos.* 19, 12.

19. ܙܩܦ, זָקַף *sustulit, erexit, elevavit*, ܐܙܕܩܦ *elevatus, in crucem actus est*; Joh. 3, 14. 12, 32. coll. Luc. 23, [illegible].

20. ܡܘܠܝܐ ܕܠܒܐ *implementum cordis*, i. e. *solatium*, Phil. 2, 1. ܕܢܡܠܘܢ ܠܒܗܝܢ, *ut implerent cor illarum* i. e. *consolarentur illas*, Joh. 11, 19. id quod exprimunt Hebraei per: דַּבֵּר עַל לֵב, *loqui ad cor*, Jes. 40, 2.; Syri nempe videntur ܡܠܐ *implevit* permutasse cum: ܡܠܠ *loquutus*

fuit, quare in N. F. etiam offenditur πληροω *implere*, pro: *loqui*, Matth. 5, 17. Rom. 13, 19. coll. I. Macc. 4, 19. *Joseph. Antiq.* XII. 7, 4.

CAPUT IV.

De Particulis.

§. 65. DE PARTICULIS IN UNIVERSUM.

Ad particulas referuntur *adverbia*, *praepositiones*, *conjunctiones* et *interjectiones*. Aliae porro sunt *separatae*, quae per se subsistunt, aliae *inseparabiles*, seu, adnexae semper aliis vocibus vel ab initio vel in fine; multae praeterea, quod adtinet illarum originem, sunt vel verba vel nomina, quare et numerum et constructionem cum suffixis admittunt; de quibus tamen omnibus, satis quippe ex hebraica lingua jam notis, dicere copiosius, esset supervacaneum. Inseparabilium idem fere est numerus, et plurimae illarum eaedem sunt cum hebraicis; separatarum vero Syri inprimis longe majorem copiam habent, quam Hebraei. *) Nam praeter adverbia, a nominibus

*) Semiticae tamen linguae, in universum omnes artificioso quippe periodorum nexu destitutae, facile carent particularum, inprimis conjunctionum, copia; conf. *Winer* Ueber die Armuth der hebr. Spr. Leipzig, 1820 S. 27. 28.

et participiis derivata, de quibus §. sequenti dicemus, nonnullae quoque particulae ex graeca lingua immigrarunt, ut: ܓܝܪ γαρ, ܡܢ μεν, ܕܝܢ δε, ܡܠܠܘܢ μαλλον, ܡܠܝܣܛܐ μαλιςα, ܐܪܐ ἀρα, ܐܠܐ ἀλλα, ܐܝܩܐ εἰκῆ cet. Nihilo minus non raro adverbia modo periphrastico exprimuntur aut per substantiva cum praepositione aliqua, ut: ܒܩܘܫܬܐ *revera*, ܦܠܚܢܐ ܐܡܝܢ, *adsidue*, ܡܢܫܐ, (pro: ܦܠܚܢܐ ܡܢ ܫܐ), ἐξαυτης, *statim*, ܡܢ ܚܕܐ, ܡܢ ܚܕܐ, vel ܡܢܫܠܝܐ (*ex quiete*) *statim*; עַד סַרְהוֹבָיָא ׳ בְּסַרְהוֹבָיָא *festinanter*, *propere;* aut per verba, ut: ܩܕܡܬ ܐܡܪܬ *dixi antea*, *praedixi*; וִיהוֹן מַקְדְּמִין לְמִשְׁאַל Gen. 49, 8. *Illi primum* (*praevenientes*) *precabuntur*. Conf. §. 63. Exhibebimus jam in tironum gratiam cujuslibet generis particulas, saepius occurrentes, quarum denique nonnullis, notatu dignioribus, notas in specie quasdam adjiciemus.

§. 66. DE ADVERBIIS.

Adverbia Syrorum, quae ab adjectivis vel participiis derivantur, propriam habent terminationem status constructi foeminini in ܬ݂, ܐܝܬ — ܐܝܬ ut: ܐܚܪܝܐܝܬ *postremo*, ܩܕܡܝܐܝܬ ܩܕܡܝܬ *pri-*

mum, ܬܢܝܢܘܬ *secundo*, *iterum*, ܐܠܗܐܝܬ *divine*, ܕܟܝܐܝܬ *pure*, ܙܕܝܩܐܝܬ *juste*, ܐܪܡܐܝܬ *aramaice*, cet. Chaldaeorum quoque pauca adverbia desinunt in ־וּת, תִּנְיָנוּת Dan. 2, 7, et ־ִית, ut: אֲרָמִית *aramaice*, עִבְרִית *hebraice*, cet.

Multa porro praeter haec Aramaeorum sunt adverbia:

I. Gradus et comparationis:

אַף, אוּף etiam.

הֵיךְ, הֵיךְ דֵּין, sicut, quomodo?

הָכִי, הֵיכְנָא ita.

בִּלְחוֹד, לְחוֹד tantum, etiam.

לַחֲדָא valde.

ܐܦ etiam.

ܐܝܟܢܐ, ܐܝܟ, sicut, quomodo?

ܗܟܢܐ ita.

ܛܒ valde.

ܒܠܚܘܕ, ܠܚܘܕ, tantum.

ܡܠܠܘܢ, μᾶλλον, praecipue, magis.

II. Temporis:

אֱדַיִן seu בֵּאדַיִן, tunc temp.

אֵימָתַי quando?

עַד אֵימָתַי quousque?

אֶתְמָלֵי vel תְּמָלֵי heri.

ܐܟܚܕܐ simul, una.

ܐܡܬܝ quando?

ܐܬܡܠܝ heri.

ܒܚܪܬܐ tandem (in fine).

ܒܬܪܟܢ postea.

ܗܝܕܝܢ tunc temp.

בָּתַר־כֵּן postea (post sic).	ܗܳܫܳܐ nunc.
הַשְׁתָּא nunc.	ܝܰܘܡܳܢܳܐ hodie.
	ܟܒܰܪ jam nunc, aliquando.
יוֹמָנָא hodie.	ܩܽܘܕܳܡ ante.
כְּעַן, כְּדוּ, כְּדוֹן nunc.	ܡܶܚܕܳܐ statim.
	ܡܚܳܪ cras.
מְחָר cras.	ܡܶܬܽܘܡ unquam.
עוֹד adhuc.	ܠܳܐ ܥܕܰܟܺܝܠ nondum.
מִיַּד statim, subito.	ܥܕܰܡܳܐ ܠܡܶܬܰܝ quamdiu, quousque?
עַד כְּעַן, עַד כְּדוֹן hucusque.	ܥܕܰܡܳܐ ܠܗܳܫܳܐ usque nunc.

III. Loci:

הֵיכָא, הָאן, אָן ubi?	ܐܰܝܟܳܐ ubi?
הַלְכָא, כָּא hic, huc.	ܬܢܳܢ hic, huc.
מִכָּא hinc.	ܡܶܟܳܐ hinc.
תַּמָּן ibi.	ܥܕܰܡܳܐ ܠܐܰܝܟܳܐ quorsum.
מְנָן, אֵי מִדֵּין, מֵהֵיכָא unde?	ܥܕܰܡܳܐ ܠܗܳܪܟܳܐ hucusque.
	ܬܰܡܳܢ ibi.

IV. Interrogationis:

הֲ vel הַ, (ut hebr.), אִין. Syri interrogationem exprimunt vel simpliciter per seriem contextam, ut: Matth. 11, 3., vel per part. ܟܒܰܪ, (ut

Graecorum ἆρα, אָרִי), aut : לְמָא, ܠܡܢܐ, ܡܢܐ seu ܡܛܠ, cur? quare?

V. Negationis:

לָא; ܠܐ ܠܐ, non. הֲלָא nonne? ܠܐ vel ܠܐ ܗܘܐ nonne? conf. οὐκ ἰδοὺ Act. 2, 7.

VI. Confirmationis:

בְּרַם, פּוֹן; ܐܝܢ, ܒܪܡ, profecto, omnino.

VII. Probabilitatis:

מָאִים ܟܒܪ fortasse.

VIII. Aliarum circumstantiarum:

בְּבַטְלָא, מַגָּן, ܐܝܩܝ (εἰκῆ), ܡܓܢ, frustra; gratis. כְּלַל ܟܠܗ ܟܠ, ܓܡܝܪܐܝܬ, omnino, cet.

§. 67. DE PRAEPOSITIONIBUS.

Praepositiones usitatissimae sunt:

בְּ in	ܒ in
גַּב apud	ܠ ad
לְ ad	ܠܘܬ apud
לְוַת apud, ad	ܡܢ ab, ex
מִן ab, ex	ܥܕܡܐ ܠ usque ad
עַל super, ad	ܥܠ super,contra,propter
עִם cum	ܥܡ cum
קֳדָם coram, ante	ܩܕܡ coram, ante

Praeterea occurrunt:

אֲחוֹר post	ܒܝܢܝ vel ܒܝܢܬ ܠ inter
בְּגִין, בְּדִיל propter	ܠܐ, ܕܠܐ, ܒܠܥܕ sine
בֵּין inter	ܒܬܪ, ܒܣܬܪ post
בְּלָא, דְּלָא, דִילָא sine	ܚܠܦ, ܚܘܠܦ, pro
בָּתַר post	ܚܕܪ vel ܚܕܪܝ circa
חֲלַף, הִלּוּף pro	ܠܘܩܒܠ adversus, contra
כְּפוּם, לְפוּם juxta, secundum	ܡܛܠ propter
עַד usque	ܠܘܬ juxta
קֳבֵיל, לָקֳבֵיל coram	ܨܐܕ vel ܨܝܕ versus
קֳדָם, קֳדָם ante, coram	ܩܕܡ, ܩܘܕܡܝܢ coram
תְּחוֹת subter, sub	ܬܚܘܬ, ܬܚܝܬ, sub

cet.

§ 68. DE CONJUNCTIONIBUS ET INTERJECTIONIBUS.

Conjunctiones sunt:

אֵיךְ, הֵיךְ, כְּ ita, sicut, quemadmodum	ܐܘ aut
אִין si	ܐܝܟ, ܐܝܟܘܬ, ܐܟܡܐ, ut, quemadmodum
אִין — אִין sive — sive	ܐܠܐ *ἀλλα*, sed, tamen (vel: nisi)
אֱלָהֵן nisi	ܐܠܐ ܐܢ si non, nisi
אַף — אַף tam — quam	ܐܢ si
אֲרֵי, אָרוּם quia, nam	ܐܠܘܠܐ si non

בְּדִיל דְ׳ אֱלָהֵן דְ propterea, quod

דְ vel דִי ut, quod, quia

דִלְמָא, דִי לָא ne

הֵן si

וְ et

הָלָךְ דְ׳ propterea, quia

כְּדִי, כַּד quum

כֵּיוָן דְ postquam

כָּל קֳבֵל דִי / כָּל קֳבֵל דְנָה quia, vel: quamvis

לָהֵן ergo

בְּטוּל דְ quia

עַד דִי usque

עַל כֵן, עַל דָא, עַל דֵין, propterea

cet.

ܐܶܢ si

ܐܶܢ — ܐܶܢ sive — sive

ܡܶܛܽܠ propterea

ܒܪܰܡ attamen

ܓܶܝܪ γαρ enim

ܕ, ut, quod, quia (et praecipue, ut: ὅτι, ante verba illius, qui loquens inducitur, conf. Agrellii Otiola Syr. Lund. 1816. § II. p. 19 — 28.)

ܕܶܝܢ, δε vero

ܕܰܠܡܳܐ, ne

ܕܢ, ut

ܗܳܟܺܝܠ itaque

ܘ et

ܟܰܕ quum, quando

ܟܰܕ ܗܽܘ quamvis

ܟܺܝ ergo, inpr. post pron. interrog.

ܠܡ nimirum

ܡܳܐ ܕ, quum

ܡܶܟܺܝܠ, ܡܶܟܺܝܠ itaque

ܡܶܢ, ܡܶܢ μεν, quidem

ܡܛܠ ܕ, ܥܠ ܕ, ܢܚܠ ܕ, ܥܕ ܠܐ antequam
propterea, quod ܥܕܡܐ ܕ usque, cet.

Interjectiones sunt:

ܗܐ ecce! הָא, אֲלוּ ܐܘ, ܐܘ o! לְוַי, לְוֵי, לְוַאי, ܛܘܒܝ, ܐܦܠܘܣ, utinam! ܘܝ, vae! וַי, הָבַל, הָבוֹל ܒܥܘ, quaeso, cet. בְּבָעוּ

§ 69. DE PRAEFIXIS IN SPECIE: ב, ל, ו, כ, מ; ܒ, ܠ, ܘ,

De his praefixis in specie quaedam nobis veniunt observanda. Aramaeorum praefixae: ܒ ב, ܠ ל, ܘ ו, et praeterea Chaldaeorum: מ, כ cum iisdem Hebraeorum conveniunt; ܘ ו tamen nunquam est conversivum, sed sola conjunctio; et ܠ ל non genitivum, sed dativum tantum et accusativum indicat. (*Jahn* Gramm. hebr. 3. edit §§. 38. 39. 65. cet.) Chaldaicae porro easdem cum hebraicis vocalium mutationes subeunt, quarum analogiam sequuntur syriacae cum ܕ, (de qua §. sequenti cemus), quae

I. Ante literam vocis motam, ex defectu signi Schwa, nullam habent vocalem, ut: ܒܡܠܐ, ܒܡܠܟܐ, ܒܡܠܟܘܬܐ; sed ante literam vocis quiescentem

II. Ipsae praefixae aliquam adsciscunt vocalem, plerumque ܰ, (conf. § 8. V. 7.), ut: ܘܰܒܦܽܘܡ, ܠܰܡܠܟ̈ܐ, ܒܰܦܘܩܕܳܢܳܐ. Idem obtinet, ubi prima vocis litera, per se quiescens, adsciscit vocalem a sequente ܐ, aut ܗ occultata, (§ 7. V. 5.) ut: ܒܰܐܡܳܪܳܐ pro: ܒܐܡܪܐ, ܠܰܗܽܘܢܶܝܢ pro: ܠܗܽܘܢܶܝܢ.

Excipiuntur 1. ܫܬܐ 6. et ܫܬܝܢ 60., ante quae numeralia praefixae acquirunt ܶ, quia illa duo vocabula proprie sonare deberent: ܐܶܫܬܳܐ, ܐܶܫܬܺܝܢ, ut: ܒܶܫܬܳܐ.

2. ܩܽܘܕܳܡ et ܠܽܘܩܒܰܠ, quae remittunt vocalem ܘܽ in praefixas, ut: ܠܩܽܘܕܳܡ, ܠܠܽܘܩܒܰܠ; ubi autem in fine accrescit syllaba, praefixae sequuntur regulam I, ut: ܠܰܩܘܕܡܝܢ.

III. Literae vocabulorum initiales: ܐ, ܝ, vel ܝܶܗ, (conf. § 7. V. 6.) vocalem suam etiam remittunt in praefixas, ut: ܒܰܐܪܥܳܐ *in terra*, ܒܶܐܠܦܳܐ *in nave*, ܠܺܐܝܕܳܐ *manum*, ܘܳܐܒܶܕ *et periens*, ܒܰܐܘܪܚܳܐ *in via*, ܘܶܥܗܰܕ *et meminit*.

§ 70. DE PRAEFIXA ד ܕ.

Praefixa ד, (vel separata: דִּי), ܕ, (conf. § 14.) praefigitur eadem ratione, ut praecedentes particulae; praeterea

I. Vel est relativum, vel conjunctio, vel signum, ad instar Graecorum ὅτι, induci aliquem loquentem, vel signum genitivi; tanquam conjunctio saepe ante aoristum II. abjecta debet suppleri, conf. § 42. II.

II. Saepe post: ܐܶܢ, ܐܶܢܗܽܘ, *si*, ܐܶܠܳܐ ܕ *nisi*, abundat, ut: ܐܶܢ ܗ̱ܘ ܕܫܳܘܶܐ ܒܰܝܬܳܐ, *si digna est domus*, (*si est*, *ut* cet.)

III. Composita ד׳, דִי, ܕ, cum ܠܳܐ ܕ significat *sine*, ut: לֶהֱוֵא מִתְיְהֵב לְהֹם יוֹם בְּיוֹם דִּי־לָא שָׁלוּ, *Detur illis quotidie sine intermissione, (perpetuo)*, Esr. 6, 9.; עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן *donec abscissus est lapis sine manibus;* bis ein Stein herunterrollte, durch keines Menschen Hand bewegt; Dan. 2, 34. ܕܕܠܳܐ ܗܳܕܶܐ ܠܳܐ ܡܫܰܟܚܳܢ ܗ̱ܘܰܝ ܠܡܶܣܬܰܟܠܽܘ ܠܰܢ: *quae sine hoc non fuissent possibilia a nobis intelligi, (non intelligi potuissent); Kirsch* Chrestom. p. 182. lin. 16. Chaldaei tamen persaepe *sine* exprimunt per: בְּלָא, ut Hebraei per: בְּלִי, בְּלֹא, Arabesque per: بِلا; imo Syri quoque nonnunquam per ܕܠܳܐ, ut: ܕܠܳܐ ܕܠܳܐ ܡܰܪܕܽܘܬܳܐ ܬܚܰܣܕܽܘܢ ܠܰܢ; *ut non sine disciplina (urbanitate,* i. e. *ne contumeliose) exprobretis nobis; Kirsch* Chrest. p. 19. lin. 13.

IV. Ante adjectiva significat: *aliquid*, vel indicat, adverbii loco poni adjectivum, ut: ܕܛܒ ܐܘ ܕܒܝܫ, *boni aut mali quid*; ܒܝ̈ܫܐ ܕܛܒ *mali valde* i. e. *pessimi*; § 30.

V. Interrogativa, quibus ܕ , postponitur, mutat in demonstrativa, ut: ܗܘ ܕܡܚܐ ܠܟ, ܗܘ, *ille, qui percutit te*; conf. § 14. in fine.

AD-

ADPENDIX I.

Syros priscos haud dubie simplici usos fuisse puncto, quod pro diverso suo loco et supra et infra literas veram vocum ambiguarum vel rariorum pronuntiationem indicaret, idemque punctum *diacriticum* praeter signa vocalium in nostris quoque librorum editionibus saepius offendi, in Prolegomenis jam observavimus, §. 4. et 9. VI.; in cujus itaque rei illustrandae gratiam uberiora, quae inveniuntur, exempla adferimus. *Conf. G. M. Amirae* Gramm. Syr. Rom. 1596. p. 51—54. Ipsae verborum personae ac tempora eodem puncto vel supra vel infra unam alteramve literarum radicalium indicabantur, qua de re plura qui cupit, adeat: J. L. *Isenbiehl* Beobachtungen von dem Gebrauche des syrischen *puncti diacritici* bey den Verbis. Göttingen 1773.

ܐܝܼܕܐ	ܐܰܝܕܳܐ	quis?
ܐܝܼܕܐ	ܐܺܝܕܳܐ	manus.

ܐܬܐ	ܐܬܐ	veniens.
ܐܬܐ	ܐܬܐ	venit.
ܐܬܐ	ܐܬܐ	signum.
ܒܝܫܐ	ܒܝܫܐ	miser.
ܒܝܫܐ	ܒܝܫܐ	malus.
ܒܟܝܐ	ܒܟܝܐ	flens, *foem.*
ܒܟܝܐ	ܒܟܝܐ	fletus.
ܕܝܢܐ	ܕܝܢܐ	judicium.
ܕܝܢܐ	ܕܝܢܐ	judex.
ܡܠܟܐ	ܡܠܟܐ	rex.
ܡܠܟܐ	ܡܠܟܐ	consilium.
ܥܒܕܐ	ܥܒܕܐ	opus.
ܥܒܕܐ	ܥܒܕܐ	servus.
ܥܘܠܐ	ܥܘܠܐ	injustus.
ܥܘܠܐ	ܥܘܠܐ	iniquitas.
ܥܘܠܐ	ܥܘܠܐ	infans.
ܫܢܬܐ	ܫܢܬܐ	annus.
ܫܢܬܐ	ܫܢܬܐ	somnus.

ܗܘ̇	ܗܘ̇	Ille.
ܗܘ̣	ܗܘ̣	
ܗ̇ܝ	ܗ̇ܝ	Illa.
ܗ̣ܝ	ܗ̣ܝ	
ܗ̇ܢܘܢ	ܗ̇ܢܘܢ	Illi.
ܗ̣ܢܘܢ	ܗ̣ܢܘܢ	
ܗ̇ܢܝܢ	ܗ̇ܢܝܢ	Illae.
ܗ̣ܢܝܢ	ܗ̣ܢܝܢ	
ܠܗ̇	ܠܗ̇	Illi, *foem.*
ܠܗ̣	ܠܗ̣	Illi, *masc.*
ܡ̇ܢ	ܡ̇ܢ	quis? quidem, μεν.
ܡ̣ܢ	ܡ̣ܢ	ab, ex.
ܚ̇ܕܬܐ	ܚ̇ܕܬܐ	nova.
ܚ̣ܕܬܐ	ܚ̣ܕܬܐ	novus.

Quibus exemplis intelligitur, punctum voci subscriptum plerumque instar Kasrae arabicae vocales *e* vel *i*, nonnunquam vero etiam *u*, punctum autem voci impositum significare vocales *a* vel *o*, Phatcha tamen Arabum notat *a*.

VERBUM JUXTA ISENBIEHLIUM.

Praeteritum.

Plur.		Sing.	
M.	F.	M.	
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ	ܩܛܠ	III.
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ	ܩܛܠ	
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ	ܩܛܠ	
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ		
	ܩܛܠܬ		
		ܩܛܠܬ	II.
		ܩܛܠܬ	
		ܩܛܠܬ	
ܩܛܠܢ		ܩܛܠܬ	I.
ܩܛܠܢ		ܩܛܠܬ	
		ܩܛܠܬ	

Futurum.

Plur.	Sing.	
ܢܩܛܘܠ	ܐܩܛܘܠ	I.
ܢܩܛܘܠ	ܐܩܛܘܠ	
ܢܩܛܘܠ	ܐܩܣܣ	

Plur.		Sing.	
ܬܩܛܠܘܢ		ܬܩܛܘܠ	II.
ܬܩܛܠܘܢ		ܬܩܛܘܠ	
ܬܩܛܠܘܢ		ܬܩܛܘܠ	

	F.	M.	
ܢܩܛܠܘܢ	ܬܩܛܘܠ	ܢܩܛܘܠ	III.
ܢܩܛܠܘܢ	ܬܩܛܘܠ	ܢܩܛܘܠ	
ܢܩܛܠܘܢ	ܬܩܛܘܠ	ܢܩܛܘܠ	
ܢܩܛܠܘܢ			
ܢܩܛܠܘܢ			

Imperativus.

ܩܛܘܠܘ	ܩܛܘܠ
ܩܛܘܠܘ	ܩܛܘܠ
ܩܛܘܠܘ	ܩܛܘܠ
ܩܛܘܠܘ	

Infinitivus.

ܡܩܛܠ
ܡܩܛܠ
ܡܩܛܠ
ܡܩܛܠ
ܡܩܛܠܘ cet.

Participia.

ܓܠܐ ܓܠܝܐ

ܡܓܠܐ
ܡܓܠܐ
ܡܓܠܐ

ܡܬܓܠܐ

ܡܬܓܠܐ

ܡܬܓܠܐ

ܡܬܓܠܐ

Tirones ut in ipsa Grammatica facile et legendi et interpretandi initium habeant, exemplum aliquod, argumento satis familiare: Orationem dominicam cum Salutatione angelica (prout Maronitis teste *Ant. Aryda* in usu est) in paginae, quae adhuc restat, complementum subjungimus.

ORATIO DOMINICA.

ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܢܬܩܕܫ ܫܡܟ. ܬܐܬܐ ܡܠܟܘܬܟ
ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ ܐܝܟܢܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܦ ܒܐܪܥܐ: ܗܒ ܠܢ
ܠܚܡܐ ܕܣܘܢܩܢܢ ܝܘܡܢܐ. ܘܫܒܘܩ ܠܢ ܚܘܒܝܢ
ܘܚܛܗܝܢ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܠܚܝܒܝܢ. ܘܠܐ
ܬܥܠܢ ܠܢܣܝܘܢܐ. ܐܠܐ ܦܨܢ ܡܢ ܒܝܫܐ. ܡܛܠ ܕܕܝܠܟ
ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܘܚܝܠܐ ܘܬܫܒܘܚܬܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ.
ܐܡܝܢ :.

SALUTATIO ANGELICA.

ܫܠܡ ܠܟܝ ܡܪܝܡ ܡܠܝܬ ܛܝܒܘܬܐ. ܡܪܢ
ܥܡܟܝ ܡܒܪܟܬܐ ܐܢܬܝ ܒܢܫܐ ܘܡܒܪܟ ܗܘ ܦܐܪܐ
ܕܟܪܣܟܝ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܡܪܬܝ ܡܪܝܡ ܝܠܕܬ
ܐܠܗܐ ܨܠܝ ܚܠܦܝܢ ܚܛܝܐ ܗܫܐ ܘܒܫܥܬܐ
ܕܡܘܬܢ. ܐܡܝܢ :.

VORREDE

zur deutschen Ausgabe vom Jahre 1793.

Da das Chaldäische und Syrische nicht nur in den Wörtern, sondern auch in den Formen, Biegungen und Zusammenstellungen der Wörter so genau übereinkommt, dafs nur wenige und geringe Verschiedenheiten übrig bleiben: so wird es Anfängern ohne Zweifel sehr erwünscht seyn, die Grammatik von diesen zwey Mundarten neben einander gestellet vor sich zu haben. Die Vortheile, die hieraus erwachsen, sind gewifs nicht zu verachten, denn es wird auf einer Seite die unangenehme Beschäftigung mit der Sprachlehre um vieles abgekürzt, indem das Uebereinstimmende beyder Mundarten nur einmal vorgenommen werden darf; auf der andern Seite wird die Grammatik hierdurch auch ungemein erleichtert

und unterhaltender gemacht, indem die Verschiedenheiten sogleich mit einem Blicke übersehen; und dabey auch die Wege bemerkt werden, auf welchen zwey Völkerschaften von einerley Sprache von einander abgewichen sind. Ich besinne mich noch sehr wohl, daſs es in der Zeit, in welcher ich diese Mundarten gelernt habe, mein sehnlichster Wunsch war, eine solche Grammatik in Händen zu haben; und diesen Wunsch habe ich auch seit dem fast bey allen Anfängern bemerkt. Nachdem ich nun die Verbindung beyder Grammatiken durch zwey Jahre in meinen Vorlesungen über diese Mundarten versucht, und wirklich so vortheilhaft, als ich gehoft hatte, gefunden habe; so habe ich mich entschlossen, gegenwärtige Grammatik im Drucke herauszugeben, um meinen Zuhörern zu Hülfe zu kommen. Zwar hat *Carolus Schaaf* schon 1686 in seinem opere Aramaeo, welches ich erst vor ein paar Wochen erhalten habe, diesen Plan befolget, und ist demnach zwar ein

unverwerflicher Zeuge, daſs die Vortheile einer solchen Sprachlehre schon damals sind eingesehen worden; aber ich glaube doch nicht, daſs darum meine Arbeit überflüssig seyn wird, denn Schaafens Werk, welches die neueren Entdeckungen nicht enthält, ist schon darum in unsern Zeiten zu Vorlesungen nicht ganz brauchbar; es ist aber auch für Anfänger zu weitläufig, und noch dazu unbequem, indem es das Syrische mit hebräischen Buchstaben darstellet, da doch viel darauf ankömmt, daſs der Anfänger sogleich an die syrische Schrift gewöhnet werde, und dieselbe fertig lesen lerne: man muſs also, wenn man ihm diese Arbeit erleichtern will, sogleich damit anfangen, daſs man ihm die Muster mit syrischen Buchstaben vorleget.

Eine Grammatik für Anfänger soll nicht das ganze Lehrgebäude der Sprache, sondern bloſs die Grundlage und die Hauptsachen enthalten; ich habe aber dieſs nicht in aller Strenge genommen, und bey wei-

tem nicht alles Anfängern Entbehrliche weggelassen, nicht nur, weil es sehr schwer ist, die Gränzlinie zwischen demjenigen, was Anfängern nothwendig, und demjenigen, was ihnen entbehrlich ist, genau zu ziehen, und ich lieber zu viel als zu wenig leisten wollte, sondern auch, und zwar vorzüglich, weil ich meine Aufmerksamkeit auf alles dasjenige gerichtet habe, was Anfängern nützlich seyn, und ihren Muth zum Sprachstudium beleben könnte. Ich habe daher manches aufgenommen, was sonst in einer Sprachlehre für Anfänger gewifs keinen Platz erhalten hätte. Diefs will ich aber nicht so verstanden wissen, als ob ich Anfängern auch alles dieses vortrüge, oder vorzutragen empfehlen wollte; ich habe mich schon in meiner hebräischen Sprachlehre erkläret, wie viel nach meiner Meinung Anfängern vorzutragen, und wie es vorzutragen sey: was nicht vorgetragen wird, dienet dem Zuhörer zur Privatlectüre und zum Nachschlagen, dem Lehrer aber darzu, dafs er bey Gelegenheit dar-

auf verweisen kann. Hierher gehöret alles, was den Syntax betrift, die besondern Redensarten, welche hie und da eingeschaltet sind, und selbst die Ausführlichkeit der Muster, welche weit kürzer hätten angezeigt werden können. Dafs ich aber einige seltnere Biegungen, welche von andern Grammatikern in Anmerkungen angeführet werden, in das Muster aufgenommen habe, ist theils der Kürze zu Liebe geschehen, um eben diese Anmerkungen zu ersparen, theils auch um Anfängern das Nachschlagen zu erleichtern.

Wenn nun auf dieser Seite einiger Ueberflufs herrschet, so dürfte man vielleicht auf der andern Seite darin einen Mangel finden, dafs die selteneren Muster und die Abweichungen von der Regel nicht mit Beyspielen belegt, oder wenigstens die Bücher und Stellen nicht angegeben sind, aus welchen die Beyspiele entlehnt worden. Ich hätte selbige leicht aus *Amirae* und *Michaelis* Grammatica Syriaca, und *Schaafii* opere Aramaeo abschreiben können, wenn

ich nicht bedacht hätte, daſs Anfänger sich um solche Beweise nicht bekümmern, und folglich das Buch durch dieselben nur unnöthiger Weise vergröſsert und vertheuert würde. Wer solche Belege fordert, kann sie in den eben angeführten Büchern nachlesen, oder welches noch besser ist, sich beym Lesen und Interpretiren selbst Beyspiele sammeln.

Die Ordnung ist hier eben dieselbe, welche ich in meiner hebräischen Sprachlehre angenommen habe. Die Gründe, aus welchen ich sie der sonst gewöhnlichen Ordnung vorziehe, habe ich zwar dort kurz angegeben; es sey mir aber hier erlaubt, sie weiter auseinander zu setzen, zumal da ich hierbey Gelegenheit habe, meinen Zuhörern einige andere Bemerkungen schriftlich in die Hände zu geben. Ich habe seit der Herausgabe meiner Hebr. Grammatik *Aurivillii* Dissert. Goett. p. 371. seqq. und Herrn Prof. *Antons Versuch, das zuverläſsigste Unterscheidungszeichen der orientalischen und occidentalischen Sprachen zu*

entdecken 1792. gelesen, und ob ich gleich nicht viel gefunden habe, was ich nicht schon vorhin öffentlich vorgetragen hätte, so mufs ich doch bekennen, dafs mir diese Schriften zu mancher Unterstützung und Erweiterung meiner Gedanken Anlafs gegeben haben: ich will hier alles zusammenfassen.

Wenn die Stammwörter, wie man annimmt, den ersten Platz in der Sprachlehre behaupten sollen, so wird derselbe, um von den Interjectionen, als den allerersten Wörtern jeder Hauptsprache, nichts zu sagen, den Pronominibus nicht können streitig gemacht werden, indem selbige unläugbar Stammwörter sind, und zwar ältere Stammwörter, als die eigentlichen Zeitwörter, welche ihre Biegung offenbar von den Pronominibus entlehnet haben, und folglich später entstanden sind. Wenn ferner nach einer guten Methode dasjenige vorgehen soll, welches auf das übrige ein Licht verbreitet, und die Biegung der Zeitwörter von den Pronominibus herstammet und

Licht erhält: so müssen die Zeitwörter erst nach den Pronominibus abgehandelt werden, wenn man nicht eine klare Sache geflissentlich verdunkeln will. Da endlich die Suffixa, welche von den Pronominibus abgerissen worden, oder vielleicht gar die eigentlichen ursprünglichen Pronomina sind, sowohl den Verbis als den Nominibus angehängt werden, so müssen sie, und folglich auch die Pronomina, vor den Nominibus und Verbis hergehen. Setzet man die Pronomina und Suffixa hinter die Nomina und Verba, so kann man hernach freylich die Suffixion der Nennwörter und Zeitwörter hinter einander zeigen; allein zu geschweigen, daſs man bey den Partikeln doch wieder auf die Suffixion zurückkommen muſs, so wird es auch dem Leser sehr lästig, so vielerley Suffixionen hinter einander zu lesen; er befindet sich dagegen bey der Abwechselung viel besser, und weiſs auch, wo er, wenn er nachschlagen will, jede Suffixion zu suchen hat, wenn

dieselbe bey jedem Theile der Rede gezeigt wird.

Was die Nennwörter betrift, welche man gewöhnlich von den Zeitwörtern herleitet, und deſswegen in der Grammatik erst nach den Zeitwörtern abhandelt: so kann ich nicht anders denken, als daſs viele von denselben wahre Stammwörter sind, von welchen hernach jene Zeitwörter abgeleitet worden, die man nun für Stammwörter ausgiebt. Denn man mag die Frage, welche die Ursprache sey, beantworten, wie man will, so bleibt doch so viel ziemlich gewiſs, daſs die vier orientalischen Mundarten: Hebräisch, Chaldäisch, Syrisch und Arabisch unmittelbar aus der Ursprache entstanden sind, und daſs folglich bey der Bestimmung ihrer Stammwörter weit sorgfältiger als in andern Sprachen, welche mehrere und gröſsere Veränderungen erlitten haben, darauf zu sehen ist, welche Wörter von den Spracherfindern vor andern mögen seyn erfunden worden, indem es doch nicht wahrscheinlich ist, daſs die-

jenigen, welche diese Mundarten aus der Ursprache gebildet haben, das ganze Wesen derselben sollten umgekehret, und lauter andere Stammwörter angenommen haben. Wenn man nun die Veranlassung zur Erfindung der Sprache und den Hergang der Sache etwas genauer betrachtet, so kann man nicht läugnen, dafs die Erfinder der Sprache vor allen andern denjenigen selbstständigen Gegenständen werden Namen gegeben haben, welche die Sinne und vorzüglich das Gehör und das Gesicht stärker und öfter gerührt, und folglich Aufmerksamkeit erregt haben. Es werden freylich zu gleicher Zeit auch Eigenschaften, Handlungen, Gemüthsbewegungen oder Leidenschaften die Aufmerksamkeit der Spracherfinder an sich gezogen, und hiemit Namen veranlafst haben, aber diese waren ursprünglich gewifs nicht die künstlichen Zeitwörter, sondern Nennwörter, oder wenn man lieber will, Infinitive, von welchen nach und nach die Zeitwörter gebildet worden, und von diesen hat man

mit der Zeit wieder andere Nennwörter abgeleitet. Die Stammwörter der Ursprache waren demnach lauter Substantiva und Adjectiva oder Infinitive. Da aber die Nennwörter der Handlungen, Eigenschaften, Gemüthsbewegungen und Leidenschaften bald zu Zeitwörtern umgebildet worden, so mögen sie als Stammwörter in die vier Mundarten gekommen seyn, welche aber doch in dem Infinitive, als der ursprünglichen Form, immer Nennwörter geblieben sind. Wir werden die Bildung dieser Nennwörter zu Zeitwörtern hernach betrachten, und bleiben hier blofs bey den Namen derjenigen selbstständigen Dinge stehen, welche wegen ihrer starken und oft wiederhohlten Wirkung auf die Sinne der Spracherfinder vor allen andern durch gewisse vernehmliche Laute mufsten bezeichnet werden. Wir wollen sehen, ob die Namen dieser Gegenstände in den orientalischen Sprachen als Stammwörter können betrachtet werden, und ob sich die Zeitwörter von denselben ableiten lassen; wir haben hier schon von einigen

das Geständnifs der meisten Sprachforscher für uns, welche Verba Denominativa annehmen, von denen wir folglich nichts weiter zu sagen haben. Macht man nun bey den übrigen einen Versuch, so wird man wirklich auf eine angenehme Art überrascht, indem man findet, dafs die Ableitung der Zeitwörter von solchen Nennwörtern viel leichter, natürlicher und für das Gedächtnifs weit vortheilhafter ist, als die Ableitung dieser Nennwörter von den Zeitwörtern, welche in vielen Fällen gar nicht, oder doch nicht in allen Mundarten vorhanden sind. Wir erschweren uns wohl die Etymologie auch dadurch, wenn wir alles oder zu viel von den Zeitwörtern herleiten wollen.

Ich will nun einige Beyspiele anführen, welche ich fast alle aus *Aurivillius* nehme, nur werde ich einige in allen vier Mundarten hersetzen, und auch die Zeitwörter, wo sie vorhanden sind, hinzufügen, damit das Urtheil über die Ableitung erleichtert werde. *Aurivillius* theilet die Nennwörter,

welche Stammwörter sind, in drey Classen: in die erste setzt er die Namen der Glieder und der Theile des menschlichen Leibes; in die zweyte: die Namen der Gegenstände, welche immer auf die Sinne der Spracherfinder wirkten, wohin er unter andern auch viele Namen der Thiere und ihrer Glieder und Theile, wie auch viele Gegenstände aus den Pflanzen- und Mineralreiche rechnet; in die dritte Classe endlich setzt er die Grundzahlwörter. Ich mufs gestehen, dafs mir diese Eintheilung nicht die beste scheint, ich will sie aber indessen beybehalten, bis ich eine andere, an der ich arbeite, zu Stande bringe.

רֹאשׁ, רֵאשׁ, [illegible], رَأْسٌ *Haupt;* رَاسَ *Oberhaupt, Fürst seyn.*

עַיִן, [illegible], عَيْنٌ *Auge; Aram.* עַיֵּן [illegible] *äugigt, löcherich machen,* Chald. auch: *mit Augen ansehen,* عَانَ *die Thränen fliefsen aus dem Auge.*

אַף, אַנְפָּא, أَنْفٌ *Nase, Gesicht;* אָנַף *Athem hohlen,* أَنَفَ *an die Nase kommen oder schlagen.*

פֶּה oder פִּי, פּוּם, ܦܘܡܐ, فُو, *Mund*; فَاهَ med. vau, *mit dem Munde vorbringen.*

לָשׁוֹן לְשַׁן oder לִישָּׁן, ܠܫܢܐ, لِسْنٌ *Zunge*; *Rabbin.* הִלְשִׁין lingua detraxit; ܠܫܢ *drehen, erschüttern*, لَسَنَ *mit der Zunge fassen, nachreden, mit der Zunge überwinden.*

זְרֹעַ, דְּרַע, ܕܪܥܐ, ذِرَاعٌ *Arm*, bracchium; ذَرَعَ *den Arm ausstrecken, mit der Elle des Arms messen.*

יַד, יְדָא, ܐܝܕܐ, يَدٌ *Hand*; יְדָה, יְדָא *werfen*; ܐܘܕܝ הוֹדָה *bekennen, loben*, gleichsam *mit der Hand auf den berühmten Mann zeigen*; يَدَيَ *mit der Hand fassen, verletzen, die Hand abhauen*, med. kesr. *eine verdorrte Hand haben.*

חֹפֶן, חָפְנָא, ܚܘܦܢܐ, حُفْنَةٌ *zwey Hände voll*; حَفَنَ *mit zwey Händen fassen.*

כָּתֵף oder כֶּתֶף, כְּתַף, ܟܬܦܐ, كَتِفٌ oder كَتِفَةٌ *Schulterblatt*; كَتَفَ *auf das Schulterblatt schlagen.*

בֶּטֶן, בַּטְנָא, בְּטַן, بَطْنٌ *Bauch*; בְּטַן ܒܛܢ *im Leibe empfangen, gebähren*; بَطَنَ *auf den Bauch schlagen.*

רֶגֶל, רִגְלָא, ܪܶܓܠܳܐ, رِجْل *Fuſs*; רִגֵּל *böse nachreden*, quasi pedibus ambulando exploravit, narravitque alteri *schreibt hierbey Castelli*; *Rabb.* הִרְגִּיל *die Haut des Thieres bis zu den Füſsen abziehen, so, daſs selbige ganz bleibt*; رَجَلَ *den Fuſs binden, an den Füſsen aufhängen, das Junge sauget an der Mutter*, wobey die Mutter an den Fuſs angehängt war, *zu Fuſse seyn, gehen, reisen, ein Kind so gebähren, daſs die Füſse zuerst heraus kommen*, und so haben alle übrigen Bedeutungen in *Golius* Beziehung auf die Füſse.

בֶּרֶךְ, ܒܽܘܪܟܳܐ, رُكْبَة *Knie*; בָּרַךְ, בְּרַךְ, ܒܪܰܟ, بَرَكَ *niederknien*, (im Arabischen besonders von Kamelen), daher in der zweyten Form: *segnen, grüſsen, beurlauben*; בְּרֵכָה, בְּרֵיכָא, بِرْك *stehendes Wasser, Teich*, wo man kniend Wasser schöpft.

רֶחֶם, רַחְמָא, ܪܰܚܡܳܐ, رَحْم oder رِحْم *Mutterleib*; רָחַם, רְחֵם, ܪܚܶܡ, رَحِمَ *zärtlich seyn, lieben, erbarmen*.

עָקֵב, עֲקֵב, ܥܶܩܒܳܐ, عَقِب *Ferse*; עָקַב *die Ferse halten, das Bein unterschlagen*, supplan-

tare; عَقَبَ *an die Ferse schlagen, hinterrücks* (gleichsam an die Fufsstapfen) *kommen* u. s. w.; עָקֵב ܥܩܒ *untersuchen, ausspähen,* gleichsam die Fufsstapfen suchen, investigare. *Aurivillius* setzt in diese Classe noch: בֹּהֶן *Daum,* בָּשָׂר *Fleisch,* גִּיד *Nerve,* גֶּלֶד *Haut,* זָקָן *Bart, Kinn,* זֶרֶת *Spanne,* חֵיק *Schoofs,* יָרֵךְ *Hüfte,* לְחִי *Wange,* מָתְנַיִם *Lenden,* עֶצֶם *Bein,* עֹרֶף *Genick,* צֵלָע *Seite, Ribbe,* שׁוֹק *Schenkel,* שְׁכֶם *Schulter,* שֵׂעָר *Haar.*

Aus der zweyten Classe mögen zu Beyspielen dienen:

צוּר *Fels,* טוּר ܛܘܪܐ *Berg,* ὄρος, صَارَةٌ *Gipfel des Berges*; صَارَ *neigen* inclinare, צוּר ܨܪ *beängstigen, belagern.*

נָחָל, נַחֲלָא, ܢܚܠܐ *Thal, Regenbach*; נָחַל *erwerben, besitzen, erben,* vielleicht weil die Thäler und die Gegenden an Bächen zuerst in Besitz genommen worden; نَحَلَ *geben,* besonders *den Brautschatz geben.*

אֶרֶץ, אַרְעָא, ܐܪܥܐ, أَرْضٌ *Erde*; أَرِضَ *niedergeschlagen, von Uebeln bedrückt werden,* ur-

sprünglich so viel als *niedrig seyn*; أَرِضَ אֲרַע, ܐܪܥ *begegnen, sich zutragen.*

שָׁמַיִם, שְׁמַיָּא, ܫܡܝܐ, سَمَوِيٌّ, سَمَائِيٌّ, سَمَايَا *Himmel*; سما ult. Vau et Je *hoch sein, daher heißt es oft* in excelsis *anstatt* in coelis.

לַיִל, לַיְלָה, לֵילְיָא, ܠܠܝܐ, لَيْلٌ, لَيْلَةٌ *Nacht*; أَلْيَلَ oder آلَالَ *einen auf die Nachtzeit miethen.*

יוֹם, ܝܘܡܐ, يَوْمٌ *Tag*; يَوَّمَ *durch den Tag existiren.*

שֶׁמֶשׁ, שִׁמְשָׁא, ܫܡܫܐ, شَمْسٌ *die Sonne*; שִׁמֵּשׁ, ܫܡܫ *dienen, bedienen*; شَمِسَ *es ist beym Sonnenscheine hell.*

יָרֵחַ, יַרְחָא, ܝܪܚܐ *der Mond.*

כּוֹכָב, ܟܘܟܒܐ, كَوْكَبٌ *Stern*; كَوْكَبَ *glänzen.*

אוֹר, אוֹרָה *Licht*, welches die Syrer mit ܐܐܪ ἀήρ verwechselt zu haben scheinen.

חֹשֶׁךְ, חֲשֵׁכָה, ܚܫܘܟܐ *Finsterniß*; חָשַׁךְ, ܚܫܟ *finster seyn.*

רוּחַ, רוּחָא, ܪܘܚܐ, رِيحٌ *Wind, Geist*; رَاحَ *zur Abendzeit etwas thun*, da im Orient immer eine kühlende Luft wehet.

- שׁוּר, תּוֹרָא, ܬܘܪܐ, ثَوْر *Ochs*, *Stier*, ταυρὸ

עוֹף, עוֹפָא, ܥܘܦܐ, عوف *Vogel*; das Zeitwort *fliegen*, onomatopoetisch von dem Geräusche des Flugs *Ph.*

קֶרֶן, קַרְנָא, ܩܪܢܐ, قَرْن, κεϱας, cornu, *Horn*; קָרַן *glänzen*, قَرَنَ *eines dem andern zugesellen.*

זָנָב ذَنَب *Schwanz*, זִנֵּב *den Schwanz abschneiden*, ذَنَبَ *hinterwärts seyn*, *folgen.*

זַיִת, זֵיתָא, ܙܝܬܐ, زَيْتُون *Olivenbaum.*

אֶרֶז, אַרְזָא, ܐܪܙܐ, أَرْز oder أُرْز *Ceder*; أَرَزَ *fest seyn*, *mit tiefen Wurzeln fest stehen.*

אָב, אַבָּא, ܐܒܐ, أَب *Vater*; אָבָה, אֲבָא *wollen*, *seine Einwilligung geben*; ܐܒܒ *zum Vater machen*; أَبَا *Vater seyn*, *erziehen*, II. *Vater nennen*, V. *für seinen Vater halten*, أَبِي *nicht wollen*, *verweigern.*

אֵם, אִמָּא, ܐܡܐ, أُمّ *Mutter*; أَمَّ *für* أُمّ *Mutter seyn*, *nahe seyn.*

אַח, ܐܚܐ, أَخ oder أَخ *Bruder*; אָחָה *zusammengesellen*, *zusammennähen*, *wieder zurecht machen*, أَخَا ult. Vau *Bruder seyn*;

Freund werden, Bruder nennen, III. *Freundschaft machen*, V. *zum Bruder oder zum Freunde annehmen.*

חָם, ܚܡܐ, حَمٌ *Schwiegervater*; حَمَا ult. Vau *schützen.* Ich habe diese vier Wörter in der Absicht angeführt, um dasjenige zurückzunehmen, was ich von selbigen in der hebräischen Grammatik S. 30. geschrieben habe.

זָהָב, דַּהֲבָא, ܕܗܒܐ, ذَهَبٌ *Gold*; ذَهَبَ *vom Ansehen des Goldes geblendete Augen haben*; ذَهَبَ *weggehen*, vielleicht vom Schatzgraben, wo der Schatz verschwinden soll, wenn man nur ein Wort redet, II. vergolden.

Aurivillius setzet noch folgende Beyspiele hinzu:

עֶרֶב *Abend*, צֶלֶם *Schatten*, עָנָן *Wolke*, מָטָר *Regen*, בָּרָק *Blitz*, בָּרָד *Hagel*, שֶׁלֶג *Schnee*, סֶלַע *Fels*, אֶבֶן *Stein*, יַעַר *Wald*, נָהָר *Strom*, מֶלַח *Salz*, קַיִץ *Sommer*, סְתָו *Winter*, עָפָר *Staub*, לַהַב *Flamme*, תֶּלֶם *Furche*, אֲרִי *Löwe*;

סוּס *Pferd*, אָתוֹן *Esel*, זְאֵב *Wolf*, חֲזִיר *Schwein*, גָּמָל *Kamel*, תַּיִשׁ *Bock*, צֹאן *kleines Vieh*, רָחֵל *Schaaf*, גְּדִי *Böcklein*, חָלָב *Milch*, צֶמֶר *Wolle*, כָּנָף *Flügel*, אָטָד *Dornbusch*, בֶּצֶל *Zwiebel*, בְּרוֹשׁ *Fichte*, דֶּשֶׁא *junges Kraut*, עֵשֶׂב *besametes Kraut*, פְּרִי *Frucht*, דָּגָן *Getreide*, גֶּפֶן *Weinstock*, עֵנָב *Weintraube*, יַיִן *Wein*, הֲדַס *Myrtenbaum*, שֶׁמֶן *Oehl*, שׂוֹךְ *Gebüsch*, עָדָשׁ *Linse*, שׁוּם *Knoblauch*, תְּאֵנִים תְּאֵן *Feigen*, תָּמָר *Palme*, דְּבַשׁ *Honig*, שֹׁרֶשׁ *Wurzel*, יֶרֶק *das Grüne*, כֶּסֶף *Silber*, אֹהֶל *Gezelt*, אַיִן *Nichts*, אִישׁ *Mann*, אֹפֶן *Rad*, בַּיִת *Haus*, בַּעַל *Gemahl*, גּוֹי *Volk*, גִּיר *Kalk*, דֶּלֶת *Thüre*, זֶפֶת *Pech*, כּוֹחַ *Stärke*, מֶתֶג *Zaum*, רֶסֶן *Zügel*, u. a. m.

Was die Grundzahlwörter betrift, so fallt es sogleich in die Augen, daſs einige gar kein Zeitwort haben, von welchem sie hergeleitet werden könnten, wie מאה *hundert*; von andern aber läſst sich ihr Zeitwort eben sowohl oder noch besser ableiten, als sie selbst von diesem Zeitworte, wie שְׁנַיִם, שְׁתַּיִם und שָׁנָה; die vier Buchsta-

ben haben, können diesen Grundsatz nicht umstossen, indem sie mit der Zeit diesen Zuwachs erhalten haben, wie אַרְבַּע.

Wir kommen nun zu den Stammwörtern, welche Zeitwörter sind, aber in ihrem ersten Ursprunge blofs Infinitive, das ist, Nennwörter der Handlungen, Eigenschaften und Gemüthsbewegungen gewesen sind. Die Spracherfinder befolgten nämlich keine beständige Regel, sie bildeten bald Wörter der sinnlichen Gegenstände, bald Wörter der Handlungen, Eigenschaften und Gemüthsbewegungen, welche durch ihre Wirkung auf die Sinne die Aufmerksamkeit rege machten, und hiemit Gelegenheit zur Benennung gaben. Diese Nennwörter oder Infinitive wurden Anfangs wohl nicht anders gebraucht, als noch jetzt von den Kindern, wenn sie reden lernen: man setzte das Pronomen vor und nach dem Infinitive, um die handelnde Person anzuzeigen, bis unvermerkt, da das Pronomen mit dem Infinitive in ein Wort zusammenschmolz, die Personen, und je

nachdem das Pronomen nach oder vorgesetzt ward, der erste Aorist, der Imperativ und der zweyte Aorist entstanden. Daher kommt es, daſs die Infinitive noch jetzt so häufig als Nennwörter gebraucht werden, die Biegung in den zwey Aoristen keine bestimmte Zeit anzeigt, die Participia mit dem Pronomine so oft für die Zeitwörter gesetzt werden, und daſs man die unbestimmte Zeit durch Beysetzung des Verbi substantivi, welches selbst aus dem Pronomine הִיא הוּא entstanden zu seyn scheint, zu bestimmen suchte. Ich will die Biegung der Zeitwörter aller vier Mundarten, und den ältesten Gebrauch der Infinitive mit dem Pronomine hier neben einander stellen, um die Entstehung der Biegung anschaulich zu machen.

Erster Aorist.

אָהֵב, קָטֹן, קָטַל ذَهَبَ, سَكَنَ, قَتَلَ יְתֵב, קְרֵב, דְּמַךְ, קְטַל ܩܪܶܒ — ܩܛܰܠ	**Dieſs war der Iufinitiv, welchen man zugleich zur dritten männlichen Person annahm.**

קְטָלָה
قَتَلَتْ
קְטַלַת
ܩܛܠܬ

Dieſs war der weibliche Infinitiv, und wurde zur weiblichen dritten Person angenommen: im Hebräischen ist das weibliche He, im Arabischen und im Aramäischen das weibliche Thau zugesetzt, welches sich auch in einigen hebräischen Infinitiven findet, als in לֶדֶת, דַּעַת, u. a. m.

קְטַל אִנּוּן קְטָלוּ (ן)
قَتَلَ هُمْ قَتَلُوا
קְטַל אִנּוּן קְטַלוּ (ן)
ܩܛܠ ܗܢܘܢ ܩܛܠܘ (ܢ)

Vielleicht auch wie im Arabischen קְטַל הֵם

قَتَلَ هُنَّ قَتَلْنَ
קְטַל אִנֵּין קְטַלָא
ܩܛܠ ܗܢܝܢ ܩܛܠܝ (ܝܢ)

Die Hebräer haben hier das weibliche Geschlecht von dem männlichen nicht unterschieden.

קְטַל אַתְּ קְטַלְתָּ
قَتَلَ أَنْتَ قَتَلْتَ
קְטַל אַנְתְּ קְטַלְתְּ
ܩܛܠ ܐܢܬ ܩܛܠܬ

קְטַל אַתְּ קְטַלְתְּ
قَتَلَ أَنْتِ قَتَلْتِ
קְטַל אַנְתְּ קְטַלְתְּ
ܩܛܠ ܐܢܬܝ ܩܛܠܬܝ

קְטַל אַתֶּם קְטַלְתֶּם

قَتَلَ أَنْتُمْ قَتَلْتُمْ

קְטַל אַנְתּוּן קְטַלְתּוּן

ܩܛܰܠ ܐܢ݁ܬ݁ܘܢ ܩܛܰܠܬ݁ܘܢ

קְטַל אַתֶּן קְטַלְתֶּן

قَتَلَ أَنْتُنَّ قَتَلْتُنَّ

קְטַל אַנְתֵּין קְטַלְתֵּין

ܩܛܰܠ ܐܢ݁ܬ݁ܶܝܢ ܩܛܰܠܬ݁ܶܝܢ

קְטַל אֲנִי קְטַלְתִּי

قَتَلَ أَنَا قَتَلْتُ

קְטַל אֲנָא קְטְלֵת

ܩܛܰܠ ܐܢܳܐ ܩܶܛܠܶܬ

Hier wird das Thau der zweyten Person beybehalten, oder dasselbe stammet von einem veralteten Pronomine her.

קְטַל נַחְנוּ קְטַלְנָא

قَتَلَ نَحْنُ قَتَلْنَا

קְטַל נַחְנָא קְטַלְנָא

ܩܛܰܠ ܚܢܰܢ ܩܛܰܠܢ (ܢܰܢ)

Im Hebräischen und im Arabischen wird die letzte Sylbe des chaldäischen Pronominis zur Bildung dieser Person genommen.

Imperativ.

קְטֹל أُقْتُلْ קְטֹל ܩܛܘܠ

Dieſs ist die zweyte Form des Infinitivs, und ward zur zweyten männlichen Person des Imperativs angenommen; im Aramäischen ist sie hebräischartig, indem sie als Infinitiv sonst nicht mehr üblich ist; im Arabischen ist zur Vermeidung des Schwa unter dem ersten Stammbuchstaben ein Eliph prostheticum angenommen worden.

קְטַל אַתִּי קְטֻלִי
قتل أنتِ اقتلي
קְטַל אַנְתִּי קְטֻלִי
ܩܛܘܠ ܐܢܬܝ ܩܛܘܠܝ

קְטַל אַתּוּן קְטֻלוּ
قتل انتم اقتلوا
קְטַל אַנְתּוּן קְטֻלוּ
ܩܛܘܠ ܐܢܬܘܢ ܩܛܘܠܘ

Im Hebräischen mag das Pronomen der zweyten Person auch אַתּוּן wie im Chaldäischen, oder אַתּוּם wie im Arabischen, gelautet haben.

קְטַל אַתֵּנָה קְטֹלְנָה
قتل . انتن اقتلن
קְטַל אַנְתֵּן קְטֻלְנָא (לָן)
ܩܛܘܠ ܐܢܬܝܢ ܩܛܘܠܝܢ

Im Chaldäischen ist die Endung נָא offenbar nach der hebräischen Endung נָה gestaltet worden.

Zweyter Aorist.

אֲנִי קְטַל אֶקְטֹל
انا قتل اقتل
אֲנָא קְטַל אֶקְטֹל
ܐܢܐ ܩܛܘܠ ܐܩܛܘܠ

Zur Bildung dieses Aoristes ward die Form des Infinitivs mit *o* und *u* unter dem zweyten Stammbuchstaben, in der zweyten Person aber die Form des Imperativs genommen, und das Pronomen noch vorgesetzt: hieraus erhellet, daſs der Imperativ eher als der zweyte Aorist gebildet worden.

נַחְנוּ קְטֹל נִקְטֹל
نَحْنُ قَتَلْ نَقْتُلْ
נַחְנָא קְטֻל נִקְטֻל
ܚܢܢ ܩܛܘܠ ܢܩܛܘܠ

אַתְּ קְטֹל תִּקְטֹל
أَنْتَ قَتَلْ تَقْتُلْ
אַנְתְּ קְטֻל תִּקְטֻל
ܐܢܬ ܩܛܘܠ ܬܩܛܘܠ

אַתְּ קִטְלִי תִּקְטְלִי (ין)
أَنْتِ قَتَلْتِ تَقْتُلِينَ
אַנְתְּ קְטֻלִי תִּקְטְלִי (ין)
ܐܢܬܝ ܩܛܘܠܝ ܬܩܛܘܠܝܢ

Das Nun, welches sich im Arabischen und im Syrischen, bisweilen auch im Hebräischen und im Chaldäischen am Ende findet, ist blofs paragogisch hinzugesetzt.

אַתֶּם קִטְלוּ תִּקְטְלוּ (ון)
أَنْتُمْ قَتَلُوا تَقْتُلُوا
אַנְתּוּן קְטֻלוּ תִּקְטְלוּן
ܐܢܬܘܢ ܩܛܘܠܘ ܬܩܛܠܘܢ

Das Nun am Ende im Aramäischen, und bisweilen auch im Hebräischen, scheint paragogisch zu seyn, oder es stammet von הֵן ܐܢܘܢ אִנּוּן her; welches bisweilen mag seyn nachgesetzt worden.

אַתֵּן קְטֹלְנָה תִּקְטֹלְנָה
أَنْتُنَّ قَتَلْنَ تَقْتُلْنَ
אַנְתֵּן קְטֻלְנָא תִּקְטְלָן
ܐܢܬܝܢ ܩܛܘܠܝܢ ܬܩܛܠܢ

Im Aramäischen ist die weibliche vielfache Endung der Nennwörter angenommen worden.

הִיא קְטַל יִקְטֹל
هِيَ قَتَلَ يَقْتُلُ
אִיהוּ קְטַל יִקְטֹל
ܗ̇ܝ ܩܛܰܠ ܢܶܩܛܽܘܠ

Dieses weibliche Pronomen scheint, wie das männliche, ursprünglich Generis communis gewesen zu seyn.

תִּקְטֹל
تَقْتُلُ
תִּקְטֹל
ܬܶܩܛܽܘܠ

Das Thau scheint hier aus der zweyten weiblichen Person beybehalten zu seyn, oder es ist uns ein Pronomen, welches ein Thau hatte, verloren gegangen, wenn anders dieses Thau nicht von זאת herstammet.

יִקְטְלוּ (וּן) (אִנּוּן)
يَقْتُلُوا (אִנּוּן)
יִקְטְלוּן (אִנּוּן)

Das Jod im Hebräischen, Arabischen und Chaldäischen scheint aus אִינּוּן herzustammen.

ܐܶܢܽܘܢ ܩܛܰܠܘ — ܢܶܩܛܠܽܘܢ (ܐܶܢܽܘܢ)

תִּקְטֹלְנָה (הֵנָּה)
يَقْتُلْنَ (هُنَّ)
יִקְטְלָן (אִנֵּן)
ܐܶܢܶܝܢ ܩܛܰܠܝ ܢܶܩܛܠܳܢ

Das Thau der Hebräer ist vielleicht aus der zweyten weiblichen Person beybehalten, oder stammet von einem veralteten Pronomine her; das Jod der Araber und der Chaldäer kommt vielleicht von אִינֵּן, welches Anfangs vorgesetzt worden, her.

Man darf wider diese Ableitung der Biegung nicht einwenden, daſs bisweilen, um sie zu erklären, die Mundarten vermenget werden, und einiges, wie das Thau

in der ersten einfachen Person des ersten Aoristes, und in der weiblichen einfachen und vielfachen Person des zweyten Aoristes nicht leicht kann erkläret werden: denn man mufs bedenken, dafs die Biegung schon in der Ursprache entstanden ist, von welcher, als der Mutter, eine Tochter dieses, die andere jenes geerbt hat, und einiges auch bey der Theilung, oder auch nachher verloren gegangen seyn mufs.

Wenn nun nicht nur viele Nennwörter wahre Stammwörter sind, sondern auch die Infinitive der Zeitwörter als die ursprünglichen Stammwörter ihre Biegung erst später von den Pronominibus angenommen haben, in sich selbst wahre Nennwörter sind: so bleibt gar kein Grund übrig, die Zeitwörter vor den Nennwörtern abzuhandeln; es tritt im Gegentheile bey einer solchen Ordnung der Umstand ein, dafs die weibliche Form des Infinitives, und die Biegung der Participien, welche der Analogie der Nennwörter folget, dunkel bleibt. Es spricht demnach

alles für die Ordnung, welche ich angenommen habe, die Ordnung aber, welche gewöhnlich in den Grammatiken herrschet, hat alles wider sich, und kann auf keine Art unterstützet werden. Das einzige, was noch für dieselbe könnte gesagt werden, daſs sie von den Arabischen Sprachforschern, welche die orientalischen Sprachen doch wohl kennen muſsten, herstammet, ist von keinem Gewichte; denn zu geschweigen, daſs die Syrer, wie z. B. *Amira*, ihnen hierinnfalls nicht folgen, und selbst die Araber nicht ganz einig sind, indem im Camus oft ein Nennwort als Stammwort voraus steht, welches selbst *Golius* in dem Anfange seines Lexikons nachgeahmt hat: so können sich die Araber auch einmal geirret haben, so wie die ältern deutschen Sprachlehrer von Irrthümern in ihrer Sprache nicht immer frey sind, wie Hr. *Adelung* in seinem Lehrgebäude der deutschen Sprache sattsam gezeiget hat.

Uebrigens habe ich hier eben dieselbe Benennung der Zeiten und der Formen der

Zeitwörter beybehalten, welche ich in der hebräischen Sprachlehre angenommen, und mit Gründen unterstützt habe. Denn obgleich die Zeiten der Aramäischen Zeitwörter mit mehr Recht als die Zeiten der Hebräer, Präteritum und Futurum genannt werden könnten, so sind sie doch nicht ganz auf diese Zeiten eingeschränkt; ich würde also durch eine andere Benennung die Gleichförmigkeit mit der hebräischen Sprachlehre ohne hinlänglichen Grund gestöhret haben.

Ich finde endlich noch die Erinnerung nöthig, dafs ich, weil der Druck aus Mangel der syrischen Lettern nicht unter meinen Augen geschehen kann, für die etwan unterlaufenden Fehler nicht stehen kann.

Geschrieben zu Wien, den 1. November 1792.

CORRIGENDA.

Pag. 28 *Lin.* penult. pro ܐܘܼ lege ܐܘܿ.

— 42 — 5 Parad. 2. et 6. in Stat. emph. lege: גְּלְיָא, עָלְמָא; et

— — — 7 — — — cum suffix. lege: גְּלְיַהּ, עָלְמֵהּ.

— 49 — 19 pro — lege ֽ.

— 102 — 14 post activo lege: et passivo K'til.

— 112 — 8 pro קְטַלְתִּינֵן lege קְטַלְתִּינָן.

— 115 — 9 — ܡܬܟܬܒܝܢ lege ܡܬܟܬܒܘܢ.

— 139 — penult. post *monoculus fuit* pone signum).

— 147 — 14 pro גָּלֵין גָּלֵא lege גְּלַן גָּלְא.

— — — 16 — גָּלֵין (גְּלַי) — גְּלַן (גְּלִי).

— 177 — 5 — ܩܛܠ lege ܩܛܠ.

— 186 — 18 — cemus lege dicemus.